

Riksdagens protokoll

2008/09:71

Tisdagen den 17 februari

Kl. 13.30 – 16.03
18.00 – 20.29

Protokoll
2008/09:71

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 9–11 februari.

2 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden

Talmannen meddelade att en preliminär plan för kammarens sammanträden den 17 februari–10 september med voringstider delats ut till riksdagens ledamöter.

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 19 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Justitieminister Beatrice Ask (m), utrikesminister Carl Bildt (m), statsrådet Lars Leijonborg (fp), statsrådet Cecilia Malmström (fp) och statsrådet Ewa Björling (m).

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:315

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:315 Bankernas och övriga finansinstituts samhällsansvar

av Jacob Johnson (v)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 februari 2009.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte gått att ändra på.
Stockholm den 11 februari 2009
Finansdepartementet
Mats Odell (kd)
Enligt uppdrag
Erik Nymansson
Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellationerna 2008/09:313 och 321 om åtgärder mot rasism inom polisväsendet

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Mehmet Kaplan har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att motverka rasistisk inställning hos polisen. Han har också frågat mig om jag kommer att ta initiativ till en kommission för lika rättigheter inom rättsväsendet. Luciano Astudillo har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av polisens ordval i Rosengård. Jag har valt att besvara dessa interpellationer i ett sammanhang då de hör nära samman.

Inledningsvis vill jag understryka att det inte är acceptabelt att poliser har en diskriminerande attityd och använder sig av rasistiska tillmälen. Poliser ska alltid visa respekt för alla människors lika värde. Regeringens målsättning är att fler poliser ska arbeta i yttre tjänst och vara närvarande på tider och platser där de behövs bäst. Det arbetet handlar i allt större utsträckning om ömsesidig respekt och dialog med medborgare i samhället och inte minst med ungdomar. Kraven på att poliser ska kunna bemöta människor med olika erfarenheter och i alla sammanhang på ett professionellt sätt är därför höga. Jag är övertygad om att den stora majoriteten av alla poliser också lever upp till dessa krav.

När händelser ändå inträffar där enskilda polisers agerande uppenbart strider mot polisens uppdrag eller beslutade regler och riktlinjer är det viktigt att åtgärder vidtas. Jag är därför positiv till att rikspolischefen Bengt Svenson har tagit initiativ till en extern utredning med anledning av det inträffade. I uppdraget kommer bland annat att ingå att kartlägga hur arbetet med beteende- och attitydfrågor sker inom Polismyndigheten i Skåne och att föreslå hur arbetet kan förbättras och utvecklas. Utredaren ska också se över om polisutbildningen behöver förstärkas i dessa avseenden.

När det gäller den aktuella händelsen i Rosengård pågår en arbetsrättslig utredning vid Polismyndigheten i Skåne. Utredningen kommer att ta ställning till om ärendet ska överlämnas till polisens personalansvarsnämnd.

Inom polisen bedrivs ett aktivt arbete med mångfalds- och värdegrundsfrågor. Bland annat har polisen arbetat fram en gemensam värdegrund under 2008 som fastställdes av rikspolischefen i januari 2009. Av den framgår att poliser ska genomföra sitt uppdrag professionellt och skapa förtroende hos allmänheten genom att vara engagerade, effektiva och tillgängliga. I polisens grundutbildning är det polisiära bemötandet och etikfrågor centrala delar under hela studietiden. Dessutom ingår utbildning i mänskliga rättigheter och diskrimineringslagstiftning. Jag

kommer att fortsätta att följa polisens arbete med mångfalds- och värdegrundsfrågor.

Prot. 2008/09:71
17 februari

Anf. 2 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Tack, Beatrice Ask, statsråd med ansvar för dessa så viktiga frågor.

När jag lyfte upp den här frågan inom Miljöpartiet de gröna var det ungefär samma reaktion som den som statsrådet ger uttryck för här. Det finns en stor samstämmighet hos dem som har att hantera den här frågan, däribland vi riksdagsledamöter i justitieutskottet, statsrådet Beatrice Ask och övriga statsråd som har uttalat sig i den här frågan.

Även statsminister Fredrik Reinfeldt har haft en mycket tydlig hållning i den här frågan. Det är något som vi välkomnar.

Ett problem kvarstår, nämligen hur man ska hantera de här problemen. Om vi nu är överens om att det finns ett problem och att problemet dessutom, med statsministerns ord, är strukturellt, måste det till strukturella åtgärder.

Från Miljöpartiets sida har vi lyft fram på vilket sätt man skulle kunna ta itu med den typen av argumentation som en del poliser har fört fram i den mediala debatten. Man talar bland annat om att det skulle kunna finnas fog för den här typen av uttalanden, att det faktiskt ser ut som det gör på våra gator och torg och så vidare.

Jag tror att det här bland annat är en ledningsfråga. Det är utifrån det jag kommer att adressera den första problemformuleringen.

Under de senaste åren har vi sett ett antal prov på hur befäl som jobbar inom polisen har uttryckt sig mycket olämpligt, väldigt grovt och vårdslöst, inte minst med mycket liten respekt för alla människors lika värde.

Jag syftar framför allt på den e-post som skickades till Ilmar Reepalu i Malmö och som syftade till att ta upp problemet och benämna det med sitt rätta namn.

När polisbefälet anmäldes fanns det en kollegial sammanhållning, som också kallas för kåranda, som gjorde att det inte blev något som helst utrymme att hantera frågan. Personen fick skadestånd – 80 000 kronor – av skattemedel. Av staten fick det här befälet dessa pengar.

Vad är det för typ av system som gör att åklagare och poliser, i det här fallet, faktiskt verkar samverka?

Anf. 3 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill också börja med att tacka justitieministern för svaret. Det är tyvärr ett både illavarslande och anmärkningsvärt svar.

Ministern hade här och nu en chans att meddela vad den moderatledda regeringen avsåg att göra för att möta den förtroendekris som nu drabbar polisen, men hon sade ingenting om det. I sitt svar har justitieministern i stället bara tagit avstånd från de senaste veckornas händelser. Det är bra, men det är det minsta man kan begära av landets justitieminister. Mer måste till.

Justitieministern hänvisar till de åtgärder som rikspolischefen Bengt Svenson har vidtagit. Vad jag kan se har han agerat föredömligt när det gäller den externa utredningen. Han har också åkt för att möta människor i Rosengård.

Svar på
interpellationer

Min fråga handlade om vad justitieministern och den moderatledda regeringen avsåg att göra.

Justitieministerns svar är enkelt: Jag ska fortsätta följa utvecklingen.

Hur länge tänker justitieministern fortsätta att följa utvecklingen?

Apajävel, blattajävel, att man vill sterilisera – de uttryck som förekom i den här filmen räckte uppenbarligen inte.

Internutbildningar där Neger Niggersson används räckte uppenbarligen inte.

Knarkpåverkade som filmas som hälsningar till andra poliser räckte uppenbarligen inte heller.

Hur länge till tänker ministern passivt följa utvecklingen?

Det vi bevittnar visar att den moderatledda regeringen är på väg att fullständigt tappa greppet om svensk polis och rättsväsendet, precis som man redan har tappat greppet om jobbpolitiken.

Även om det inte går att försvara varje enskild handling från dessa individer som har kommit fram under den senaste tiden är det ett klart och tydligt uttryck för att vi har en poliskår som är hårt ansatt och pressad. Vi vet att underskottet växer. Man får ingen kompensation för de insatser som krävs för att klara ordförandeskapet, och det görs neddragningar av antalet civilanställda.

Jag håller med Beatrice Ask om att den stora majoriteten av alla poliser är oerhört professionell. Men det måste också ges förutsättningar att agera professionellt.

Herr talman! För mig är det oerhört viktigt att vara tydlig. Man ska vara varsam med ord som rasism och främlingsfientlighet. Man ska vara varsam när man angriper enskilda människor men också poliser för att vara just rasister eller fördomsfulla.

Däremot är det oerhört allvarligt att vi vid minst två tillfällen har haft chefer som har valt att inte vidta åtgärder när det har inträffat någonting – när det gäller Youtubefilmningen men också när det gäller den här internutbildningen. Det är chefer som har varit passiva och inte agerat. Det är allvarligt.

Min fråga blir återigen till statsrådet: Hur länge till tänker ministern passivt följa utvecklingen, och vad krävs för att ministern ska agera?

Anf. 4 MAHMOOD FAHMI (m):

Herr talman! Jag tackar justitieminister Beatrice Ask för svaret. Jag har två frågor till dig som jag gärna vill ha svar på.

Tror justitieministern att människors reaktionsmönster är relaterat till det bemötande som folk får i Rosengård eller i hela Sverige eftersom polisens bemötande kan se väldigt olika ut beroende på människors skiftande problematik?

Min andra fråga är: Hur gör ministern för att säkra bredden inom poliskåren? Med det menar jag att det behövs fler invandrargrupper inom poliskåren.

Slutligen vill jag säga att om man drar långtgående slutsatser av sådana dramatiska och spektakulära händelser och söker tillämpning på en hel grupp löper man stor risk att hamna fel. Med det menar jag att folk som är villiga att söka till polisutbildningen – svenskar som söker och vill bli poliser – kommer att tveka i framtiden. Denna händelse handlar om tre poliser.

Anf. 5 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Även jag tackar för svaret. Däremot är det i linje med vad du, Beatrice Ask, har sagt så många gånger, nämligen: Jag följer utvecklingen.

Vi som har följt denna fråga noga är nog väldigt förundrade över att du återigen i någon enstaka intervju ser bekymrad ut i tv och säger att detta är förfärligt och bekymmersamt men att det handlar om några enstaka poliser. Sedan får polisen ta alla initiativ. Nu måste rikspolischefen, som har gjort ett utmärkt arbete här, åka till Skåne och ta tag i frågan och sätta i gång med en ordentlig utredning om vad som händer i Skåne och i andra polisdistrikt. Länspolismästare och andra polischefer i Skåne agerar. Men den person som borde agera mest av alla är lite bekymrad. Det är, Beatrice Ask, att inte ta sitt ansvar.

Jag brukar säga att det inte är det som du gör som jag kritiserar. Tvärtom är vi glada för alla socialdemokratiska förslag som du nu genomför. Det har vi ingen kritik mot. Men så fort det blir besvärligt sticker du huvudet i sanden och följer utvecklingen. Tror du att det är det som behövs för dessa ungdomar i Skåne, en justitieminister som säger att hon följer utvecklingen?

Vi vill att du ska agera, vi vill att du ska göra någonting, och vi vill att du ska se till att saker och ting blir bättre, så att det inte blir som jag har sagt, nämligen fyra års förlorad tid i det viktiga reformarbetet när det gäller polisen.

Nu har du lite tur här, eftersom det finns färdiga förslag liggande som vi socialdemokrater påbörjade och som nu kan genomföras. Det handlar till exempel om att införa det som det finns en klar majoritet för i riksdagen, nämligen att göra polisutbildningen akademisk. Det hade varit en verklighet i dag med stöd av majoriteten i riksdagen och med de andra borgerliga partierna om inte du hade tvekat och velat stoppa förslaget. Det var klart redan några månader efter att du tillträdde. I januari 2007 var den utredningen klar, och du gick inte vidare.

Du kan ta tag i frågan om en särskild myndighet som ska agera när poliser blir misstänkta för brott. Nu såg vi det återigen. Jag tog upp detta med dig för ett par år sedan. Varje gång som en polis blir misstänkt för brott blir det samma diskussioner om det har gått rätt till, varför åklagaren har lagt ned det och så vidare. Sedan blir det diskussioner i medierna, debatt och så vidare. Varför genomför man inte förslaget om en särskild myndighet så att vi slipper den typen av diskussioner?

Båda dessa förslag ligger på departementet och väntar. Vi ska inte behöva vänta tills det blir ett regeringsskifte 2010, 2014 eller när det nu blir. Vi måste ha en minister som agerar. Den passivitet som du nu visar är förödande för alla ungdomar men också för polisen, alla de duktiga poliser som jobbar så hårt för värdegrunden, alla de poliser som gör ett sådant fantastiskt arbete. De vill ha stöd för detta. De vill se att det sker ett reformarbete också på Justitiedepartementet. Det kan inte vara för mycket begärt att den person som har det högsta ansvaret också agerar och inte bara säger att Bengt Svenson har varit duktig – det tycker väl alla – eller att polisen har varit duktig. Vi vill att du agerar. Vi vill höra dina idéer. Vi vill höra dina förslag och dina reformer. Men vad blir svaret? Det blir: Jag följer utvecklingen.

Detta är några av de saker som vi har föreslagit. Det finns andra saker också. Man kan till exempel se över brottet tjänstefel för att se om det inte ska gälla också när det inte bara är myndighetsutövning mot enskild utan att det också kan gälla i andra situationer varje gång som en polis har en uniform. Det kan du göra.

Det skulle nog bli jättefin respons på det om du bara påbörjade något arbete. Men framför allt, Beatrice Ask: Gör någonting så vore vi tack-samma.

Anf. 6 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret och för mycket tidiga och tydliga kommentarer angående dessa händelser. Det var viktigt. Det var också, precis som miljöpartisten Mehmet Kaplan påpekade, viktigt att statsministern gjorde så skarpa och tydliga kommentarer här i kammaren under statsministerns frågestund. Det var viktigt för att det politiska ledarskapet skulle skicka tydliga signaler.

Sedan ska också det polisiära ledarskapet i form av Bengt Svenson ha en eloge. Han har i sin roll visat det polisiära ledarskap som tidigare i den här processen så tydligt har brustit. Men nu tar rikspolischefen det ansvaret på ett mycket tydligt sätt. Han besöker Rosengård och för en direkt dialog på chatter på Sydsvenskans forum och annat. Det tycker jag att han också ska ha en eloge för.

Jag tycker också att det är viktigt att vara tydlig med ett par utgångspunkter i denna diskussion, nämligen att det är få platser som i högre utsträckning än just Rosengård har behov av både fler poliser och bättre och mer effektivt arbetande poliser. Detta är en tendens och en utveckling som Brottsförebyggande rådet har varit mycket tydligt med att beskriva, nämligen hur trygghetsklyftorna mellan storstadsregionernas stadsdelar har ökat kraftigt under 2000-talet. Uppgifter från Brottsförebyggande rådet visar på ett brutalt sätt hur bostadsinbrott och skadegörelse ökar i de mest utsatta områdena medan de minskar i andra stadsdelar än Rosengård. I detta ligger en viktig insikt, och det är att brottsligheten påverkar alla, men det blir störst börda för dem som har de allra minsta marginalerna. Därför är polisens arbete och polisens insatser i stadsdelar som Rosengård ohyggligt angelägna därför att de jämnar ut livsvillkor och ökar förutsättningarna för en lyckad integration.

Jag tror att polisen måste se sig själv som en ohyggligt viktig del i arbetet med att minska utanförskapet.

Sociala utmaningar i utsatta stadsdelar ska mötas med bättre skolor och jobb till unga människor och med att tryggheten i stadsdelarna ökar. Just att tryggheten ökar är en nyckel för att jämna ut när det gäller livsvillkor och andra förutsättningar.

Polisen måste se sitt uppdrag som ett försvar för demokrati, som ett försvar för lika rättigheter, och inse att det arbetet börjar med ett nästan ohyggligt korrekt bemötande.

Justitieministern har ett stort engagemang i de här frågorna – det vet jag – och får gärna utveckla hur hon ser på just det sistnämnda, alltså på bemötandet.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det är många frågor, och det är bra eftersom detta är viktigt.

Jag ska börja med att säga att jag håller med Luciano Astudillo som lite grann var inne på det här med chefs- och ledarskap och på hur viktigt det är. Jag tror att det är otroligt centralt. Där kan man konstatera att det var en olycka att Socialdemokraterna lade ned chefsutbildningen inom polisen; så var det under många år. Det har verkligen inte gjort att vi har chefer på första nivån som reagerar. Den fråga som man kan ställa sig med anledning av det som hänt är ändå, tycker jag: Hur snabbt reagerade de närmaste cheferna?

Det är lätt att göra som Thomas Bodström som är mer intresserad av att synas i medier än av att se till att ledarskapet fungerar genom organisationen. Jag var bekymrad över att man inte omedelbart reagerade i Skåne. Rikspolischefen har gjort ett bra jobb. Eftersom han aviserade ett mer genomtänkt arbete kände jag inget behov av att omedelbart hitta på något annat.

Jag tycker att det är bra att den utredare som rikspolischefen tillsätter ska kartlägga hur arbetet med bemötande- och attitydfrågor sker inom Polismyndigheten i Skåne län och inom några andra myndigheter och att man ska lämna förslag om hur arbetet ska förbättras. Det handlar också om att utredaren ska föreslå en struktur för hur medborgare som känner sig dåligt bemötta eller utsatta från polisens sida ska kunna anmäla och få så att säga ett tillrättaförande genomarbetat. Jag tycker att detta är bra.

Jag tycker också att det är bra att rikspolischefen vill att utredaren ska kartlägga vilka rutiner som finns inom myndigheter om misstanke uppkommer om att någon inte har de värderingar, eller inte arbetar med de värderingar, som är en del av polisens grundläggande värderingsarbete. Det är alltså ett ganska brett utredningsarbete som rikspolischefen sätter i gång. Jag tycker att det är bra.

I Sverige har vi ju ordningen att vi har självständiga myndigheter som själva ska klara så mycket som möjligt av den direkta verksamheten. Det är inte ministrarnas sak att varje gång direkt gå in.

Jag kan berätta för Thomas Bodström att jag, även om jag har den här grundinställningen, mer än en gång har varit i Rosengård. Så sent som i mellandagarna var jag där, och jag har pratat med människor både inom och utanför polisorganisationen. Jag har även pratat med församlingsmedlemmar och med folk på gatorna där nere och i bostadsområdet om hur läget är och om hur det är att leva där.

Det som upprör mig mest är den otrygghet och den osäkerhet som många av medborgarna upplever. De har inte samma trygghet som vi anser att vi vill ha i vårt samhälle. Men de här människorna är precis som alla andra medborgare värda bra mycket bättre förhållanden i sin omedelbara närhet och hembygd. Det är ju en hembygd också i Skåne, i Malmö och Rosengård.

Man måste ta itu med de attityder som finns av en vi-och-de-känsla och annat. Där är det lokala polisarbetet oerhört centralt. Vi har fått börja öppna polisstationer som Thomas Bodström lade ned just för att det ska finnas lokalt förankrade poliser som känner människorna.

*Svar på
interpellationer*

Till Mahmood Fahmi vill jag säga att vi jobbar med rekryteringsfrågorna, för det är för dåligt i det avseendet. Vi har i dag alldeles för få poliser med förortskompetens. Vi kan se i statistiken att här finns mer att göra. Det ligger också i regleringsbrevet till polismyndigheterna att redovisa vad man gör, hur arbetet går och vilka resultat som kommer i den delen.

Äntligen har vi fått ett break-even när det gäller rekrytering av kvinnor till polisyrket, vilket är oerhört bra. Men beträffande detta med invandrarbakgrund och andra erfarenheter är det fortfarande ganska klen, och så har det varit i väldigt många år. Men här gör vi faktiskt en del.

Vi är också väldigt tydliga i våra regleringsbrev till myndigheterna när det gäller värderingsfrågorna. Ett arbete pågår inom polisen, hos åklagarna och inom domstolarna kring hur man ska försöka se till att all personal innefattas och är förankrad i den grundinställning som vi politiskt faktiskt är överens om ska gälla.

Anf. 8 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Först vill jag rikta ett tack till statsrådet. Det här ämnet är, tycker jag, lite för viktigt för att fastna i ett polemiserande. Det handlar om människor som ute i vår verklighet i dag har att föra sig på ett sådant sätt att alla människors lika värde hela tiden är i främsta rummet.

Poliser har vi pratat om. Någon sade att det i sammanhanget handlar om kanske bara tre, fem eller tio poliser. Om vi i Sverige är på väg mot ca 20 000 poliser och, lågt räknat, tycker att ungefär 1 procent av dessa 20 000 hyser nämnda typ av uppfattning innebär det att det handlar om 200 poliser. Det är inte rätta sätten att räkna, men det handlar inte om tre, fyra, fem eller tio poliser.

Problemet är också att det här inte gäller bara Malmö och Rosengård. Nu råkade detta komma fram just där. I morgon kommer det kanske fram här i Stockholm och nästa gång i Göteborg och också i Norrbotten. Ingen tror väl att den här typen av problematik finns i Norrbotten. Där finns ju inte särskilt många personer med den bakgrund som de i Rosengård har. Men faktum är att jag har blivit kontaktad av personer från hela landet. Poliser av utländsk härkomst och ungdomar som är av utländsk härkomst eller som är adopterade har blivit utsatta för denna grova generalisering. Brutala och helt oacceptabla attitydproblem är vad det handlar om.

Vi kan inte säga att ledningsproblematiken går att lösa enbart med en ledarskapsutbildning. En sådan är oerhört viktig, men här handlar det om sunt förnuft. Polisen har det våldsmonopol som vi ju bestämt att bara staten kan utöva. Polisen har att ute i vårt samhälle ge uttryck för det när så behövs – mycket restriktivt, men fortfarande är det fråga ett våldsmonopol. När enskilda poliser visar nämnda grad av otakt och av total förnuftsförvirring måste vi verkligen ta itu med problemet.

En del av debattörerna, bland annat Luciano och Thomas, har tagit upp frågan om en akademisering av polisutbildningen. Också i stora delar av polisväsendet finns det i dag ett tydligt stöd för denna tanke.

En annan fråga som här tagits upp och där vi i Miljöpartiet varit väldigt tydliga är den om vem som granskar polisen. Är det rimligt att polisen granskar sig själv? Vi har sett tecken på att inte ens den lilla kollegiala samverkan fungerar vilken ju är till för att kunna hantera problemen när sådana uppstår. Det kan vara i utbildningsrummet och när man ger

sådana exempel som de Luciano Astudillo tog upp och när man använder namn på personer som är mycket förnedrande för en stor grupp av människor men även vid fikabordet, i piketbussen och vid kommenderingen. Hela tiden handlar det om vad sunt förnuft är ett uttryck för.

Jag känner många poliser, en del av utländsk härkomst. De är trygga i sitt yrke, i sin yrkesroll, och jobbar stenhårt. Det som hänt är ett svek mot dem.

Anf. 9 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill börja med att meddela att jag inte kommer att kunna stanna här till mitt sista inlägg, vilket jag tidigare meddelat ministern. Jag har nämligen en annan debatt ute.

Tyvärr kan jag konstatera att statsrådet inte svarat på det jag frågat om. Var går gränsen, och hur länge avser statsrådet att passivt följa utvecklingen? Det här är oroväckande. Uppenbarligen går inte gränsen där vi nu sett den. Vi är överens om att rikspolischefen har agerat på ett bra sätt, men det var inte det som efterfrågades.

Det här är oroväckande också i ett vidare perspektiv. I sitt jultal i december meddelade statsministern själv svenska folket att det var brottsbekämpningens tur.

Vi som till vardags sysslar med jobbpolitiken anar oråd när moderater går ut och lovar att det är någons tur. Vi har ju sett hur jobbkrisen har hanterats och hur utanförskapet bara växer och skenar. Där är jag den första att hålla med Henrik von Sydow om att vi måste vara hårdare i bekämpningen av brott men också vara lika tuffa och målmedvetna i kampen mot orsakerna till brott. Det handlar om arbete, skola, likabehandling, icke-diskriminering. Där har vi haft en borgerlig regering som i två och ett halvt år passivt har låtit utanförskapet öka och inte agerat. Sveriges rika välmående villakommuner har fått ta del av insatserna, som generöst delats ut av den borgerliga regeringen.

Nej, det är illavarslande, för nu är det som sagt polisens tur.

Jag hade hoppats på att vi hade en justitieminister som meddelade två saker. Det första är: Ja, jag är beredd att ge polisen rimliga förutsättningar att också framöver agera professionellt. Jag är beredd att göra något åt underskottet som vi ser växa. Jag är beredd att se över kompensationen som polisen eventuellt behöver för ordförandeskapsåret. Jag ska se över vad som händer nu med alla de kraftiga neddragningarna av antalet anställda. Polisen är hårt ansatt och pressad.

Det var det första.

Det andra är: Jag avser att vidta aktiva åtgärder och inte bara titta på.

Tyvärr fick inga sådana besked. Jag tror inte att vi kommer att få sådana framöver heller. Det är olyckligt. Vi lär ha all anledning att återkomma till den här debatten.

Anf. 10 THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är fantastiskt, Beatrice Ask, hur du helt iklar dig oppositionsrollen. Det är inte det vi vill höra. Vi vill höra hur du ska agera. Vi tar gärna diskussionen om hur Socialdemokraterna har gjort saker. Vi påstår inte att vi har gjort allting rätt, absolut inte. Vi gjorde också fel, och det kan vi diskutera. Men man är evinnerligt trött på att höra dig prata om Socialdemokraterna. Vi vill höra vad du gör nu. Det

kan vara så att du bara har drygt ett år kvar, och då kan du inte ägna hela din tid som minister åt att prata om vad Socialdemokraterna borde ha gjort.

Din totala passivitet gör dig till Sveriges tydligaste oppositionspolitiker. Det är inget gott betyg till en minister.

Ägna dig i stället åt att svara på alla de frågor som kommer från mig, som kommer från Luciano, många poliser och ungdomar om vad ni ska göra för att förbättra situationen. Vi lägger inte hela skulden på dig. Det är klart att du inte kan vara ansvarig för varje enskild polis, och det är ingen som har sagt det heller. Men vi anklagar dig för din totala passivitet, att inte vidta en endaste åtgärd, att gömma dig bakom rikspolischefen och andra poliser och säga att det här inte är en fråga för en minister. Det är klart att det är en fråga för en minister. Det är du som kan ta initiativ till att göra förändringar i utbildningen, i fråga om en särskild myndighet för poliser som misstänks för brott, i polisförordningen så att värdegrundsfrågorna finns med. Det är du som är den person som kan ta de initiativ som behövs i stället för att gömma dig bakom rikspolischefen.

Det skulle betyda så enormt mycket om vi hade en justitieminister som gick ut och sade: Nu går vi vidare, nu tar vi initiativ. Nu gör vi de och de sakerna, och vi kan göra det tillsammans med oppositionen, med alla partier. Men framför allt gör någonting! Din passivitet börjar bli alltmer besvärande för oss alla.

Anf. 11 HENRIK VON SYDOW (m):

Herr talman! Det var synd att Luciano Astudillo inte hade tid att stanna kvar i kammaren för att diskutera rötterna till brottsligheten, de sociala problem som är så tydliga i Malmös förorter och i Göteborgs förorter. Jag tror att det är ohyggligt viktigt att långsiktigt satsa på kunskaper i skola som ett sätt att hålla unga människor borta från brottslighet. Det är otroligt viktigt att unga människor kan få jobb. Det är sociala problem som den här regeringen har ärvt. De är mycket tydliga i socialdemokratiskt styrda Malmö och i socialdemokratiskt styrda Göteborg. Där ser vi hur brottsligheten blomstrar på ett omfattande sätt.

De uttalanden som vi här har diskuterat är klara bakslag, minst sagt, och dränerar tilltron till polisen. Men det finns också det som ger framtidstro och som lyfter en, och det är det faktum att det nu faktiskt blir fler poliser och att många av de poliserna är unga, höggradigt motiverade poliser med ett särskilt engagemang för utsatta stadsdelar.

Dagens Nyheter redovisade ett reportage så sent som den 23 november om Mostafa Alshawi, född i Irak, uppvuxen i Rosengård och nu närpolis på Järvafältet. Han sökte sig till polisen, för han ser polisen som ett försvar för vår demokrati. Han bär med sig en tydlig insikt från uppväxttiden i Rosengård i sitt jobb nu som närpolis, och det är att i alla lägen mota en vi-och-de-känsla i grinden. Han vill bygga bort en osund kategorisering och få alla att känna sig som starka individer. Det är den sortens engagemang och bakgrund och erfarenheter som svensk polis behöver just nu. Det står i bjärt kontrast till de här Skånepolisernas agerande.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Först vill jag säga till Mehmet Kaplan att jag är helt överens om att poliser är människor med väldigt speciella befogenheter.

De ska också möta människor i väldigt speciella situationer. Vi har rätt att ställa tydliga och höga krav.

Där kan man fundera över hur man åstadkommer det, men den von oben-attityd och den elakhet som hela tiden präglar Thomas Bodström gör mig rätt irriterad, och det är väl också meningen. Jag gömmer mig inte bakom rikspolischefen, och jag gömmer mig inte bakom någon annan chef heller. Men jag har den uppfattningen att om man ska få alla poliser, 20 000 så småningom, i hela Sverige att agera med sunda värderingar och professionellt kan de inte stå och hänga upp allting på att varje gång någonting händer är det just en minister som agerar. Det måste sitta i hjärtat och själen på dem.

Därför inleddes 2007 och slutfördes 2009 ett arbete om värdegrunden. Där har i princip 20 000 medarbetare – vi har faktiskt fler civilanställda i dag än vad vi hade under Bodströms tid, oavsett vad Luciano säger – deltagit i ett arbete kring värdegrund och den här typen av frågeställningar i dialogform. Jag medger att det inte är så macho att samtala om hur man bemöter andra människor, men långsiktigt står polisens förtroende och faller med att var och en där ute i vardagen, vare sig det är i Rosengård, i Stockholms innerstad eller i Jokkmokk, agerar professionellt och utifrån en riktigt sund och bra syn på andra människor.

Då måste man arbeta långsiktigt, och det är mitt mål. Därför har jag inga problem med att delegera eller att se till att saker sköts i rätt ordning. Jag tycker att den rikspolischef som regeringen har utsett gör ett utomordentligt arbete och tar det här på allvar. Utöver att han också har patrullerat i Rosengård, har satt sig ned med chefer och gått igenom det hela och dessutom är på väg att tillsätta en fristående utredning har han alldeles särskilt kallat in alla länspolismästarna för att diskutera igenom hur man arbetar.

Det är inte enstaka händelser, jag vill gärna säga det, som ger uttryck för en skev syn, utan listan är tyvärr lång även om det procentuellt är ganska få poliser som betar sig fel. Men det är viktigt att man agerar och att man gör det på rätt grund, att det finns regler och att det fungerar ordentligt hela vägen. Jag tycker att det är utomordentligt. Det är inte för att jag är mesig när sådant här händer. Självklart engagerar jag mig, men man måste se till att rätt person agerar i rätt sak och att vi faktiskt får det moderna synsättet att sjunka in i verksamheten.

Ta exempelvis detta att möta många ungdomar – ungdomsproblematik var ju uppe här. Tidigare var det sköldar och det ena med det andra som skulle ut så fort det var en demonstration eller stök. Nu arbetar polisen mer och mer med en dialogmodell, där man söker samarbete, sänker aggressiviteten och jobbar på ett helt annat sätt polisiärt. Det har visat sig väldigt framgångsrikt. Även här är det naturligtvis trögt, för det finns enskilda poliser som säger att det inte fungerar om man inte får göra si eller så. Men man jobbar för att arbeta tillsammans med de medborgare man tjänar i stället för mot dem. Jag tycker att det är riktigt, och jag tänker inte be om ursäkt för att det inte alltid står på löpsedlarna.

Sedan tror jag att när vi i slutet av mandatperioden kan räkna propositioner, svar på interpellationer och annat kanske jag och Thomas Bodström kan göra listningen av vem som arbetar mest. Men för mig är det viktigt att göra saker ordentligt. Jag tror också att det ger betydligt bättre resultat. Det ger i alla fall fler poliser och fler civilanställda.

Anf. 13 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Det pratas om att det utbildas fler poliser med bland annat utländsk härkomst. Det utbildas generellt sett fler poliser, påstår företrädarna för regeringen. Vi får se vad som händer med det, om de har pengar att faktiskt kunna hantera sin totala budget så småningom. Vi har ju lite oroväckande hört, vilket oroar även oss från Miljöpartiet, att rikspolischef Bengt Svenson lyfter upp frågan om att närmare 1 miljard kronor saknas, pengar som är till för att kunna hantera polisväsendet på ett bra sätt. Det ska vi titta närmare på. Det hoppas jag att också statsrådet kommer att kunna göra.

Brottsförebyggande rådet kom med en rapport förra året under våren. Det var en beställning från den förra regeringen, som Miljöpartiet men också Vänsterpartiet stöttade, till Brottsförebyggande rådet om att de skulle titta närmare på hur det stod till med diskrimineringen inom rättsväsendet. Tyvärr var själva förfrågan inte utformad på ett sådant sätt att vi har sett en kvantitativ studie utan snarare en kvalitativ studie. Där konstateras bara att det faktiskt förekommer diskriminering inom rättsväsendet. Nu finns det en jättestor risk, Beatrice Ask, att denna utredning kommer att bli en hyllvärmare och inte användas till någonting annat än till att stötta upp andra utredningar.

Vi tror att med hjälp av denna utredning går det att göra saker. Det går att på ett mycket konkret sätt komma åt en stor del av problematiken inom exakt det område som statsrådet faktiskt har ansvar för. Statsrådet har ju möjligheten i dag att utan att hänge sig åt ministerstyre lyfta upp viktiga frågor.

Jag skulle vilja att Brottsförebyggande rådets rapport om diskriminering inom rättsväsendet blir en bok som statsrådet kommer att ha på sitt nattduksbord framöver.

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det är bra att Mehmet Kaplan tar upp Brås rapport om diskriminering i rättsprocesser. Rapporten kom under våren 2008, om jag kommer ihåg det rätt. I rapporten drar man slutsatsen att tidigare forskning, rättsliga aktörers erfarenheter och mångas upplevelser samstämmigt ger en bild av att det finns faktorer som missgynnar personer med utländsk bakgrund i rättsprocesser, och det är väldigt allvarligt.

I rapporten ger Brå också ett antal förslag till åtgärder. Man pekar på vikten av att rekrytera fler med annan härkomst till olika institutioner, man förutsätter att statusen för rättstolkar ökas, man vill ha utbildning för rättsväsendets aktörer och en rad liknande saker. Och det vidtas faktiskt en del åtgärder nu som är viktiga att ta med sig.

Domstolsverket arbetade förra året fram en policy och riktlinjer som ska användas som stöd för att utveckla mångfalden inom domstolsväsendet. Jag tror att det är väldigt bra att man har gjort det. Man har fortbildande en fortbildning i frågor kring mångfald, diskriminering och bemötande. Över tusen anställda – vi kanske vill att det ska vara fler – gick förra året en mångfaldsutbildning inom domstolsväsendet, vilket i vart fall är ett steg framåt, tycker jag. Inom Åklagarmyndigheten har man också arbetat fram och gått med i ett nätverk för likabehandlingsfrågor. Där har man mångfalds- och likabehandlingsansvariga vid sju myndigheter och bolag.

Det genomförs nu utifrån den här rapporten en hel del åtgärder. På grund av tidsbestämmelserna här i riksdagen hinner jag inte redovisa dem alla.

Jag tycker att det här är oerhört väsentligt. Jag tror att det är steg framåt. Men vi har också i våra regleringsbrev och annat en noggrann uppföljning av detta. Det är det som menas med att jag följer resultaten noggrant.

Utbildning, rekrytering och annat är centralt, precis som framgick av Brårapporten. Vi kommer att arbeta vidare i den riktningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2008/09:287 om regeringens syfte med arbetsmarknadspolitiken

Anf. 15 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Patrik Björck har frågat näringsminister Maud Olofsson om hon avser att gå arbetsgivarna, de anställdas fackliga organisationer och de av regeringen utsedda samordningsmännen till mötes och ta initiativ till att finansiera ett system där anställda kan vara kvar i företagen och utbildas för att företagen ska gå starka ur denna svåra kris. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

Redan i budgetpropositionen för 2009 föreslog regeringen flera offensiva reformer för att möta utvecklingen i form av en förstärkt politik för arbete och företagande, viktiga framtidsinvesteringar i forskning och infrastruktur samt fortsatta välfärdssatsningar. När det gäller utbildning föreslog regeringen en utökad dimensionering, dels inom den nya yrkeshögskolan, dels inom gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning, så kallad yrkesvux. Dessa satsningar uppgår sammantaget till 500 respektive 4 200 platser under 2009.

Finanskrisen och konjunkturedgången har medfört att varsel om uppsägningar och nedläggning av verksamheter drabbar många kommuner och län i Sverige. Efter att under hösten noga ha följt utvecklingen samt arbetat med att dämpa effekterna av krisen och förbättra förutsättningarna inför en gradvis återhämtning har presenterats ett åtgärdsprogram den 5 december 2008 om sammanlagt 8,3 miljarder kronor för arbete och omställning. Detta program presenterades i propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* som regeringen överlämnade till riksdagen i januari (prop. 2008/09:97). I den finns också förslag om en omfördelning av ca 1 240 utbildningsplatser till sådana högskolor som planerat åtaganden kopplade till krisen.

Sammantaget innebär den uppkomna ekonomiska krisen ökade krav på utbildningssektorn. Utbildningsinsatser är viktiga för att underlätta omställning och för att skapa förutsättningar för att öka effektivitet och produktivitet. För att använda resurser så effektivt som möjligt är regeringen, om så behövs, beredd att överväga ytterligare åtgärder för att kunna möta efterfrågan på utbildning.

Enskilda företag, liksom några av de regionala samordnare som tillsatts av regeringen, har framfört att det finns ett behov av insatser som inte enbart riktas mot grupper som står utanför arbetsmarknaden utan

också mot personal som hotas av varsel. Regeringen är inte beredd att generellt ta över arbetsgivarnas ansvar för personalens kompetensutveckling. Men regeringen följer utvecklingen på arbetsmarknaden noga och är öppen för att, om situationen så kräver, utveckla de instrument som står till buds så länge förändringarna är förenliga med de internationella regelverk som gäller för Sverige. Det finns även möjlighet att söka medel ur det svenska socialfondsprogrammet som bland annat finansierar projekt för kompetensutveckling av sysselsatta. Socialfondsprogrammet kan därigenom bidra till att på företagsnivå lindra effekterna av konjunkturnedgången samtidigt som det stärker den enskilde arbetstagarens möjligheter i en eventuell omställningssituation.

Den totala budgeten för dessa insatser är 3,6 miljarder kronor för perioden 2007–2013.

Anf. 16 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på interpellationen. Den ställdes som sagt var till näringsminister Maud Olofsson, men jag fick svar från statsrådet Lars Leijonborg – och det går lika bra, tror jag.

Statsrådet har svarat på frågan om man från regeringens sida skulle kunna gå arbetsgivarna, de anställdas fackliga organisationer och dem av regeringen utsedda samordningsmännen till mötes och ta ett initiativ till att finansiera ett system där anställda kan vara kvar i företagen och utbildas så att företagen ska gå starka ur denna svåra kris. Jag ska försöka kommentera det så gott det går på den tid som står till buds.

Vi hade i dag i arbetsmarknadsutskottet en föredragning med företrädare för IF Metall och Sveriges verkstadsförening, alltså arbetsgivarparten. Föredragningen var mycket bra. Den fackliga parten och arbetsgivarparten var eniga och tydliga i sitt budskap till arbetsmarknadsutskottet. Man var överens om att det behövs utbildning i stället för passiv arbetslöshet. Det behövs för att klara konkurrenskraften. Det sades, med en tydlig riktning mot regeringen, att man inte bara kan stödja bankerna och det finansiella systemet. Industrin måste också stödjas.

Förslaget som lades fram från arbetsgivarhåll, från fackligt håll och från samordningsmännen var precis det som jag tog upp i min interpellation. Under pågående anställning ska man kunna ha utbildning med en ersättning på a-kassenivå. Kostnaden ska kunna delas mellan företag och stat.

Man sade att situationen är extrem. Arbetsgivar sidan beskrev den så sent som på förmiddagen i dag i arbetsmarknadsutskottet som en naturkatastrof och sade att man inte bara kan låta situationen verka ut; man måste göra något. Både den fackliga sidan och arbetsgivar sidan vädjade om handling eftersom man inte känner att det finns någon handling.

Man konstaterade att det finns andra regeringar i andra länder som handlar och gör något. Man beskrev risken som finns när man rustar ned i Sverige, nämligen att man permanent flyttar produktion till de länder som tar bättre hand om sin industri.

Detta är alltså den verklighet som industrins egna företrädare beskrev när de träffade arbetsmarknadsutskottet i dag.

De förslag till åtgärder som statsrådet lämnar här i kammaren härrör från budgetpropositionen för 2009. Dessa kan härledas tillbaka till som-

maren 2008. Det finns ett litet förslag från december 2008 som man kan ifrågasätta hur mycket substans det över huvud taget är i.

Men här och nu, i mitten av februari 2009, säger arbetsmarknadens parter, såväl arbetsgivare och fackliga företrädare, att den situation som svensk industri befinner sig i är att likna vid en naturkatastrof. De vädjar till riksdagens arbetsmarknadsutskott och säger: Man kan inte bara stå bredvid och låta detta verka ut; man måste göra något.

Jag vill vädja till statsrådet som representant för regeringen: Ta arbetsmarknadens parter på allvar och gör något!

Anf. 17 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för ett långt och utförligt svar om regeringens många insatser i en svår situation. Det förefaller som att just när denna debatt drog i gång fick åtminstone ett hotat företag, Saab, en liten respit i så motto att arbetsgivarna på andra sidan Atlanten, det vill säga General Motors, tog sitt ansvar tillsammans med de amerikanska politikerna för att se till att det förhoppningsvis blir ett nödlån i syfte att hjälpa i en svår situation.

Jag gick upp i debatten för att jag, precis som interpellanten, tycker att det är viktigt att man tar vara på de signaler som kommer från arbetsmarknadens parter. Det gäller inte minst frågan som alliansregeringen har lyft upp om utbildningsinsatser på ett område som berör de anställda men förstås också bilindustrin och bilindustrins utveckling.

Det är viktigt att man har en komplett politik. När interpellanten gör sig till talesman för ett parti som säger sig värna just bilindustrin och därmed bilindustrins arbetare funderar jag lite grann på hur tongångarna har varit i Europaparlamentet. Här har de svenska parlamentarikerna drivit lite olika linjer. Socialdemokraternas Åsa Westlund har tillsammans med samarbetspartierna Vänsterpartiet och Miljöpartiet krävt nya regler för utsläpp från bilar. Dessa skulle implementeras inom loppet av ett par år, till 2012. Det är knappt tre år till dess. Enligt dem som bedriver utveckling av bilar är detta en närmast orimlig tid – även om man alltid kan påtala att arbetet borde ha startats tidigare.

Min fråga till interpellanten är: På vilket sätt blir Socialdemokraterna trovärdiga när man säger sig värna om de anställda i en svårt utsatt bransch, som interpellanten framförde här, samtidigt som partikamrater och stödpartier i Europaparlamentet gör det helt orimligt för bilindustrin att motprestera de miljökrav man ställer?

Det är viktigt, herr talman, att man ställer miljökrav på utveckling av nya bilmodeller. Men det är också viktigt att man har realistiska möjligheter till sådana omställningssituationer. Här har Europaparlamentariker från mitt parti, från Kristdemokraterna och från en hel del av dem som representerar alliansen lyft fram att en omställningstid fram till 2015 skulle vara rimligare och i harmoni med vad forskarna inom bilindustrin säger.

Ska man sammanfatta detta, herr talman, har både regeringens insatser på hemmaplan och vår trovärdighet i Europaparlamentet vad gäller det viktiga miljöarbetet i bilindustrin en sammanhållen ansats som gör det helt rimligt att stödja såväl de anställda i en utsatt bransch här hemma som att ge denna bransch rimliga möjligheter till omställning.

Däremot låter det från Socialdemokraternas sida som att det inte görs tillräckligt mycket här för en utsatt industri – samtidigt som de egna politikerna på Europaarenan ser till att sätta käppar i hjulet för att denna industri över huvud taget ska överleva i en svår omställningsfas.

Det skulle vara intressant att få ett förtydligande av interpellanten hur helheten i politiken ser ut när man nu så starkt kritiserar regeringen för att vara passiv. Där gör jag en helt annan bedömning än interpellanten.

Anf. 18 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det står i interpellationssvaret att arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan. Sanningen är naturligtvis att detta ligger mitt emellan inte bara mitt departement och Näringsdepartementet utan i hög grad också Arbetsmarknadsdepartementet. Den fråga som Patrik Björck nämnde i ett sammanhang, om att ge industrin så goda villkor att den attraherar verksamheter från andra länder, är givetvis en näringspolitisk fråga.

När personer behöver stöd på grund av arbetsmarknadsomställningar kallas det enligt den traditionella svenska modellen arbetsmarknadspolitik och ligger under Arbetsmarknadsdepartementet.

Jag ska på denna punkt understryka att svaret givetvis är från regeringen kollektivt. Vi står för detta gemensamt. Vi tolkade dock frågan så att samverkan mellan företag i problem och det traditionella utbildningssystemet var av särskilt intresse för interpellanten. Det är en mycket intressant fråga. Jag är den förste att säga att både individ och samhälle gör klokt i att utnyttja nedgångsperioder till att satsa på utbildning. Märker man att det dröjer tills man som individ får ett nytt arbete är ofta det bästa man kan göra att plugga vidare. Då är som sagt den traditionella svenska modellen att man via Arbetsförmedlingen får hjälp med att få en arbetsmarknadsutbildning.

Den stora frågan som uppkommer när man läser Patrik Björcks interpellation är: Hur ska man dra gränsen mellan det Patrik Björck efterlyser och all den företagsutbildning som arbetsgivarna svarar för?

Patrik Björck beskriver hur fack och arbetsgivare med stor emfas uttrycker sin enighet. Ja, det är ett välkänt fenomen att man kan bli oerhört enig och oerhört förbrödrad om att någon annan ska betala och ta det ansvar som man egentligen har själv. När det drar ihop sig till första maj brukar ju Socialdemokraterna vara de främsta att ställa krav på arbetsgivarna, men nu har det på något sätt blivit lite omvända roller här, där det faller på alliansregeringen att betona att i det marknadsekonomiska system vi har förväntar vi oss att arbetsgivarna, ofta arbetsgivare som har gjort goda vinster under många år, tar sitt ansvar.

Då är det faktiskt så att så länge man är anställd hos en arbetsgivare har den arbetsgivaren ett ansvar för att också sörja för ens kompetensutveckling. Om alla arbetsgivare som föredrar att någon annan betalar personalutbildning skulle kunna få skicka räkningen till staten talar vi här om en nota på många miljarder kronor.

Det är väl den frågan jag vill bolla till Patrik Björck: Om man ger sig in på denna väg, att staten ska lyfta av arbetsgivarnas ansvar för personer som är anställda, hur ska man då dra gränsen?

Anf. 19 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack återigen för den här debatten, statsrådet!

Det här faller mitt emellan departementen, säger statsrådet, och det är naturligtvis sant. Det gäller ju inte bara den här frågan utan även många andra frågor. Jag ställde den till näringsministern och fick svar från statsrådet Lars Leijonborg och är lika nöjd med det. Jag inser naturligtvis att regeringen står bakom svaret. Det var alltså absolut ingen kritik på den hanteringen från min sida.

Orsaken till att jag framför allt riktade mig till näringsministern var att det är näringsministerns statssekreterare Jöran Hägglund som framför allt har hanterat den fråga som interpellationen så att säga utmynnade i. Men nog om det.

Statsrådet säger att fack och företag är eniga och att det på något sätt skulle vara givet, eftersom någon annan betalar. Nu är det så här att det tämligen ofta händer att arbetsmarknadens parter i Sverige är eniga. Det är en del av styrkan med den svenska modellen och det svenska systemet. Man ser och uppskattar möjligheterna att arbeta tillsammans mot gemensamma mål. Sedan kan man ha olika uppfattningar när man ska fördela produktionens resultat, men när det gäller att så att säga baka kakan är man väldigt ofta eniga av naturliga skäl.

Nu är det så att det inte bara är fackföreningen och arbetsgivarna som är eniga om att det behövs någonting i stil med den modell som jag precis har beskrivit, utan det är faktiskt så att även de samordningsmän som regeringen har tillsatt är det. Det är väl i någon mån ett understatement att säga, som det står i svaret, *någon* samordningsman. Läser man i regeringens egna rapporter ser man att det här är en av samordnarnas viktigaste slutsatser. Det är den fråga som samtliga samordnare lyfter fram, står det i ett regeringsdokument som jag har här, från den 21 januari. Där står det att samtliga samordnare lyfter fram behovet att skapa utbildningsplatser i företag för att behålla de anställda och kompetensen i företagen, överbrygga lågkonjunkturen och rusta företagen för nästa högkonjunktur.

Då är det faktiskt arbetsgivarna, fackföreningarna och samtliga av regeringen utsedda samordnare som tycker att det här är ett bra förslag.

Dessutom vill jag poängtera att också de borgerliga ledamöterna i arbetsmarknadsutskottet står bakom detta, bland annat anförda av en partikamrat till statsrådet Lars Leijonborg som heter Eva Flyborg, som är en kollega till mig i arbetsmarknadsutskottet. Man uttalade sig i en tidningsartikel i Göteborgs-Posten där man mycket entusiastiskt förespråkade det här systemet.

Då blir det lite grann en annan fråga. Nu försöker statsrådet säga att det inte är så konstigt och att det är särintressen som på något sätt har hittat en vinn-vinn-situation och i en ohelig allians har gått samman och kräver det här. Men så är det inte.

Jag vill återigen starkt understryka att det är arbetsmarknadens parter, självklart den socialdemokratiska oppositionen och flera av de borgerliga arbetsmarknadsutskottsledamöterna som uttalat sig för det här. Det är samtliga av de av regeringen utsedda samordnarna som har uttalat sig för det här förslaget. Då kan man inte så lättvindigt bara skjuta det åt sidan.

Prot. 2008/09:71

17 februari

Svar på
interpellationer

Jag vill återigen poängtera för statsrådet det stora allvar som man framförde gemensamt från IF Metalls förbundsordförande och företrädaren för arbetsgivarparten, Teknikarbetsgivarna. Man gjorde mycket tydligt ett gemensamt uttalande så sent som för några timmar sedan inför arbetsmarknadsutskottet och vädjade om att man här skulle kunna komma överens om lösningar som stöder svensk industri för att vi skulle klara av att rädda vår industri och jobben för framtiden så att det här inte går oss ur händerna.

Anf. 20 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Patrik Björck vädjar om stöd till svensk industri. Jag ställde en fråga till Patrik Björck: Hur trovärdig är oppositionens samlade politik på det här området just nu? Man vädjar till att vi ska ta över arbetsgivarnas ansvar. Precis som statsrådet har kommenterat: Detta är väl inte det primära problemet för en regering.

Sedan tas utbildningspolitik upp. Det är mycket korrekt, eftersom det är en viktig ingrediens i alliansregeringens framsynta politik för att stödja folk i en omställningsfas. Men jag tog i mitt inlägg upp det här med företagspolitiken i sig och den dissonans som jag ser när Europaparlamentariker från Patrik Björcks parti, tvärtemot vad bilindustrin själv säger, kräver en omställningsperiod på knappt tre år, vilket i realiteten är en omöjlighet. Man kan väl inte slå undan fötterna och benen på industrin, som ändå långsiktigt ska försörja dem som arbetar inom bilindustrin genom att ge dem orimliga villkor, nämligen att å ena sidan ropa på statligt stöd åt alla och samtidigt å andra sidan inte ge några rimliga förutsättningar för industrin att överleva. Det är knappast en sammanhållen politik.

Herr talman! Jag skulle återigen gärna vilja höra en kommentar från Patrik Björck, som utgår från arbetsmarknadspolitiken och har idéer och poänger där samtidigt som vi har fått ett väldigt klokt och omdömesgillt svar från hela regeringen med fokus just på utbildningsfrågorna som också ställdes som en fråga i interpellantens frågeställning, till företagspolitiken. Med vilken rimlighet har man Europaparlamentariker som ger orimliga villkor för industrin att skaffa en omställning som den rimligen måste göra men som samtidigt inte enligt bedömare är möjlig att göra och samtidigt få företagen att överleva? Hur hänger den politiken ihop?

Anf. 21 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det råder ingen oenighet oss emellan om bedömningen av allvaret i den nuvarande situationen. Finansministern har talat om vargavinter, och arbetsmarknadsministern har använt ett ännu mer färgstarkt språkbruk i sin beskrivning av det år som vi nu är inne i. Läget är mycket bekymmersamt.

Patrik Björck sade att vi tar lättvindigt på detta. Det är så långt från sanningen man kan komma. Läget är sådant att vi nu överöses av krav på att vi ska dirigera skattepengar till olika projekt och företag runt om i landet för att krisens effekter inte ska märkas.

Då måste vi ställa oss frågan: Hur förvaltar vi skattebetalarnas pengar så ansvarsfullt som möjligt? Den frågan tar vi verkligen inte lättvindigt på, för det är avgörande för Sveriges framtid. Det är så att säga viktigare att agera klokt i en nedgångsfas än att agera klokt i en uppgångsfas.

Om vi sade ja till varje begäran om skattepengar som nu strömmar till oss skulle statskassan snart vara tömd och vårt budgetunderskott växa lavinartat. Man måste alltså i det här läget vara väldigt, väldigt klok.

En av de uppgifter vi då har är att påminna om andra parter ansvar. Företagen har ett ansvar när de hamnar i svårigheter. Den argumentation som förs är att man befinner sig i en tillfällig svacka, att man är övertygad om att man kommer igen och att man därför är angelägen om att få behålla sin personal. Om man har den övertygelsen borde det också vara fullt möjligt att hitta kapital på marknaden för att klara överbyggningen i stället för att begära att staten ska gå in med pengarna.

Vi behöver pengarna till mycket annat, till exempel till att kunna ge en bra utbildning till dem som inte bara är varslade utan också har drabbats av uppsägningar och tvingats lämna sina anställningar. Den skaran växer för varje vecka som går. Vi måste ha pengar till arbetsmarknadsinsatser, inte minst för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. I det här läget måste vi dessutom ha pengar till att satsa långsiktigt, till exempel på forskning.

Finn Bengtsson tar upp en mycket intressant aspekt, nämligen att det gäller att se till att vi får fram sådana produkter, inte minst inom fordonsindustrin, som går att sälja, som marknaden vill ha. Det kräver produktutveckling, och produktutveckling kräver forskningsinsatser. Där har vi ställt mycket stora medel till förfogande.

Även där kan man föra en diskussion om vad som egentligen är statens ansvar respektive företagens ansvar. Det finns ett regelverk som säger att staten inte får gynna ett visst företag så mycket att det leder till konkurrensfördelar. På fordonsindustrins område har vi dock nu fått vidgade ramar från EU så att vi har större möjligheter att gå in med sådan hjälp.

Jag vill påpeka att när den franska regeringen går in med ett stödpaket till fordonsindustrin rasar man i Europa eftersom man anser att det inte är förenligt med EU:s konkurrensregler. Vi måste alltså hålla oss till de internationella regelverk som finns.

Apropå EU vill jag understryka det som jag sade i mitt första svar, nämligen att Socialfonden ger en del möjligheter och dem har Sverige hittills utnyttjat för lite.

Anf. 22 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Statsrådet säger sig vara överens med mig om allvaret i situationen. Bekymret är att det är industrins företrädare som beskriver läget som en naturkatastrof, inte jag. Statsrådet säger att man inte tar lättvindigt på detta. Nu är det dock inte bara jag som står för oron, utan jag beskriver hur det förhåller sig.

Jag kommer just från samtal med företrädare för industrin i Sverige, och de är djupt oroad. De säger att de av regeringen utsedda samordningsmännen inte har några verktyg, att just ingenting händer. Så beskriver de verkligheten i dag, i februari 2009. Det är inte jag som ger uttryck för detta utan företrädare för svensk industri, både de anställdas fackliga organisationer och arbetsgivarna. Därför måste man på något sätt gå vidare.

Jag hade hoppats att statsrådet skulle utveckla sitt svar lite mer, men jag kan väl ändå försöka skicka med en liten förhoppning. Det finns

nämligen, om man är väldigt positivt lagd, en möjlig öppning i svaret från statsrådet när han säger att ”enskilda företag, liksom några av de regionala samordnare som tillsatts av regeringen, har framfört att det finns ett behov av insatser som inte enbart riktas mot grupper som står utanför arbetsmarknaden utan också mot personal som hotas av varsel. Regeringen är inte beredd att generellt ta över arbetsgivarnas ansvar ... Men regeringen följer utvecklingen på arbetsmarknaden noga och är öppen för att, om situationen så kräver, utveckla de instrument som står till buds så länge förändringarna är förenliga med de internationella regelverk som gäller för Sverige.”

Skulle man kunna se detta som en öppning från regeringens sida, att man vill tillfredsställa de krav som samordnarna, arbetsgivarna och de fackliga organisationerna ställer för att ta oss ur denna djupt allvarliga kris som svensk arbetsgivarrörelse beskriver som en naturkatastrof?

Anf. 23 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Vi har inga planer på att införa det system som finns i några europeiska länder och brukar kallas permitteringslön, alltså att man med skattemedel får gå kvar i företaget. Vi tycker att den svenska modellen med en tydlig ansvarsfördelning är bättre. Så länge man är anställd har arbetsgivaren ett ansvar, och när man lämnar sin anställning och står till arbetsmarknadens förfogande har stat och kommun ett ansvar för att hjälpa en till ny anställning. Det är den tydligaste uppdelningen.

Det finns naturligtvis undantag. Vi har satsat 3 miljarder kronor på ett paket för att utveckla fordonsindustrin. Där kan man tänka sig att om man får pengar för att utveckla ny teknik kan det behövas utbildningsinsatser för den personal som jobbar i det projektet. En del kostnader kan också täckas av Socialfonden; de arbetar dock med lite andra regler än vad som gäller i det svenska systemet i övrigt.

Min bild är att än så länge finns det för samordningsmännen, och för andra som nu agerar, en ganska rik arsenal av åtgärder att ta till. Det finns ekonomiska resurser för en ambitiös arbetsmarknadspolitik. Som jag påpekat offentligt finns det 1 miljard kronor som fortfarande inte utnyttjas i det system som jag mest svarar för, nämligen högskolesystemet. Det finns 10 000–15 000 tomma platser i högskolan. Dit är många arbetslösa hjärtligt välkomna!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:309 om azofärgämnen i fler varor och produkter

Anf. 24 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Gunvor G Ericson har frågat mig om jag avser att på samma sätt som Storbritannien gjort ta fram en offentlig lista över de varumärken som är garanterat fria från ett antal särskilt kritiserade tillsatser. Frågor har också ställts om vilka åtgärder jag avser att vidta för att azofärgämnen tas bort från svenska butiker samt vilka initiativ jag tänker ta för att målområde 5 i de nationella folkhälsomålen, sunda och säkra

produkter, ska uppfyllas. Slutligen har jag också fått frågan vilka initiativ jag tänker ta för att Sverige ska kunna tillämpa försiktighetsprincipen för att garantera ett starkare skydd för medborgarnas hälsa.

Gunvor G Ericson skriver att hon tidigare både interPELLERAT och ställt en skriftlig fråga till mig i samma ämne. Jag har därför redan redogjort för hur Sverige har valt att hantera frågan om azofärgämnen. I dessa svar framhöll jag bland annat att vi har ett stort förtroende för det arbete som bedrivs av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, Efsa, och den riskhantering som medlemsstaterna har ansvar för inom ramen för kommissionens genomförandekommittéer. Det är ett arbete som i enlighet med EU:s livsmedelslagstiftning bedrivs utifrån en försiktighetsprincip.

I det arbetet ingår system för att ompröva eller pröva nya vetenskapliga eller tekniska uppgifter när de dyker upp. Efsa prioriterade till exempel den brittiska studien som Gunvor G Ericson hänvisar till och tog snabbt fram ett utlåtande. Detta utlåtande var till hjälp när den nya EG-lagstiftningen togs fram och slutligen beslutades. Sverige stödde tillsammans med de andra medlemsstaterna efter diskussioner med Europaparlamentet kravet på varningstext.

Jag anser inte att det är ett bra förslag att ge Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram en offentlig lista över de varumärken som är garanterat fria från de aktuella tillsatserna. Den nya lagstiftningen är snart på plats, och den kommer enligt min uppfattning att leda till önskvärda förändringar.

Kravet på varningstext är ett ovanligt grepp som kommer att få företagen att söka andra sätt att färga sina produkter. Dessutom kan med inrättande av en offentlig lista oklarheter uppstå om vem som har ansvaret för att garantera att ett livsmedel på en sådan lista inte innehåller azofärgämnen trots allt.

Avslutningsvis rörande Gunvor G Ericsons fråga vilka initiativ jag avser att ta för att målområde 5 i de nationella folkhälsomålen, sunda och säkra produkter, ska uppfyllas vill jag nämna att regeringen inom ramen för en förnyad folkhälsopolitik har aviserat en rad insatser inom området. Statens folkhälsoinstitut har bland annat fått i uppdrag att i samverkan med Livsmedelsverket initiera ett samverkansprojekt inom området matvanor och fysisk aktivitet.

Regeringen har också skapat ett dialogforum för att förbättra samverkan med nyckelaktörer för att gemensamt diskutera nationella utmaningar och olika aktörers möjliga bidrag till gagn för folkhälsan. Under hösten 2008 hölls ett dialogforum med livsmedelsbranschen och ytterligare två forum planeras äga rum under våren.

Anf. 25 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret, även om det tydligt visar att jordbruksministern inte tar frågan på fullt allvar utan tror att varningsmärkning ska få bort de hälsovådliga ämnena, trots att nyare studier visat hälsorisker.

Jag har ställt frågorna och ställer dem igen på grund av den utveckling vi har haft av antalet produkter. Jag har som nämndes i svaret ställt frågor till ministern tidigare. Nu visar det sig, trots uppmaning till försik-

tighet, att det finns azofärgämnen i allt fler produkter i dag. EU-parlamentet ville stoppa azofärgämnena. Men i förhandlingarna med ministrarna från medlemsländerna bidde det en tummetott: en varningsmärkning.

Visst, det är bättre än ingenting, men när ministern påstår i sitt svar att det skulle leda till önskvärda förändringar är det en naiv förhoppning. Varför röstade inte ens Sverige, som tidigare haft förbud, för ett stopp? Vill inte jordbruksministern få bort azofärgämnena? För mig är det oacceptabelt att azofärger finns kvar.

Förra året kom en uppmärksammat brittisk studie, publicerad i den vetenskapliga tidskriften *The Lancet*, som visade att azofärger kan bidra till att göra barn hyperaktiva. Svenska Kemikalieinspektionen skrev 2004 i en rapport: Azofärgämnen anses vara lätta att använda och förhållandevis billiga och ge starka, klara färger. Flertalet är vattenlösliga och anses därför vara lätta för kroppen att ta upp. Färgämnena kan också vara giftiga för levande mikroorganismer och orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön.

Jag kan inte förstå varför jordbruksministern tycker att dessa färgämnen behövs. Det stämmer inte med lanseringen av Sverige som ett bra matland. Jag tycker att det är viktigt med god och bra mat, men att azofärgämnena skulle platsa där har jag svårt att förstå. Det finns andra alternativ som är mindre riskfyllda.

När jag senast debatterade med ministern om det här lät det på ministern som att livsmedelsindustrin självmant skulle ta bort de här färgerna. Så har det inte blivit. Minister Eskil Erlandsson, er politik fungerar uppenbarligen inte, eftersom det finns fler sådana ämnen på svenska butikshyllor i dag.

Jag undrar vilka prioriteringar Sverige har gjort. Varför stödde inte Sverige EU-parlamentets krav på totalstopp? Håller inte ministern med om att det behövs ett totalförbud mot azofärgämnena?

Parlamentet tog fram sitt förslag om stopp i samband med en bred översyn av reglerna för tillsatser i livsmedel. Sverige medverkade till att det inte blev något sådant beslut, utan i stället ett krav på märkning. Men EU har redan i dag ett förbud mot azofärgämnen, dock inte i mat, utan i vissa textilvaror och läderprodukter, eftersom azofärgämnen kan avge cancerframkallande arylaminer.

Jag tycker ändå att det vore intressant att höra vilket resonemang ministern har bakom sig, eftersom han inte röstade för EU-parlamentets förslag.

Anf. 26 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt mig först tacka interpellanten för interpellationen. Jag gör det med tanke på att jag vågar påstå att interpellanten och jag egentligen inte ligger så långt från varandra i våra åsikter.

Jag anser liksom Gunvor G Ericson att vi inte ska ha några produkter i affären som inte är säkra att äta. Jag och Sverige jobbar hårt inom Europeiska unionen för att vi ska få bort produkter som inte är säkra från vår gemensamma marknad.

När vi röstar måste vi emellertid rösta på det förslag som vi anser har bäst möjligheter att gå igenom och som är i linje med vår övergripande prioritering, i det här fallet att vi ska ha säkra produkter i våra hushåll.

Över till den tidigare refererade studien! Efsa, den europeiska livsmedelssäkerhetsbyrån, konstaterade att den brittiska studien tydde på att det finns ett visst samband mellan färgämnen och till exempel överaktivitet hos barn, men att sambandet inte är tillräckligt starkt för att motivera ett förbud. Sverige stöder den uppfattningen, för den är gjord på vetenskapliga grunder, och anser att det krav på varningstexter som finns i den nya lagstiftningen är ett rimligt sätt att hantera det problem som är refererat och undersökt.

Som jag nämnde i mitt tidigare interpellationssvar förutsätter den nya lagstiftningen att alla tillåtna tillsatser, alltså även azofärgerna, ska omprövas av Efsa. Nu är det bara så att Efsa till dags dato inte har hunnit slutföra den här omprövningen. När omprövningen finns på bordet kommer frågan om azofärgerna återigen att diskuteras.

Låt mig slutligen konstatera att kunskapen om konsumtionsmönster inom den europeiska gemenskapen kommer att fördjupas. Den nya EG-lagstiftningen ställer krav på att medlemsstater sätter samman data och på EU-nivå redovisar var och hur olika människor äter av olika livsmedel. En sådan information gör att vi kommer att få bättre verktyg för att göra bra analyser och utifrån dem fatta bra beslut.

Anf. 27 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Ministern lovade så sent som i förra veckan företrädare för matupproret att han skulle lyssna på kraven om mindre tillsatser i maten. Men i dag låter det inte så. Vi behöver inte rösta för stopp för azofärgämnen, utan det här förslaget har bättre förutsättningar att gå igenom, sade ministern.

Jag delar inte den uppfattningen. Jag tror att politiken måste ta ansvar i stället för att lägga hela ansvaret i knät på konsumenterna. Det är vad som sker nu. Varningstexter hjälper inte alla att förstå innebörden när det gäller de här färgerna. Det läggs ett för stort ansvar på konsumenterna. De här färgämnen finns inte minst i godis, lösgodis, där barn är målgruppen. Vad hjälper då varningstexter?

Nej, jag anser att det behövs ett politiskt ansvar. Omprövningen av tillsatsämnen sker just nu. Det är nu Sverige kan påverka EU. Det är nu Sverige kan se till att det blir en förändring. Tillsatsdirektiven för aromämnen, tillsatser, sötningsmedel och färgämnen håller på att ses över. Det har skett en process under ett antal månader i EU, mer än ett år. Man är nu inne på spurt för att fatta beslut. Därför är det väldigt tråkigt att vi från svensk sida inte har stött kravet på ett totalstopp för azofärgämnen.

I England gör man en annan bedömning. Den engelska motsvarigheten till Livsmedelsverket gör en sådan lista som jag frågade ministern om och varom ministern svarade att det inte är aktuellt för Sverige.

Engelska motsvarigheten till Livsmedelsverket tycker tydligen att det behövs bättre upplysning än varningstexter och mer för att konsumenten ska slippa få i sig den här typen av produkter. Det är ett politiskt ansvar att se till att vi ska ha sunda och säkra produkter. Därför är det förvånande att ministern i sitt svar till mig blandar ihop målområden när det gäller folkhälsopolitiken.

Det är jättebra att Folkhälsoinstitutet och Livsmedelsverket initierar samverkansprojekt för området matvanor och fysisk aktivitet. Men det handlar inte om säkra produkter. Det ligger under målområde 5 och

handlar om vilka tillsatser som finns i maten. Det handlar inte om de goda matvanorna som sådana utan vilka ämnen vi tillåter i maten.

Jag håller med dem som gjorde matupproret här för någon vecka sedan. Vi behöver ha bra mat. Vi behöver inte ha onödiga tillsatser. Azofärgämnen är en sådan onödig tillsats som vi kan vara utan.

Folkhälsoinstitutet jobbar också med de här frågorna för att vi har ett miljömål som heter En giftfri miljö. Det är ett av de miljömål som Sverige kommer att ha svårast att nå upp till. Det har en betydelse för vilken mat vi får.

Vi kanske inte alltid tänker på kemikalier i maten. En del produkter är bra, men en del tillsatser behövs faktiskt inte. När det gäller de azofärgämnen som vi debatterar och diskuterar här i dag finns det andra ämnen som man kan använda som färg. Man kan som ett exempel ta rödbetsextrakt.

Vore det inte dags att vi kan enas om att vi ska försöka hjälpas åt att få bort azofärgämnena?

Anf. 28 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Låt mig först konstatera följande, vilket jag gör i ganska många sammanhang som jag medverkar i: Ibland måste man rösta på det näst bästa förslaget för att komma så långt som möjligt. Annars vinner den sida som vi absolut inte vill stödja.

Låt mig också i det här sammanhanget hänvisa till att producenter i olika led har ett ansvar gentemot oss konsumenter. Vi har också ett ansvar som konsumenter, nämligen att välja eller välja bort.

Jag påstår att det inte finns någon producent som producerar något vi väljer bort som konsumenter. Det är alltså vi som indirekt avgör huruvida någonting produceras eller inte. Det gäller i det här sammanhanget och i väldigt många andra sammanhang.

Herr talman! Det nya förslaget till lagstiftning om tillsatser, enzymer och aromer har nyligen trätt i kraft. I lagstiftningen finns också en ny, låt oss kalla den horisontell, procedur för godkännande av nya tillsatser men också för omprövning av redan godkända tillsatser.

I Sverige har vi en rad rådsarbetsgrupper som har stött det arbete som har gjorts att vi nu har en ny lagstiftning. Jag anser att det är en klar förbättring jämfört med hur det var tidigare.

Den nya godkännande proceduren kommer, som jag nu har nämnt ett par gånger, att göra det lättare att få snabba beslut om omprövning av redan godkända tillsatser för det fall det dyker upp nya vetenskapliga rön av intresse.

Anf. 29 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Jag noterar att jordbruksministern ändå är ärlig nog att säga att man röstade på det näst bästa. Det visar ändå att det finns en hållning från Sverige att få bort detta. Min förhoppning är det. Men det verkar inte som att Sverige direkt står på barrikaderna för att få bort azofärgämnen, vilket jag beklagar.

Ministern får ena dagen ta emot ett antal namnunderskrifter för att få bort tillsatser men tar här i dag ändå inte tydligt avstånd. Jag hoppas att

ministern kan svara ärligt och tydligt på att han kommer att medverka till att få bort azofärgämnen.

Visst har producenter och vi konsumenter ett ansvar. Men för att vi ska kunna ta det ansvaret har vi som politiker ett ansvar att se till att det finns sjysta spelregler. Det tycker inte jag att det är i dag.

Det är inte så lätt för alla att läsa varningstexter och innehållsförteckningar. Där finns det en skillnad mellan Miljöpartiet och Centerpartiet i hur man ser på folkhälsofrågor. Vi ser att politiken har ett ansvar för att utforma reglerna så att människor kan göra goda val.

Det jag hörde ministern säga var att det är konsumenterna som har ett ansvar. Jag hörde ingenting om politikens ansvar. Jag tycker att politiken måste ta ett ansvar. Men det verkar inte som att jordbruksministern anser att det finns ett sådant ansvar.

Jag ställer frågan igen. Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att skapa sunda och säkra produkter? Det som är målområde 5 handlar inte främst om matvanor utan det som är i maten.

Anf. 30 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Varningstexten som det nu finns möjlighet och till och med lag på att införa var en kompromiss. Det var så långt vi kom i förhandlingarna med de övriga 26 medlemsländerna i Europeiska unionen.

Vi kunde ha gjort som Gunvor G Ericson insinuerade eller kanske till och med påstod att vi skulle göra, nämligen röstat nej. Då hade vi inte fått någon varningstext alls. Så fungerar det i beslutssammanhang där den här typen av beslut fattas.

Min hållning är att vi inte ska ha tillsatser där vi på vetenskaplig grund eller med beprövad erfarenhet kan stödja oss på att det inte är bra för vår hälsa. Men själva prövningen av huruvida en sak är farlig ska inte vi i politiken göra.

För det har vi livsmedelssäkerhetsmyndigheter. Vi har vårt livsmedelsverk i Sverige, och i Europa finns den europeiska livsmedelssäkerhetsorganisationen. Det är dem vi måste vända oss till. För att de ska kunna fatta rätt beslut måste vi från politiska sammanhang tala om vad vi vill ha. Vi vill inte ha livsmedel och produkter på marknaden som är farliga.

Jag vill avsluta med att säga att den som har en tro på någonting eller på att någonting inte är bra har alltid möjligheten att välja eller välja bort eftersom det finns lagstiftningar om ingrediensförteckningar och liknande.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:316 om exportbidrag för animaliska produkter

Anf. 31 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jacob Johnson har frågat mig hur jag ställer mig till den svenska hållningen vad gäller exportbidrag och tilläggstullar, vilka åtgärder jag avser att vidta för att inte försvåra för fattiga utvecklingsländer att

exportera sina produkter till EU och Sverige samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att exportbidraget inte ska få negativa effekter för klimatet och miljön.

Till att börja med vill jag klart tydliggöra att den svenska regeringen är helt emot exportbidrag. Vi driver frågan om exportbidragens avskaffande i alla forum där det är möjligt. I den så kallade Doharundan inom ramen för WTO har vi varit ett av de EU-länder som starkast har drivit denna fråga. I samband med den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken i EU, den så kallade hälsokontrollen, drev Sverige linjen om en ökad marknadsliberalisering och att samtliga exportbidrag för jordbruksprodukter ska avskaffas. I dagsläget finns dock inte majoritet för detta i ministerrådet. Vi är också helt emot att i-länder ska ha möjligheten att under vissa förutsättningar tillämpa tilläggstullar, vilket vi också har drivit hårt i Doharundan.

Regeringen arbetar för att åstadkomma en rättvis världshandel med jordbruksprodukter. Det klargörs i regeringens skrivelse om Sveriges politik för global utveckling. När Doharundan inleddes fastslogs att resultatet av förhandlingarna särskilt ska gynna u-länderna. Det har varit min och regeringens ledstjärna i vårt arbete. Bättre konkurrensförutsättningar för u-länder på världsmarknaden är en särskild prioritet. Detta innebär bland annat att det är angeläget att kraftigt sänka tullar och handelsstörande subventioner på jordbruksområdet samt att alla former av exportstöd elimineras. På så sätt ges utvecklingsländernas jordbrukssektor en chans att utvecklas på ett positivt sätt. Det är min starka förhoppning att vi detta år ska kunna föra en framgångsrik Doharunda i hamn. Därigenom skulle vi få ett tydligt slut på exportbidrag och andra former av exportstöd för jordbruksprodukter senast år 2013.

Innan vi når denna målsättning är exportbidrag en del av den gemensamma jordbrukspolitiken. Kommissionen har enligt gällande regelverk möjlighet, och enligt vissa medlemsstater skyldighet, att föreslå exportbidrag om marknadssituationen är sådan. Förslag presenteras i förvaltningskommittén för den samlade marknadsordningen. Den 22 januari fattades beslut om exportbidrag för bland annat mjölk och mjölkprodukter.

Jacob Johnson kritiserar mig för det svenska ställningstagandet i detta sammanhang. Jag hoppas att jag redan har gjort klart mitt starka motstånd mot exportbidrag. I förvaltningskommittén, vars uppgift är att tillämpa den politik som fastställts i ministerrådet, gäller det att rösta efter de regelverk som finns. Vid varje möte görs en bedömning av hur Sverige enligt existerande regelverk ska agera för att på bästa sätt uppnå det långsiktiga målet.

Kommissionen hade redan innan det aktuella mötet aviserat att man avsåg att införa exportbidrag. Vid det aktuella mötet tryckte många EU-länder på för att exportbidragen för mjölk och mjölkprodukter skulle vara ännu högre än den nivå som beslutades om. I det läget kunde Sverige antingen välja att stödja kommissionen i dess arbete att hålla exportbidragen på en låg nivå eller att av principskäl rösta emot eller lägga ned vår röst.

Min bedömning är att Sverige genom ett aktivt agerande inom ramen för kommittéväsendet kan begränsa kommissionens tillämpning av olika marknadsinstrument i större utsträckning än om vi röstar principiellt mot

alla exportbidrag som kommissionen lägger fram. Detta förutsätter att vi tar hänsyn till både marknadsförutsättningarna och andra länders positionering.

Vad gäller u-ländernas möjlighet att exportera till EU och Sverige är EU världens största importör av jordbruksprodukter från u-länder. U-landsimporten motsvarar hela två tredjedelar av EU:s totala import. Den svenska regeringen arbetar för att denna import fortsatt ska öka bland annat genom att förbättra u-ländernas konkurrensförutsättningar på världsmarknaden, vilket jag redan har nämnt. En ökad export av jordbruksprodukter till OECD-länderna samt ökade möjligheter för utvecklingsländerna att handla med varandra utgör ett fokusområde i PGU:n för svenska ansträngningar. De minst utvecklade länderna i världen, de så kallade MUL, har redan i dag fritt tillträde till EU:s marknad för alla produkter utom vapen och ammunition. För att utvecklingsländerna ska kunna dra nytta av en öppnare handel krävs dock i många fall ökad kapacitet att till exempel förenkla handelsprocedurer, uppfylla standarder och märkningar samt utveckla den privata sektorn och inte minst minska interna hinder och flaskhalsar. Här har handelsrelaterat bistånd en viktig uppgift att fylla.

Avslutningsvis kommer jag till Jacob Johnsons fråga om hur jag och regeringen arbetar för att ytterligare marknadsanpassa det svenska jordbruket.

Regeringen har högt ställda ambitioner och miljömål för jordbruket. Inom landsbygdspolitiken har Sverige sedan länge haft fokus på miljöåtgärder, vilka utgör 70 procent av landsbygdsprogrammet. Exempel på åtgärder är sådana som syftar till att förbättra vattenmiljön, till exempel genom skyddszoner, anläggning av våtmarker, odling av fänggrödor och förstärkning av jordbrukarnas kunskaper om jordbrukets miljö- och klimatpåverkan. Sverige är ett av de länder i EU som har störst miljöfokus i sitt landsbygdsprogram.

Anf. 32 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Dagens debatt handlar om exportbidrag för animaliska produkter, i detta fall skummjörkspulver och smör. Den handlar om EU:s jordbrukspolitik, om hur utvecklingsländer utsätts för en snedvridande konkurrens och om hur miljöhänsyn får stryka på foten som en konsekvens av regeringens övertaktiska förhandlingslinje.

Låt mig inledningsvis få tacka jordbruksminister Erlandsson för det lämnade svaret. Det svenska folket ska snart rösta i valet till EU-parlamentet. Valdeltagandet brukar tyvärr vara lågt, så man kan önska sig att det blir mer känt att regeringen har röstat mot sin egen åsikt när det gäller exportbidrag och att de svenska skattebetalarna då går till valurnorna och säger ifrån. Nog är det anmärkningsvärt att en regering som hela tiden under förhandlingarna om den så kallade hälsokontrollen av EU:s jordbrukspolitik argumenterar för minskade subventioner nu aktivt har röstat för exportbidrag för skummjörk och smör.

Med beslutet den 22 januari i förvaltningskommittén för animaliska produkter röstade majoriteten, däribland Sverige, för att stödja export av smör med mer än 5 kronor kilot och skummjörk med drygt 2 kronor per kilo. Det är lite andra siffror än på den gamla goda tiden då det var 2 öre mer för mjölken.

Prot. 2008/09:71
17 februari

Svar på
interpellationer

Det kan också vara bra för svenska folket att veta hur sådana förslag kommer fram. De kommer från EU:s tjänstemannaorganisation, det vill säga från kommissionen, och inte från folkvalda politiker vare sig i EU-parlamentet eller i medlemsstaterna. Nej, de demokratiskt utsedda politikerna får den stora äran att ta ställning till kommissionens förslag. Några egna får de aldrig lägga fram i EU-maskineriet.

Nu säger jordbruksministern i sitt svar att den svenska regeringen är helt emot exportbidragen. Men varför röstar ni då för sådana? Är det kanske en konsekvens av Centerpartiets slogan "ett vassare men smalare EU" eller kanske av regeringens ambition att tillhöra EU:s kärna, det vill säga att avstå från sin egen politiska hållning för att komma in i finrummet? Det är knappast att visa politiskt ledarskap och att stå för sina åsikter.

Exportbidragen har också allvarliga konsekvenser för möjligheterna att nå ett hållbart avtal om den internationella handeln. Redan har till exempel Nya Zeeland kritiserat USA:s beslut i frågan. Men värre är att EU:s exportbidrag drabbar fattiga länder hårt eftersom det blir billigare att köpa europeiska produkter än att köpa egenproducerat. Därmed försvåras uppbyggnaden av en fungerande livsmedelsproduktion i många utvecklingsländer. Det är allvarligt eftersom jordbruket och livsmedelsproduktionen utöver att försörja det egna landet med mat har stor betydelse för utvecklingsländernas utveckling i övrigt.

Herr talman! Jordbruksministern försvarar sig med att Sverige måste tillämpa reglerna för förvaltningskommitténs arbete även om regeringen i princip säger sig vara mot exportbidrag. Men faktum är att bland andra Danmark och Nederländerna kunde rösta emot dessa exportbidrag. Deras delegationer har tydligen fått instruktioner att rösta efter politisk övertygelse medan Sveriges delegation, kanske för att Sverige ska tillhöra EU:s inre kärna, röstade för exportsubventioner som skadar Sveriges anseende bland utvecklingsländerna och anhängare till frihandel. Varför, Eskil Erlandsson, kunde Danmark och Nederländerna rösta emot men inte Sverige?

Anf. 33 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Som jag har sagt, Jacob Johnson, är det min bedömning att Sverige genom ett aktivt agerande inom ramen för det kommittéväsen som finns kan begränsa kommissionens tillämpning av olika marknadsinstrument i högre utsträckning än om vi röstar principiellt emot alla exportbidrag som kommissionen lägger fast.

Låt mig också göra en jämförelse med en annan sak som jag vet att Jacob Johnson och jag ofta diskuterar med varandra. Vi har nu kommit en bra bit på vägen vad gäller fisket genom vårt aktiva deltagande i EU-arbetet. Det står i motsats till det agerande från en tidigare regering som Jacob Johnson stod som stödtrupp för. Då gick det bara utför därför att vi av princip sade nej och röstade nej. Vi påverkade inte ett endaste dugg med ett sådant agerande. Samma förfaringsätt gäller i det här fallet.

Hur är det då med tidigare regeringars agerande? Det är inte första gången som Sverige har röstat för en höjning av exportbidraget för mjölk och mjölkprodukter. Senast det hände var under den förra regeringens mandatperiod. Om inte minnet sviker mig stöttade Jacob Johnson och hans parti denna regering. Då röstade man vid upprepade tillfällen under

vintern och våren 2006 för införande av och höjda exportbidrag för mjölk och mjölkprodukter. I dessa fall handlade det, precis som nu, om restriktiva förslag på höjningar från kommissionen samtidigt som andra medlemsstater krävde kraftigare höjningar av exportbidragen.

Jag kritiserar inte den förra regeringen för dess agerande. Man agerade precis som vi gör, det vill säga ansvarsfullt. Det jag kritiserar är att Jacob Johnson, som tidigare var en stöttepelare för den socialdemokratiska regeringen, nu kritiserar mig för att jag agerar på samma sätt som den tidigare regeringen gjorde.

Herr talman! Låt mig avsluta med att säga att vi har kommit en bit på väg när det gäller att avskaffa exportbidrag. När jag talar om "vi" talar jag om den regering jag tillhör. Vi har kommit så långt att vi nu har fått bort instrumentet genom politiska förhandlingar i rådet där vi i Sverige har varit synnerligen aktiva. I dag har vi inte möjligheter till några exportbidrag för till exempel frukt och grönsaker, och inte heller för socker. Det har funnits tidigare. Det är det aktiva deltagandet och det aktiva förhandlandet inom Europeiska unionen som har gjort att vi inte ens har de här möjligheterna längre, Jacob Johnson. Det är inte det tvångsmässiga nej-sägandet som har gjort att vi har kommit fram dit.

Anf. 34 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jordbruksministern svarar med att jag tidigare har stött den socialdemokratiska regeringen som har agerat på samma sätt. Jag är ny här i riksdagen och har inte haft den möjligheten under den förra mandatperioden. Jag tycker kanske att vi ska diskutera principfrågan i dag och inte hur tidigare regeringar har agerat.

Möjligtvis var det en liten lapsus från jordbruksministern i det första inlägget där han avslutningsvis sade att regeringen arbetar för ytterligare marknadsanpassning av det svenska jordbruket i stället för, som det står i den skrivna texten, miljöanpassning av det svenska jordbruket.

Det för mig över på det jag vill ta upp i mitt andra inlägg här, nämligen konsekvenserna för miljön och klimatet av att Europas skattebetalare subventionerar export av animaliska produkter. Vi vet ju att boskapsuppfödningen är en av de största påverkarna på klimatet. Enligt FAO står det för ca 18 procent av jordens samlade klimatutsläpp. Det är mer än transportererna till exempel. Vi vet också att den höga konsumtion av kött och andra animaliska produkter som vi har i den rika västvärlden är fullständigt ohållbar på global nivå om vårt konsumtionsmönster skulle tas över av jordens folkflertal. Nej, tvärtom måste vår köttkonsumtion minska och köttproduktionens klimatpåverkan minimeras.

Det är också en fråga som jordbruksministern och jag har debatterat tidigare, tyvärr utan större samsyn. Men vi i Vänsterpartiet arbetar vidare med frågan. Bland annat anordnar vi ett seminarium nästa vecka om köttkonsumtionens klimatpåverkan och hur den kan minimeras. Jag passar på att bjuda in jordbruksministern och hans medarbetare till detta seminarium. Välkomna! Där kommer också FAO, Naturskyddsföreningen, LRF med flera att medverka.

Det är klart att nu när Sverige stöder export av smör och skummjölkspulver är det samtidigt en signal att problemet med boskapsuppfödningens klimatpåverkan inte är så viktigt. Det räcker inte med boskapsuppfödningens klimatpåverkan, utan det handlar också bland annat

om övergödning av Östersjön. Exportbidraget riskerar att öka utsläppen av näringsämnen och att Sveriges åtaganden enligt Baltic Sea Action Plan försvåras. Eftersom dessa i sig bedöms vara svåra att nå – Jordbruksverket har till och med bedömt att en stor del av jordbruket i södra delen av Sverige måste läggas ned om Sverige ska klara sina åtaganden enligt Baltic Sea Action Plan – skickar det svenska jaet till exportbidragen helt fel signaler.

I sitt svar hänvisar Eskil Erlandsson också till regeringens högt ställda ambitioner och miljömål för jordbruket med miljöåtgärder inom landsbygdsprogrammet som skyddszoner, våtmarker, fånggrödor och förstärkning av jordbrukarens kunskap. Jag instämmer i att detta är viktiga delar, men mer behöver göras för att minska näringsläckaget av främst kväve och fosfor så att kommande generationer kan bada och fiska i rena och friska hav längs vårt lands kuster.

Herr talman! Jag tog inledningsvis upp den kommande EU-valrörelsen. Eftersom jordbrukssektorn är den största bidragstagaren inom EU är det en viktig fråga att lyfta upp. Regeringens dubbla budskap när det gäller synen på exportbidrag åt animaliska produkter måste uppmärksammas.

Efter EU-valet kommer Sverige snart att överta ordförandeskapsklubban i unionen. Vi väntar på regeringens program för det svenska ordförandeskapet. Vänsterpartiet har i motioner till riksdagen dels utvecklat hur vi anser att Sverige ska driva miljöfrågorna inom EU, dels lyft upp ett antal frågor som bör finnas med i det svenska ordförandeskapsprogrammet. Jag uppmanar jordbruksministern att ta del av våra förslag innan det svenska programmet presenteras. Det gäller till exempel problemen med köttkonsumtionens påverkan på miljön och klimatet.

Anf. 35 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Först ber jag kammaren och interpellanten om ursäkt för min felsägning. Jag var inte medveten om denna.

Jag måste för Jacob Johnson och kammaren i övrigt påtala det aktiva arbete som vi bedriver inom ramen för den europeiska jordbrukspolitiken. Ska man påverka kan man inte sätta sig i ett hörn och säga: Jag vill inte vara med. Jag säger nej redan från början.

Vi har intagit den andra hållningen, nämligen att påverka så mycket vi kan. Vad har då detta lett till? Ja, det har till exempel lett till att vi har fått det som på fackspråk heter modulering. Vi har fört över pengar ifrån den direkta jordbrukspolitiken till landskapsvård, landsbygden och miljöinsatser. Jag vågar faktiskt här i kammaren påstå att utan ett aktivt svenskt agerande hade det inte blivit på det sättet. Jag tycker att det är bra att vi inte sätter oss i hörnet och säger nej till alla förslag som inte till hundra procent uppfyller de svenska önskemålen. När 27 länder ska komma överens får man inte alltid allt vad man vill, men om man är med vid bordet kan man påverka mycket.

Därtill vill jag i sammanhanget upplysa om att vi kommer att från regeringens sida presentera en havsproposition under våren. Låt mig också konstatera att vi med hjälp av lite statliga pengar nu ”exporterar” vårt miljötänkande till andra länder. Vad pratar jag om? Jag pratar om framgångsrika koncept som greppar näringen, det vill säga att bruka jord utan

att förbruka den, att ta vara på naturresurserna utan att förbruka naturresurserna.

Vi har i vårt land varit framgångsrika med vårt miljöarbete, och jag tycker att alla andra också ska bli framgångsrika – därav det arbete vi nu har i gång med att exportera de framgångsrika koncept som vi har.

Herr talman! Låt mig slutligen säga något ytterligare om exportbidragen. Vi har sett till att få bort exportbidragsmöjligheterna på frukt, grönt och socker. Därest Doharundan avslutas kommer vi också att fasa ut de andra exportbidragen, enligt EU:s förslag senast år 2013. Men detta förutsätter, Jacob Johnson, att Sverige även fortsättningsvis är en aktiv part i förhandlingarna. Jacob Johnson ska veta att det inte är alla som vill fasa ut exportbidragen, och det är inte säkert att vi är i majoritet om inte Sverige bidrar med en aktiv röst i Europeiska unionen.

Anf. 36 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jordbruksministern återvänder till sin generallinje att förhandla och nå de kompromisser som är möjliga, om man vill ha en förändring. Men man kan också se det så att det gäller att ta ansvar och stå upp för sina åsikter för att påverka opinionen. Då går det att få långsiktiga effekter.

Nu när vi stöder en kompromiss, och svenska regeringen har givit instruktioner till vår förvaltningskommitté, får vi kritik från Nya Zeeland och andra länder inför diskussionerna i Doharundan. Det skapar sämre förutsättningar att komma fram till en lösning.

Jordbruksministern har inte heller svarat på min tidigare fråga om varför Sverige inte kunde rösta emot detta när länder som ofta ligger oss nära i dessa sammanhang, Danmark och Nederländerna, röstade nej till dessa exportbidrag.

Jag stöder naturligtvis regeringen när regeringen säger att exportbidragen ska bort, men jag kritiserar regeringen när regeringen i det praktiska arbetet röstar för exportbidrag som är snedvridande internationellt för handelsutbytet och också är dåliga för miljön. Jag hoppas att den svenska regeringen under ordförandeskapsperioden nästa halvår kan lyfta upp frågorna på ett annat sätt, och jag hoppas också att det program som regeringen kommer att presentera senare i vår tar upp sakerna så att vi får en bättre handelspolitik på jordbruksområdet för utvecklingsländernas behov och för miljön.

Anf. 37 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Sverige är alltså emot exportbidrag och driver frågan om dess avskaffande inom ramen för de pågående WTO-förhandlingarna. Vi driver frågan i ministerrådet i diskussioner om bland annat fortsatta reformer av vår gemensamma jordbrukspolitik. Men i förvaltningskommittén, Jacob Johnson, vars syfte är att förvalta beslut som rådet har fattat, är Sveriges linje – och den är politiskt fastställd – att exportbidrag ska användas restriktivt. Sveriges röst grundar sig dels på bedömningen av marknadssituationen, dels på att vi ska vara en konstruktiv part som gör att vi kan påverka och få igenom fler sänkningar och begränsad användning av de stöd vi egentligen inte vill ha. Vi gör det med framgång, och det ger en bättre framgång än att av principfasthet rösta nej varje gång som frågan kommer upp.

Jag vill igen påtala, herr talman, att den som sitter i hörnet och röstar nej aldrig får någon framgång i sitt politiska värv. Det kan vara en konsumentupplysning nu när vi närmar oss EU-valet att därest – vi får hoppas att det inte blir så – det skulle bli så att Jacob Johnson och hans parti kommer in i en regering ska vi veta att Sverige inte kommer att ha något inflytande alls i Europeiska unionen eftersom Jacob Johnson kommer att sätta sig i hörnet och rösta nej.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:297 om barnfattigdom

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Marina Pettersson har frågat äldre- och folkhälsoministern Maria Larsson vilka åtgärder hon ämnar vidta för att förhindra att barns fattigdom ökar i Sverige samt på vilket sätt hon kommer att arbeta med barnkonventionens texter om barns rätt. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Barns ekonomiska situation är en viktig fråga för regeringen. Vi strävar efter att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. Vi har i Sverige ett väl utvecklat stöd till barnfamiljer. Den ekonomiska familjepolitiken hjälper till att lyfta fram barnfamiljernas ekonomi. De behovsprövade stöden, som bostadsbidraget, är direkt riktade till de hushåll som har de lägsta inkomsterna. Även barnbidraget verkar inkomstutjämnande. Detta är en del av den politik som kommer familjer i ekonomiskt utsatta hushåll till del. Till detta kommer även rätten till ekonomiskt bistånd som garanterar barnfamiljer en skälig levnadsnivå.

Men barnfamiljernas viktigaste inkomstkälla är förvärvsarbete, vilket innebär att åtgärder som skapar bättre förutsättningar till arbete är den viktigaste åtgärden för möjlighet till god ekonomisk standard.

Långsiktigt måste målsättningen vara att skapa förutsättningar för människor att försörja sig själva. Ingen ska behöva vara beroende av ekonomiskt stöd. Där är drivkrafter för arbete en viktig del, och regeringens satsningar inom skatteområdet är av stor vikt för att göra det mer lönsamt att arbeta.

Den avgörande orsaken till ekonomisk utsatthet för barn är vanligtvis att föräldrarna saknar arbete eller utbildning. Regeringen satsar stort på att värna jobb och omställning och ge bättre förutsättningar för en varaktigt hög sysselsättning, vilket kommer barnfamiljerna till del. Satsningen på jobb och omställning förstärks nu för att möta effekterna av den ekonomiska nedgången.

Genom exempelvis förstärkningar av nystartsjobben, fler platser på yrkeshögskolan och yrkesvux samt stöd till arbetslösa genom coaching och fler praktikplatser ges ökade möjligheter till kompetensutveckling och utbildning för arbetslösa. Det är viktigt att förhindra en långvarig frånvaro från arbetsmarknaden, men under tiden med arbetslöshet finns de sociala trygghetssystemen där som stöd.

Regeringens övergripande ambition är att beakta barnkonventionen i allt arbete som rör barn. Vi har under 2008 överlämnat en skrivelse om

barnrättspolitik till riksdagen. Där presenteras en plan för uppföljning och utvärdering av barnkonventionens tillämpning. Syftet är bland annat att åstadkomma ett effektivare genomslag för barnkonventionen.

Prot. 2008/09:71
17 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 39 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret!

Min fråga till socialminister Göran Hägglund var vad regeringen kommer att göra för att minska barnfattigdomen i den uppkomna situation vi har i dag, när samhället just nu präglas av en lågkonjunktur som vi inte anar eller ser botten på och en finansiell global kris och när många människor blir arbetslösa. Vad får jag då för svar?

Svaret jag har fått från socialminister Göran Hägglund är följande – jag tar lite grann här och där.

”Detta är en del av den politik som kommer familjer i ekonomiskt utsatta hushåll till del. Till detta kommer även rätten till ekonomiskt bistånd som garanterar barnfamiljer en skälig levnadsnivå.”

Han säger också att ”arbete är den viktigaste åtgärden” för familjer att få ”god ekonomisk standard”.

”Regeringen satsar stort på att värna jobb och omställning och ge bättre förutsättningar för en varaktigt hög sysselsättning, vilket kommer barnfamiljerna till del.”

Vidare står det i svaret: ”Det är viktigt att förhindra en långvarig frånvaro från arbetsmarknaden, men under tiden med arbetslöshet finns de sociala trygghetssystemen där som stöd.”

Det säger socialminister Göran Hägglund.

Då är det så att hittills i februari har 7 489 människor i Sverige varslats. I januari var det 17 049 och i december 17 960 människor som varslades. Många av dessa har barn, och många tillhör barnfamiljer, och det här kommer att spåda på barnfattigdomen.

Vi har också fått en rapport från Rädda Barnen, som anser att vi nu måste ta den uppkomna situationen på största allvar och uppmana regeringen att sätta sig ned och få till ett åtgärds paket för att förhindra en ökad barnfattigdom.

Sedan har vi dagens prognos från SEB:s Nordic Outlook, som är väldigt dramatisk. Det finns bedömare som tror på en arbetslöshet på över 10 procent, över 200 000 färre jobb och ett underskott om 6 procent. Det motsvarar ungefär 200 miljarder kronor. I år kommer bnp att falla med 2 ½ procent, och det är den största nedgången ett enskilt år under efterkrigstid.

Det här är fallet i svensk ekonomi, och det är mycket allvarligt. Självklart kommer detta också att drabba en stor del av barnfamiljerna.

I arbetslöshetens spår är det, eftersom ni har söndrat välfärdssystemen och sänkt ersättningsnivåerna, många fler människor som faller mellan stolarna och får gå till socialförvaltningen och uppbära försörjningsstöd. Kommunernas budgetar riskerar att gå med väldigt stora underskott 2010 och 2011.

Jag vill återigen fråga socialministern om han är beredd att gå till Reinfeldt och säga: Nu sätter vi oss ned och gör någonting för barnen i Sverige, för att minska barnfattigdomen! Det är till exempel, som vi socialdemokrater föreslår, att försöka höja barnbidraget, underhållsstödet och

studiebidraget. Man kan börja där, se över den aktuella politiken och sätta ett åtgärds paket på plats.

Anf. 40 JASENKO OMANOVIC (s):

Herr talman! Jag tackar också ministern för svaret.

Vad är det ministern svarar oss här? Det är att det finns en ekonomisk familjepolitik som hjälper till att lyfta upp barnfamiljernas ekonomi. Men det var ju ministern själv som ändrade målet, från det att man skulle utjämna skillnaderna mellan familjer utan barn och familjer med barn. Målet var ju att utjämna de ekonomiska skillnaderna. Då ändrade man det. Varför det? Jo, det är enklare att ge skattesänkningar till höginkomsttagare. Då behöver man inte försvara ett mål som man inte kan försvara om man sänker skatten för höginkomsttagare. Det är en sak.

Den andra saken som ministern svarar, bland annat, är att det finns trygghetssystem som stöd i vårt land. Ja, och då vill jag tänka lite grann: Vad är det för trygghetssystem som vi har kvar, och hur ser de ut?

Det första ni gjorde när ni tog över makten var att ändra beräkningsreglerna för a-kassan. Vad hände då till exempel med föräldralediga som ville vara hemma och få lite mer tid med sina små barn en fredag? Min kompis Björn var hemma varje fredag med sina två små söta barn, och vad händer när Björn blir arbetslös? Jo, Björn har inte varit produktiv varje fredag så han kan inte tillgodoräkna sig den tiden för a-kassa.

Vad blir det kvar av det trygghetssystem som socialministern åberopar i sitt svar? Ja, det blir ett väldigt tandlöst trygghetssystem. Därför ökar barnfattigdomen i Sverige. Er politik är orsaken till att barnfattigdomen ökar i Sverige.

Det som också är intressant är att ministern säger att det ska löna sig att arbeta och därför sänker man skatten. Då undrar jag, herr talman: Hur många småbarnsföräldrar tjänar lika mycket som ett statsråd eller en riksdagsledamot som får sänkt skatt med 10 000 eller 12 000 kronor sedan den 1 januari? Hur många ensamstående mammor tjänar 50 000 eller 80 000 kronor i månaden? Det är absolut inte många – det kanske går att räkna dem på fingrarna.

Ni har uppenbarligen gjort förändringar som leder till att barnfattigdomen ökar i Sverige. Och när hundratals varslades i fjol och många av dem är småbarnsföräldrar – och antalet kommer att öka – vem kommer att bestraffas? Jo, det är barnen i Sverige.

Anf. 41 FREDRIK LUNDH (s):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att ställa sig frågan: Vem betalar kalaset? Är det direktören med villa i Djursholm, som tjänar tusentals kronor varje månad, som får slopad förmögenhetsskatt och fastighetsskatt och som dessutom tack vare en statlig subvention kan få villan välstädad till halva priset? Så ser den ena sidan av regeringens politik ut.

På den andra sidan har vi dem som får betala för kalaset. Det är barn vilkas föräldrar har drabbats hårt av regeringens politik, barn vilkas föräldrar måste förklara att en ny skjorta till skolavslutningen är en omöjlighet, för att inte tala om semester, eller barn som inte vill gå på kompisens kalas därför att man inte har råd att ta med sig någon present.

Just så slår nämligen regeringens politik enligt en utredning som Vänsterpartiet tidigare låtit riksdagens utredningstjänst göra. Medan de mest välbärgade får dela på merparten av pengarna från regeringens skattesänkningar bekostas skattesänkningarna av bland annat försäkringar i a-kassa och sjukpenning, med skrämmande resultat.

Herr talman! År 2006 var barnfattigdomen i Sverige på den lägsta nivån sedan mätningarna inleddes 1991. Nu är tiderna annorlunda. Varslen står som spön i backen, och arbetslösheten breder ut sig.

Det har talats väldigt mycket om fordonskrisen, byggkrisen och bankkrisen men alltför lite om människokrisen bakom. Varslen drabbar människor av kött och blod, familjer där ena familjeförsörjaren blir arbetslös eller rent av båda familjeförsörjarna blir arbetslösa.

Varslen och arbetslösheten slår sönder barns trygghet och vardag. Det kommer att påverka dem för lång tid framöver, kanske för alltid.

Barnens situation i krisens spår måste vi nu också våga tala om och reagera på. Det får inte bli som det blev under 1990-talet, att barnen drabbades länge efter det att konjunkturen vänt, kanske under större delen av sin uppväxt.

Nu måste regeringen analysera konsekvenserna för barnen av förändringarna i ekonomin och trygghetssystemen. Nu måste man ta larmsignalerna på allvar. Det är dags för minister Hägglund att ta på sig barnglasögonen och se verkligheten som den ser ut.

Jag vill veta om ministern är beredd att skyndsamt ta fram ett åtgärds paket för barns välfärd under den ekonomiska krisen.

Anf. 42 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Herr talman! Under föregående år hade Nordiska rådets välfärdsutskott ett tema som byggde på just barns utsatthet och barnproblematiken. När utskottet sammanträdde för en dryg vecka sedan i Reykjavik följdes föregående års arbete upp med ett mycket skarpt uttalande. Rubriken lyder: Det är oacceptabelt att barn kränks i Norden.

I och för sig hade udden sin riktning mot *ett* av våra nordiska grannländer, men i diskussionen och debatten kunde vi konstatera att alla våra nordiska länder har problematik i dagsläget. Barn utsätts för kränkningar. Barn utsätts för fattigdom, och barn utsätts för situationer som i förlängningen kan få negativa konsekvenser.

Varför kränkta barn blir sjuka vuxna, var temat under föregående år. Det kan naturligtvis ses som ett väldigt brett perspektiv på diskussionen. Men vetenskapen om att barnfattigdom också får konsekvenser för barns hela liv måste vi bära med oss.

Det är därför en viktig fråga som interpellanten nu tar upp. Vad kan vi i Sverige göra för att mildra den situation som många barn i dagsläget är i?

Effekten av den globala finanskrisen medför att redan kända sociala problem riskerar att trappas upp och att resurssvaga barn får det sämre, skriver man i sitt uttalande. Det skriver man samfällt från alla partier och alla partigrupperingar i Nordiska rådet till våra respektive regeringar.

Det är därför viktigt att vi funderar på vad vi kan göra, vad vi bör göra och vad vi måste göra för att barn ska känna en trygghet i sin uppväxt och att de sedan ska känna en stabilitet i samhället och i sitt fortsatta liv.

Vi brukar betrakta våra nordiska länder som välfärdsländer. Vi har skäl att göra det på många områden. Men när vi nu ser att barns utsatthet är av en sådan karaktär att vi faller tillbaka måste vi naturligtvis börja ifrågasätta vilken välfärd vi vill ha och vilken välfärd vi vill att våra barn ska ha och känna trygghet i. Därför är det viktigt att vi lyfter fram det hela.

Någon av de tidigare talarna här lyfte fram den aktuella situationen. Det är det som man också gör från Nordiska rådets välfärdsutskott.

Jag hade i går möjligheten att åka runt i ministerns eget hemlän, Jönköpings län, och se arbetsplatser där 40 procent av löntagarna och arbetstagarna nu har varslats om uppsägning. Konsekvenserna för de här människorna fick vi mycket starkt belysta av fackliga organisationer, av företagen men också av de berörda löntagarna och arbetstagarna på arbetsplatserna.

De vi inte fick möta var barnen i de här familjerna, barnen till de här föräldrarna. Vi kan då naturligtvis också se: Vad blir konsekvenserna för barnen i det här sammanhanget?

Jag tror därför att det är viktigt att socialministern nu lyssnar in den oro som vi känner för barns utsatthet och tar fasta på den. Då räcker inte det svar som nu har lämnats till interpellanten där man pekar på sakförhållanden som egentligen inte är relevanta i dagsläget när vi ser att varslen står som spön i backen och när vi ser att människors oro fokuseras och överförs på barnen inför framtiden.

Min vädjan till statsrådet är: Ta intryck och lämna förslag på åtgärder för att stärka barns situation!

Anf. 43 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Herr talman! Det är en mycket angelägen fråga som Marina Pettersson har tagit upp i dag och som vi diskuterar.

Barnfattigdomen ökar och kommer att öka ännu mer med tanke på dagens situation.

Forskning från bland annat Göteborgs universitet visar att framför allt ensamstående mammor har varit en utsatt grupp under en ganska lång tid. De hade svårt att få ekonomin att gå ihop redan före jobbkrisen och lågkonjunkturen.

Vi ser också att barn vars föräldrar har en annan etnisk bakgrund är i en väldigt utsatt position. Och nu ser vi hur arbetslösheten ökar, hur varslen haglar. Det gör ju att ännu fler barn kommer att leva i fattigdom, och det är djupt olyckligt.

Jag tycker nästan att det är provocerande när jag hör Göran Hägglund säga att det är viktigt att förhindra långvarig frånvaro från arbetsmarknaden, men under tiden med arbetslöshet finns de sociala trygghetssystemen där som stöd.

Jag vet att Jasenko också frågade: Vilka trygghetssystem finns egentligen kvar, och vad är det egentligen som händer nu när människor varslas från sina arbeten?

Man har höjt avgiften till a-kassan, vilket har gjort att väldigt många har gått ur. Det gör också att de som nu blir arbetslösa kanske inte längre finns med i arbetslöshetsförsäkringen utan tvingas att söka socialbidrag, tvingas sälja hus och bil för att kunna få någon form av hjälp och stöd för att få det att gå ihop.

Vi ser också sjuka som inte får någon hjälp att komma tillbaka. Arbetsgivaren behöver inte ta ansvar längre. Man kan vänta ut dem i sex månader. Sedan står de till arbetsmarknadens förfogande, människor som utsorteras från sjukförsäkringssystemet.

Det är klart att det är barnen som drabbas när föräldrarna råkar ut för de här sakerna.

Man pratar om utbildning. Självklart är det vägen till arbete, egenförsörjning som är så viktig. Men man har dragit ned med en tredjedel av platserna på komvux. Man har minskat antalet högskoleplatser. Det gör ju att människor som nu står arbetslösa egentligen inte har möjlighet att fortbilda sig i den utsträckning som man faktiskt kunde göra tidigare. Där har man faktiskt dragit ned. Man säger att man satsar, men det är efter att man har dragit ned ganska rejält.

Vi ser också hur kommunernas och landstingens ekonomier drabbas av lågkonjunkturen och jobbkrisen, hur man tvingas dra ned i välfärden. Det är större barngrupper. Man drar ned på nattis på de ställen där det finns. Det är någonting där framför allt barn som kanske har det lite svårt hemma har kunnat få hjälp och stöd.

Detta dras ju nu också in eftersom regeringen tyvärr inte ger förstärkningar till kommunerna, så att de slipper göra de här neddragningarna.

Det här duger inte, anser jag. Det här är för lite satsningar. Det är barn som kommer att drabbas, och regeringen är passiv. Jag hoppas kunna få svar under den här debatten. Vi är oroliga. Barn kommer i kläm, och de kommer att påverkas under resten av sina liv.

Jag tycker att det är viktigt att ta fram något åtgärdsprogram för att hjälpa de här barnen och deras föräldrar, så att de slipper skammen. När barnen går till förskolan har de kanske inte överallt på sig, så att de kan vara ute och leka med de andra barnen.

Nej, Göran Hägglund, det här duger inte.

Anf. 44 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det är en viktig interpellation om ett svårt problem, barnfattigdom. Men jag tror att vi ska ha lite perspektiv efter att ha hört fem stycken socialdemokraters rätt inskränkta syn på barnfattigdom.

Vi har nu en global finanskris. Det är klart att vi kan bekymra oss mycket över barnfattigdomen i Sverige. Här tycker jag att svaret från socialministern är väldigt tillfredsställande avseende de olika ingångar i den här diskussionen som alliansregeringen faktiskt har och som jag tycker saknas från Socialdemokraternas sida. Jag kommer strax att kommentera det.

Men vad är barnfattigdom? Inte är det samma sak i Sverige som i Brasilien, som mycket riktigt konstateras i Rädda Barnens egen rapport. Länderna runt om i världen drabbas också av den ekonomiska allmänna nedgång som även Sverige drabbas av. Jag har inte hört ett enda ord om något globalt perspektiv på barnfattighedsproblematiken. Vi kanske måste lyfta blicken utanför landets gränser också.

Om vi ska göra en lite mer korrekt beskrivning av historiken – här framstår det som att barnfattighedsproblematiken i Sverige är i ökande – låt oss konstatera att från 1991 till 1997 som var ett toppår ökade barnfattighedsproblematiken enligt Rädda Barnens egna uppgifter.

Sedan stabiliserades det någorlunda, men klyftorna fanns kvar. Under det fortsatta socialdemokratiska regeringsinnehavet konstaterades att 2006 levde 229 000 av Sveriges närmare två miljoner barn i fattigdom.

Herr talman! Detta var samtidigt som vi hade en stor och framgångsrik högkonjunktur som svepte över världen. I vårt land hade vi en och en halv miljon vuxna människor som var försatta i utanförskap. De kunde inte använda det viktigaste redskapet för att bekämpa barnfattigdomen, nämligen en egen försörjning. Det visar sig vara det allra viktigaste, som också kommenteras av statsrådet klokt nog i svaret. Den allra viktigaste principen för att barnfattigdomen ska minska är att man får makt över sin egen tid.

Det är inte sant som det har sagts i debatten här att det är några stora löneökningar för framför allt höginkomsttagare. Jobbskatteavdraget har varit tydligt inriktat på låg- och medelinkomsttagare. I de lägre inkomstklasserna har vi nu löneökningar som motsvarar över 10 procent om man skulle jämföra med det som vanligtvis förhandlas av fackföreningar. Så det är rejäla lönetillskott som kommer till låg- och medelinkomsttagare.

Herr talman! Jag skulle avslutningsvis vilja gå över till vad det här handlar om i barnkonventionen som interpellanten tog upp, nämligen den text som står att läsa i artikel 27 om levnadsstandard som ju interpellationen berör. Under punkt 2 läser man att det är föräldrar och andra som är ansvariga för barnet som inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.

Låt mig när det gäller oppositionens ensidiga kritik, vid sidan av allt som har nämnts i statsrådets svar, påminna om en ny utredning av Inger Davidson här i riksdagen som syftar till en långsiktig lösning av problemet, *Föräldrastöd – en vinst för alla*. Det är en utredning som nu ligger på regeringens bord.

Därtill vill jag säga att statsrådet Maria Larsson precis har lämnat in en lagrådsremiss där man för att stärka barnen i socialtjänsten, där de ofta kommer i kläm, samordnar tillsynen av socialtjänsten med fokus på barnens utsatthet. Det är ett sätt att, parallellt med att vi ansvarsfullt tacklar den ekonomiska krisen, se till att andra strukturella åtgärder görs för att försäkra barnen deras rätt enligt levnadsstandardens artikeln.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.03 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! I mitt svar har jag beskrivit de ordningar som finns – många av dem långvariga, många av dem väldigt betydelsefulla – till skydd för framför allt barnfamiljernas väl och ve.

I tider av ekonomisk nedgång, som dem vi upplever just nu och sannolikt kommer att få leva med under en längre tid, är det självklart så att hela vårt samhälle påverkas. Därför är det väldigt viktigt att varje regering gör vad den kan för att förebygga och underlätta en situation som många hamnar i.

Jag tror att det är viktigt att påminna sig att efter det val som genomfördes 2006 lade den nuvarande regeringen om politiken från en politik som bortsåg från en växande arbetslöshet och väldigt stora bekymmer för många människor som hamnade vid sidan om. Vi har haft en utveckling, från valet fram till dess att lågkonjunkturen drabbade oss, där 180 000 gick från utanförskap in i arbetslivet igen. Det är den viktigaste åtgärden man kan göra.

När Sverige drabbas av ekonomisk nedgång till följd av faktorer som vi tyvärr inte kan styra över är det självklart att det spelar en roll för arbetslösheten och sysselsättningsnivåerna. Alla familjer i vårt land drabbas.

Jag kan konstatera att det är en ganska hög ljudnivå bland mina socialdemokratiska vänner här. De förordar nya, stora, dyra reformer. Någon säger nej till de besparingar som har gjorts för att få utrymme för de åtgärder som har gjort att fler människor har kommit i arbete. Någon ropar på mer pengar till kommuner och landsting. Någon säger nej till åtgärder som ökar antalet arbetstillfällen. Någon säger nej till skattesänkningar som ger hederligt arbetande småbarnsföräldrar mer pengar i plånboken.

Det här går tyvärr inte ihop. Man kan inte stå här och både kritisera regeringen för att man har ökande underskott till följd av en dramatisk ekonomisk nedgång och därefter föreslå ytterligare kostnadsökningar. Man kan inte säga att problemet är att vi har en hög arbetslöshet om man själv säger nej till de åtgärder som gör att fler människor kommer i arbete. Man kan inte kräva mer pengar till kommuner och landsting om man är bekymrad över statens finanser.

Här har ni ett litet bekymmer. Ni får inte er politik att gå ihop. Om ni skulle gå hem och läsa vad ni sade här före middagspausen – ni kanske var trötta och hungriga, vad vet jag – skulle ni se att här saknas det grundläggande tänkande som socialdemokratin tidigare präglades av – att det är genom hårt arbete och genom att göra det möjligt för människor att försörja sig själva som vi lägger grunden för en hög ekonomisk nivå hos människor och får möjlighet att hjälpa dem som för kortare eller längre tid hamnar vid sidan om, på grund av sjukdom, arbetslöshet eller annat.

Men det är tyvärr så att den gren som ni sitter på är ni ganska ivriga att såga av. Ni tycks ha gått från att hylla de gamla principerna till att i stället hylla nya stora kostnadsdrivande reformer: nej till alla besparingar, mer pengar till kommuner och landsting, nej till åtgärder som ökar antalet arbetstillfällen, nej till skattesänkningar som ger fler jobb. Detta gör mig lite bekymrad, fru talman.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 46 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Socialminister Göran Hägglund! Det är ytterst intressant. Du säger att 180 000 personer gick från utanförskap in i arbete. Detta var i en högkonjunktur. Det fanns jobb. Det fanns arbetsgivare. Vi hade budgetöverskott.

Efter valet 2006 gick våra överskott till skattesänkningar. De som har mer skulle ha mer. Det är pengar vi kunde ha haft till investeringar de kommande åren i den fruktansvärda lågkonjunktur vi kommer att möta, till investeringar i utbildningar, infrastruktur och kommuner och lands-ting för att få behålla jobben men också bekämpa barnfattigdomen. Men det har du slösat bort på sänkt förmögenhetsskatt, fastighetsskatt, sänkta skatter främst till de höginkomsttagare som tjänar mest.

De familjer som drabbas av de välfärdssystem som inte fungerar längre, som drabbas av indragen sjukpenning och blir utan ersättning från a-kassan, lever naturligtvis i en mycket svår situation. Barnen i dessa familjer mår också ofta väldigt dåligt av att inte veta om familjen har tillräckligt med pengar för att kunna klara av mat, hyra, kläder och annat som hör till vardagen.

I min dator finns flera mejl från medborgare som vittnar om hur människor därute drabbas i verkligheten. Varje människa som faller ur våra trygghetssystem, varje människa som blir utförsäkrad kanske också har barn.

En medborgare som arbetar vid Försäkringskassan vittnar om en kvinna som ringde henne. Hon hade fått veta att hon efter ett år blivit utan sjukersättning. I hennes närhet har en trebarnspappa också blivit nekad fortsatt sjukersättning. Han hade hängt sig i källaren i familjens hus. Kvinnan som ringde talar om att göra detsamma. Hon säger att hon kan ana att så ska ske, eftersom hon har en psykotisk problematik. Kvinnan vid Försäkringskassan kan enbart lyssna.

Någon måste ta ansvar för detta. Någon måste ta ansvar när människor tappar livshoppet, när människor kastar sig framför tåget eller väljer att försvinna i Värmlands urskogar när man inte har någon framtidstro och inget framtidshopp.

Det är ensamstående föräldrar som har det sämst i Sverige just nu. Hos barn till de ensamma föräldrarna är fattigdomen 25 procent. Vad gör regeringen för dem? Vad vill ni göra? I dag fattas svaret från dig, Göran.

400 000 barn lever med ensamstående föräldrar i Sverige. Problemet för dem är samhällets bristande stöd, inte att föräldrarna är ensamstående. Det är brist på barnomsorg, det är låga kvinnlöner, det är hög arbetslöshet, söndriga välfärdssystem, låga ersättningar från sjuk- och a-kassa och få möjligheter till avlastning.

Här borde samhälle erbjuda mer. Vad erbjuder du, Göran Hägglund?

Anf. 47 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Marina Pettersson frågade socialministern vad man gör för att bekämpa barnfattigdomen. Svaret vi fick var en predikan om hur dåliga vi socialdemokrater är. Det var svaret på hur man kan bekämpa barnfattigdomen.

Och varför är vi dåliga? Jo, för att vi inte accepterade att småbarns-familjer ska ha högre fastighetsskatt i glesbygden, vilket man fick i min hemkommun i Norrland. Barnfamiljerna fick högre fastighetsskatt medan

de förmögna utanför Stockholm med stora villor vid egna sjöar fick sänkt fastighetsskatt. De betalar lika mycket som en småbarnsfamilj med tre barn hemma hos mig i Härnösand får betala. Pappan har blivit arbetslös och har fått en arbetslöshetsförsäkring som inte är värd namnet, som inte längre är en arbetslöshetsförsäkring.

Vi socialdemokrater är alltså dåliga därför att vi inte ställer upp på den arbetslöshetsförsäkring som inte är värd namnet. Det är självklart att vi inte gör det. Det är självklart att vi vill att människor ska känna trygghet, att familjer ska känna trygghet.

Den politik som du för i dag när det gäller barnfamiljerna, Göran Hägglund, får vi se konsekvenserna av om 20 år, inte enbart i dag utan från och med i dag och 20–30 år framåt. Därför är det viktigt att du tänker om när du säger att vi socialdemokrater är dåliga därför att vi bekämpar barnfattigdomen.

Anf. 48 FREDRIK LUNDH (s):

Fru talman! Regeringen kanske inte kan göra allt, men ni måste definitivt göra någonting. Vi ser tusentals människor varslas varje vecka, och bakom dessa tusentals finns barn och unga.

Barnfattigdomen breder ut sig. Larmsignalerna och rapporterna avlöser varandra, och det går fort, mycket fort. Om inte ett åtgärdsprogram för barns välfärd är intressant att prioritera för regeringen finns ändå en rad punktsatser att göra.

Situationen för barn och ungdomar från fattiga hem håller radikalt på att försämrans ute i kommunerna. Genom dolda barnskatter i form av avgifter för utflykter och skolresor i grundskolan skapas en över- och underklass bland dagens unga. De som kommer från goda ekonomiska situationer berörs inte så mycket, men de fattiga barnens möjlighet och frihet begränsas rejält.

I mer än en tredjedel av landets kommuner tar grundskolor ut avgifter för utflykter, skolresor och föräldramöten. Det visar en undersökning som genomförts av Majblomman. Kostnaderna för att ha barn i skolan håller radikalt på att öka för de ekonomiskt utsatta familjerna i Sverige. Det leder till ett utanförskap för barn och ungdomar som vi aldrig kan acceptera. Här måste regeringen agera.

Fru talman! Avgifter i skolan måste upphöra. Jag tycker att det skulle vara intressant att höra hur ministern ser på de frågorna. Vore det inte dags att också tydliggöra att måltidsavgifter för skolelever inte är acceptabelt?

Det är små smulor, men om inte det stora åtgärdsprogrammet för barns välfärd är prioriterat kanske det finns en del små saker regeringen ändå mäktar med att genomföra.

Anf. 49 GÖTE WAHLSTRÖM (s):

Fru talman! Det duger inte, socialministern, att i interpellationsdebatten kritisera oss interpellanter som har insett och ser problematiken och som tar emot den information vi får från föräldrar som nu ser de ekonomiska villkoren drastiskt förändras och försämrans för sina barn. Då duger det inte att kritisera oss som försöker beskriva problematiken. Inse problemen i stället, ta intryck av diskussionen och lägg fram förslag och tankegångar!

Socialministern kritiserar oss för att vara för vidlyftiga i våra ambitioner, men när jag deltog i diskussionen med mitt förra inlägg lyfte jag in frågan utifrån ett nordiskt perspektiv. Nordiska rådet har samfällt, inkluderande alla de politiska partierna, inkluderande de partigrupper som finns, gjort ett uttalande där vi konstaterar att de nordiska länderna måste agera beslutsamt och omedelbart för barnens framtid och för samhällets bästa.

Man skriver att välfärdsutskottet tidigare har lagt fram ett antal förslag till regeringarna men att man nu anser att konsekvenserna av finanskrisen medför att arbetet måste ges större uppmärksamhet och påskynas. Då fortsätter ministern att kritisera oss som lyfter fram vad Nordiska rådets partier samfällt har uttalat.

Det är klart att om Finn Bengtsson, som försöker försvara regeringspolitiken likt en skuggminister, också går in och kritiserar oss interpellanter bör Finn Bengtsson vara medveten om att två av hans egna partivänner har skrivit under det uttalande som jag åberopar i den här debatten om just den viktiga frågan barnfattigdomen. Då fordras det faktiskt att man tar intryck av det här eller också går till sin Nordenminister och påtalar att ministern kanske har ett ansvar för att leva upp till det Nordiska rådets parlamentariker har sagt.

Anf. 50 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt olyckligt att socialminister Göran Hägglund, när vi har en sådan här viktig diskussion och debatt om barnfattigdomen, bekymrar sig mer för hur vi socialdemokrater får vår politik att gå ihop än om åtgärder för att se till att barn faktiskt får en bättre situation.

Barnfattigdomen riskerar att öka drastiskt med tanke på den lågkonjunktur och finanskris som vi nu ser. I stället för att hålla på och tjabba om vem som gör vad och hur mycket pengar som går hit eller dit behövs faktiskt åtgärder för att vi ska kunna komma åt det här så att alla barn i Sverige i dag får en bra uppväxt. Tyvärr verkar det inte bli så.

Jag tycker så klart att vår politik går ihop. Vi säger faktiskt nej till att de som har mest får mer och att de som får betala för det är de som är sjuka, arbetslösa och som redan har det svårt. Vi vill ha en mer rättvis fördelningspolitik och en modern politik som gör att klyftorna i samhället minskar, inte ökar.

Jag tycker också att det är märkligt att Göran Hägglund inte läser om alla de varsel som nu sker varje dag i Sverige. Det är inte lågkonjunkturrens eller finanskrisens fel att många av de människor som blir arbetslösa inte har en arbetslöshetsförsäkring. Det var faktiskt den borgerliga regeringen som höjde avgiften som gjorde att många gick ur och nu är hänvisade till socialbidrag. Men man måste sälja hus och bil för att få tillgång till detta.

Det är inte heller finanskrisens och lågkonjunkturrens fel att många människor också blir utförsäkrade från vårt sjukförsäkringssystem. Det är också ett beslut som den borgerliga regeringen har tagit.

Jag skulle vilja att Göran Hägglund tar med sig den här diskussionen och debatten, för det här duger inte. Det finns egentligen inte ett enda förslag i det här svaret som förbättrar situationen för barn i Sverige i dag

där barnfattigdomen riskerar att öka med den lågkonjunktur och den finanskris vi ser. Ensamstående mammor hade redan tidigare svårt att få det att gå ihop. Barn mår dåligt och skäms. Jag tycker att det är någonting som Göran Hägglund borde diskutera och inte hur vi får vår politik att gå ihop.

Prot. 2008/09:71
17 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 51 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Inte skulle vi kritisera Socialdemokraterna. Det är precis vad jag tycker att vi har rätt att göra. I mitt anförande tog jag upp problemet med barnfattigdom. Jag fick då höra interpellanten säga: Höj barnbidraget! Höj omställningsbidraget! Det var inte någonting om att satsa mer resurser på den fattigdom som nu breder ut sig för världens barn i den globala finanskrisen. Vart tog den solidariteten vägen?

Nej, man ägnar sig åt att navelskåda vårt land. Nog så viktigt, men då ska vi också komma ihåg vad det var Socialdemokraterna hade 1997. Det var den allra högsta siffran vi har haft i modern tid, nämligen 229 000 barn som var kvalificerade för fattigdomsbegreppet.

Vad hade man då för politik? Jo, man hade en bidragspolitik som försatte deras föräldrar, deras vårdnadshavare i mer utanförskap än den borgerliga regeringen lyckades med. År 2006 hade man förändrat detta till det bättre, men då hade man en stor högkonjunktur. Nu har vi hamnat i en global finanskris. Vad hör vi då är lösningen? Återigen samma besked: Höj bidragen! Höj barnbidraget! Höj omställningsbidraget!

Men så blir man svaret skyldig: Med vad ska man höja när vi har finanskris? Säg som det är! Ni ska höja skatten. Det är vad ni ska göra. Ni ska inte stå bakom att ni har backat upp de jobbskatteavdrag som den borgerliga regeringen har föreslagit. Ni ska i stället höja skatten. Det hade varit ärligt att säga detta.

Marina Pettersson berättade en hjärtnipande historia från hemlandet om föräldrar med psykisk sjukdom som tar livet av sig. Då kan man också framhålla att vid sidan av alla andra aktiviteter som den borgerliga regeringen har för att stötta föräldrar till barn i allmänhet, som jag också nämnde i mitt förra inlägg, har vi faktiskt satsat mer på psykiatrin än vad den socialdemokratiska regeringen någonsin har gjort under sitt långa regeringsinnehav. Det var vi tvungna att göra, för psykiatrin var i kris och behövde akut hjälp. Den typen av investeringar gör den borgerliga regeringen, också för utsatta föräldrar till fattiga barn.

Anf. 52 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Tack för en bra debatt! Det är bra att Marina Pettersson tog upp den här oerhört viktiga frågan om barnfattigdomen och de barn som nu kommer i kläm på grund av den ekonomiska krisen och lågkonjunkturen men också den borgerliga regeringen.

Jag lyssnade på Göran Hägglund. Han sade: Vi kan ingenting göra.

Jag blir beklämd när en regeringsledamot säger så och när ett statsråd säger: Vi kan ingenting göra åt lågkonjunkturen.

Om en regering inte kan regera tycker jag faktiskt att man ska fundera på om man ska fortsätta med sitt uppdrag. Man har ett ansvar som regering. När barnfattigdomen ökar, när arbetslösheten rusar i höjden och när budgetunderskottet ökar måste en regering göra någonting åt det. Då

tycker inte jag att man kan säga så. Det är klart att ministern får säga precis vad han vill, men jag tycker inte att det går ihop att stå och säga: Nej, vi kan ingenting göra åt detta.

Ni kan göra väldigt mycket som regering. Det är därför vi ställer alla de här frågorna. Det är därför folk förväntar sig att en regering ska göra någonting åt alla de utsatta barnen i dag.

Sedan tar Göran Hägglund äran åt sig för högkonjunkturen. Det var fantastiskt vad många jobb det var som kom till när ni tillträdde! Ja, vi har hört den där visan. Men ni kan ju bara regera i högkonjunktur. Ibland regnar det, socialministern!

Jag ska berätta för socialministern, om han nu inte vet om det, att 2006, alltså det senaste året då vi regerade, tillkom 153 000 nya jobb. Det kunde vi inte visa i valrörelsen, men statistiken talade sitt tydliga språk när året väl var slut. Det var en högkonjunktur som ni tog över och som ni slarvade bort med gigantiska skattesänkningar.

Ert första år vid regeringsmakten tillkom väldigt många jobb, och det var jättebra. Det var vi väldigt glada över allihop. Det var inte så många som när vi regerade. Då var det 153 000 nya jobb. Under ert första år blev det 80 000 nya jobb. Det är vackert så, men det är bara hälften så mycket.

Sedan tvärnitade jobbtillväxten under förra året. Ni beräknade under vårbudgeten att det skulle komma till 8 000 nya jobb, men det blev inte ens det. Det blev tvärnit. Då säger ni: Ja, men så är det över hela världen, och vi kan ingenting göra.

Men det är ni som har sett till att människor har försatts i den här klämman nu och har fått lämna a-kassan. Att arbetslösheten nu ökar gör att de som har stått längst bort från arbetsmarknaden tidigare står ännu längre bort nu eftersom de knuffas undan, bland annat de nyanlända och ungdomarna. Därför är det så att de barn som hade det svårt tidigare får det ännu sämre nu, och nu kommer det att komma till ännu fler.

Jag blir beklämd när vi blir beskyllda för att vår politik inte går ihop. Ni gör visserligen ingenting, men ni säger att er politik går ihop. Inte ens det gör den. Nu fick vi avslöjande siffror i dag. Sverige har 200 miljarder i budgetunderskott, och det är inte ansvarsfullt.

Vår politik är fullt finansierad. Vi tvättar den fram och tillbaka, hit och dit, innan vi lägger fram förslagen, för vi vill vara regeringsdugliga den dagen då vi tar över det här landet. Vi vill veta att vår budget håller. Därför lägger vi bara fram sådana förslag som är fullt finansierade, och de innehåller satsningar på kommunerna, de innehåller höjda barnbidrag och de innehåller satsning på barnfamiljer. Så skulle den här regeringen också behöva göra.

Vi har valt att säga nej till det senaste jobbskatteavdraget, och vi har sagt nej till andra skattesänkningar som bara har gynnat de välavlönade.

Anf. 53 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Nu blev det väldigt känsligt här. Först levererade jag ett svar på den fråga jag fått, och socialdemokraterna kastar sig då över mig som i ett pärlband och talar om hur usel regeringen är. Jag ifrågasätter då den politik som ni bedriver, som jag menar inte går ihop. Ni försöker dra nytta av de effekter som vår politik har medfört samtidigt som ni säger

nej till den och använder pengarna till någonting annat som motverkar tillväxten av nya jobb. Er politik går inte ihop. Jag är hemskt ledsen för detta. Det borde ni också vara.

Marina Pettersson säger att vi har slösat bort pengarna genom skattesänkningar. Alltså: Varför tar vi inte alla pengar i skatt? Det är ju bara dumt att låta folk behålla någonting med ert resonemang.

Vi har genomfört skattesänkningar som innebär att ett par med medelinkomster får en skattesänkning på ungefär 3 000 kronor netto per månad. Det är klart att det spelar en jättestor roll för de här familjerna. De familjer som har levt med väldigt små marginaler får plötsligt betydligt större marginaler och en bättre möjlighet att ge trygga villkor för sina barn.

Jasenko Omanovic! Svaret är detsamma här. Med er politik hade arbetslösheten varit högre. Det hade varit fler föräldrar som hade fått se sina barn växa upp under fattigare omständigheter.

Fredrik Lundh talade om ett barn som hade saknat den nya skjortan till skolavslutningen. Ja, med er politik hade det varit fler barn som hade gjort det. Färre hade haft råd med semester. Färre hade vågat gå till den fest som Fredrik Lundh talar om.

Det här gör situationen lite bekymmersam, för vi hamnar aldrig i en seriös diskussion om vad vi kan göra för de barn som har det allra tuffast.

Jag tror, som jag sade tidigare, att de allra viktigaste åtgärderna för att skapa stabila förhållanden för barnfamiljerna och för de barn som lever i familjer som har de allra minsta marginalerna är åtgärder för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och så långt det är möjligt skapa förutsättningar för människor att behålla sina jobb. Den effektivaste fattigdomsbekämpningen är en bra sysselsättningspolitik.

Självklart är det så att de trygghetssystem vi har är alldeles centrala. Det kommer alltid att vara så. Vi ska arbeta för att det är så få som möjligt, men det kommer alltid att finnas människor som kortare eller längre tid är beroende av att trygghetssystemen finns till hands och fångar upp när man drabbas av långvarig sjukdom, arbetslöshet eller andra olyckor som gör det svårt under en kortare eller längre period. Men det är ändå så att grunden för den svenska välfärden är fler människor i jobb.

Vi har, som Finn Bengtsson var inne på, genomfört en lång rad reformer som spelar roll för barnfamiljer. Vi kommer inom kort att lägga fram förslag om en barnomsorgspeng. Vi har utvidgat den allmänna förskolan. Vi genomför ett förskolelyft med fortbildning för förskollärare och barnskötare. Vi höjer kvaliteten inom förskolan och skapar förutsättningar för mindre grupper. Det betyder någonting för barnfamiljerna utöver det faktum att vi har fokus på att fler människor ska få en möjlighet att genom arbete försörja sig själva, fru talman.

Anf. 54 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Det handlar om verkligheten utanför de här väggarna. Det är ju så att för att man ska kunna få ett arbete måste det finnas en arbetsgivare. Nu ser vi varslen som kommer varje vecka, ökar i omfång och är bland de värsta i efterkrigstid. Och vad gör regeringen? Det är ju faktiskt så att ni är valda att regera, och då måste ni ta ansvar för den verklighet som finns utanför de här väggarna.

Ni måste även ta ansvar för de generella välfärdssystemen, särskilt i en tid då fattigdomen drabbar de allra minsta av oss, barnen, så hårt. Och de kommer att drabbas hårt.

Vi har inte sett slutet ännu. Vi har en djup lågkonjunktur framför oss. Efter 90-talets ekonomiska kris tog det tio år att få ned barnfattigdomen. Nu har vi en ny lågkonjunktur framför oss, och den är djupare än någonsin. Vi behöver därför åtgärder och åtgärdspaket.

Jag hade hoppats att socialministern i dag skulle ge mig svaret att regeringen sätter sig ned och diskuterar åtgärdspaket i denna tid, för nu behövs det åtgärder. Jag hade alltså hoppats på ett bättre svar, ett svar som visade på insikt om situationen i Sverige och att det behöver göras någonting för de minsta av oss.

Anf. 55 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Vi behöver tala om verkligheten, det stämmer, och verkligheten är den att under det senaste året som vi regerade tillkom 153 000 nya jobb. Alltså var det vår politik som fungerade.

Göran Hägglund vill inte ens lyssna på det jag säger eller veta av den verklighet som talar sitt tydliga språk, nämligen att den borgerliga politiken inte gav några jobb. Det var fler jobb under de åren, ja, men det var högkonjunkturen som gav de jobben. Nu är det lågkonjunktur, och då säger Göran Hägglund att man ingenting kan göra. Det kan man inte eftersom man sänkt skatterna med 80 miljarder. Nu får vi veta att budgetunderskottet kommer att bli 200 miljarder. Om man slarvar och inte sköter sina kort är det klart att man blir bakbunden.

Vilka har ni sänkt skatterna för? Göran Hägglund säger att han sänkt skatterna även för låginkomsttagare, men de har ju fått höjda avgifter. Det har visserligen också vi höginkomsttagare fått, men Göran Hägglund berättar inte att han själv, precis som jag, fått 13 000 i skattesänkning. De som fått de stora skattesänkningarna är de med de stora husen. De med de små husen på landet har inte fått några skattesänkningar när det gäller husen. Även skattesänkningarna har varit orättvisa och ökat klyftorna. Klyftorna har ökat mellan stad och land, mellan man och kvinna, mellan rik och fattig. Och de barn som tidigare hade det tufft får det ännu tuffare.

Som Marina Pettersson sade tog det efter den förra krisen tio år att få bukt med barnfattigdomen i Sverige. Nu ökar den igen, och därför måste något göras omedelbart. Man måste se till att dessa barn inte kommer i kläm ytterligare. Göran Hägglund säger att de sänker trösklarna. Det han egentligen menar är att de som inte jobbade tidigare var lata. Nu gör man dem fattiga och då kommer de också att hitta jobb. Men det finns inga jobb! Vi har 10-procentig arbetslöshet nu, Göran Hägglund.

Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag tror att det är klokt om jag får möjlighet att själv tala om vad det är jag säger. Monica Green kan gärna göra sig till talesman för mig, men det är trots allt så att det jag säger är det som jag står för.

Jag har inte sagt att vi inget kan göra. Vi gör saker och ting varje dag. Det tillhör förstås en regerings uppgift att göra det.

Vi behöver åtgärdspaket. Så låter det ofta från socialdemokratiskt håll. Det tycks som om varje dag utan ett paket är en förlorad dag. Det

handlar om att göra det som är rätt. Som Marina Pettersson sade vet vi inte hur länge lågkonjunkturen håller i sig. Vi vet inte djupet i det som vi nu går igenom. Vi måste hantera det på ett ansvarsfullt sätt. Om vi tittar på det socialdemokratiska budgetalternativet ser vi att de tyvärr inte har det ansvarsfulla alternativet. Man har haft en politik som handlat om att – om vi tittar på budgeten för två år sedan – man spenderat väldigt mycket mer pengar. Vi hade haft mindre pengar i förråden för att kunna möta de bekymmer som Sverige, liksom övriga delar av världen, möter.

Jag är ledsn över att man övergått från att vara det seriösa parti som lagt tyngdpunkten på arbete som grund för välfärden, för att finansiera trygghetssystem som fungerar i kärvare tider, och gått till någonting annat.

Fru talman! Jag är fast besluten att fortsätta arbetet med att skapa goda villkor för alla barn. Med alla barn menar jag barn från olika miljöer, med olika bakgrund och i olika ekonomiska situationer. De måste få möjlighet att växa upp under trygga och säkra omständigheter i vårt land och bli kärleksfullt behandlade.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:312 om kvinnors deltagande i fredsprocesser

Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat utrikesministern dels vilka åtgärder han avser att vidta för att FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet ska vara vägledande i arbetet för att ge skydd åt kvinnor och barn i sammansättningen av fredsdelegationer och i fredsprocessens genomförande, dels vilka åtgärder han avser att vidta för att både palestinska och israeliska kvinnor ska ges möjlighet att delta i fredsförhandlingarna. Interpellationen har överlämnats till mig.

Låt mig inleda med att den svenska regeringen ser det arbete som bedrivs på olika nivåer – globalt, regionalt och nationellt – vad gäller genomförande av FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet som prioriterat både ur ett utrikes- och säkerhetspolitiskt perspektiv och ur ett utvecklingsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv. Det är därför vi under hösten arbetat fram en ny nationell handlingsplan för 1325 som kommer att antas av regeringen under februari månad. I arbetet med 1325 utgör FN:s säkerhetsresolution 1820 om sexuellt våld i konflikt en fördjupning och ett förtydligande av skyddsaspekten av resolution 1325. Att skydda kvinnor och flickor, inte minst från sexuellt våld, möjliggör för fler kvinnor att delta aktivt i fredsprocesser och i konfliktförebyggande arbete.

I dagens konfliktsituation är det särskilt angeläget att uppmärksamma kvinnors roll som aktörer i försoningsprocesser, fredsförhandlingar och sedermera statsbyggande. Regeringen fäster härvid stor vikt vid implementeringen av FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 och 1820.

Jag håller med interpellanten om att det är viktigt att öka kvinnors deltagande och inflytande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter, framför allt för att detta får framtida konsekvenser för demo-

kratin i landet i fråga och därmed kvinnors ställning. För att bidra till att uppnå en varaktig fred i konfliktområden är det viktigt att inse att internationella insatser blir effektivare och får större genomslagskraft om man arbetar utifrån resolution 1325:s principer. Sverige arbetar för att andra länder som genomför internationella insatser inkorporerar 1325 i sina strategier.

En viktig aspekt i detta arbete är att stödja lokala och nationella kvinnoorganisationer, vilket Sverige bland annat gör genom stöd till Kvinna till Kvinna och Operation 1325, i just konfliktsituationer. Men det är också viktigt att säkerställa nationella kvinnoorganisationers deltagande i förhandlingsdelegationer på alla nivåer och i processens samtliga delar. Här har främst diplomater och politiker som deltar i dessa sammanhang ett ansvar.

Vad gäller interpellantens specifika hänvisning till kvinnor i Israel och Palestina vill jag betona vikten av att motverka att palestinska och israeliska kvinnors rättigheter bortprioriteras under rådande humanitära och politiska kris. Men ansvaret för att öka antalet palestinska och israeliska kvinnor i fredsförhandlingarna ligger främst på parterna själva. Faktum är att det enbart är parterna själva som utser sina egna delegationer. Det betyder inte att Sverige inte är engagerat i frågan.

Sverige bidrar sedan länge i utvecklingssamarbetet till palestinierna. Sverige har en samarbetsstrategi för Västbanken och Gaza, som gäller från den 1 juli 2008 till den 31 december 2011. De specifika målen för utvecklingssamarbetet med Västbanken och Gaza är att främja fredsbyggande och fredsprocessen och att främja ett demokratiskt palestinskt statsbyggande. Enligt strategin ska stöd för insatser med särskilt fokus på kvinnors och barns rättigheter, som redan pågår, fortsätta.

En viktig aspekt för att möjliggöra kvinnors politiska deltagande är deras möjlighet till egen försörjning. När det gäller näringslivsutveckling pekar således strategin på att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt kompetenshöjande åtgärder för att uppnå ökat kvinnligt deltagande i näringslivet och därmed skapa ett större ekonomiskt oberoende för kvinnor.

Kvinnors deltagande lyfts också fram inom biståndsdialogen med företrädare för palestinska myndigheter och organisationer och det civila samhället. Jämställdhetsperspektivet finns med i planeringen av samtliga biståndsinsatser.

Sverige stöder genom Kvinna till Kvinna lokala kvinnofredsorganisationer. Kvinna till Kvinna ger ekonomiskt och kapacitetsutvecklande stöd till tio organisationer i de ockuperade palestinska områdena, även i Gaza, samt till sju organisationer i Israel med privata medel. I det stödet ingår stöd till kvinnors deltagande i fredsprocessen och stöd till båda sidor av konflikten som är aktiva inom påverkansarbete, till exempel FN-resolution 1325. Stödet omfattar även kvinnors deltagande i beslutsprocesser och mänskliga rättigheter och arbete mot könsrelaterat våld. Även Operation 1325 får stöd för sitt arbete att bidra till förtroende mellan israeliska och palestinska kvinnor.

Som bekant är jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen en av regeringens tre tematiska prioriteringar inom svenskt utvecklingsarbete. Detta får med andra ord ett tydligt genomslag i det svenska biståndet till palestinierna. Och med den nya nationella handlingsplanen 1325 känner jag mig trygg i ett svenskt operationaliserande av FN:s säkerhetsrådsresolution.

Anf. 58 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att tacka ministern för svaret. Det gläder mig att ministern håller med mig om att det är viktigt att öka kvinnors deltagande och inflytande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter.

Jag har ställt två frågor till utrikesminister Carl Bildt: Vad avser ministern att göra för att kvinnors deltagande ska öka i konflikthantering och fredsprocesser? Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att FN:s resolution 1325 implementeras i den rådande konflikten mellan Palestina och Israel? Ministern har gjort en rad redogörelser gällande vad andra organisationer och kvinnorörelser har gjort.

Beträffande regeringens ansvar nämner ministern inte de åtaganden som Sverige har gjort eller aktivt kommer att göra för att kvinnors deltagande i fredsprocessen i Palestina och Israel ska öka. Tyvärr har både Sverige och EU totalt bortsett från FN:s säkerhetsråds resolutioner 1325 och 1820 i den aktuella och angelägna situationen i Gaza- och Palestina-konflikten – precis som tidigare. Det är inte första gången.

Fru talman! Låt mig ta några exempel från Dagens Nyheter och annan press. Organisationen Kvinna till Kvinna kritiserar utrikesministern för att han helt ignorerar kvinnor i sina tal, pressutskick, bloggar och framträdanden. I de totalt 25 tal av Carl Bildt som finns utlagda på UD:s hemsida nämns kvinnornas roll i fredsbyggandet endast en enda gång. Av 276 pressmeddelanden om fred och säkerhet finns inte ett enda som berör kvinnornas situation. Och under alla sina täta resor till konfliktregioner har Sveriges företrädare, utrikesministern, aldrig träffat några representanter för kvinnoorganisationer. Det är helt skamligt för Sverige, som ska vara världens mest jämställda land.

Man försöker lösa konflikter i andra delar i världen men har helt enkelt inte civilsamhälls- eller kvinnoperspektivet. Ministern lägger ansvaret på parterna i det konflikttrabbade Israel och Palestina.

Kvinnor är i Mellanöstern, Afrika, Latinamerika och andra delar av Asien och världen i sig en riskfaktor för makthavande, eftersom dessa alltid är rädda för kvinnors uppror och vetande. Kvinnor har alltid osynliggjorts i alla sammanhang. Staterna har stor vilja till detta och gör det. De diskriminerar kvinnorna. I situationen i Palestina och Israel är kvinnorna och barnen de mest utsatta vi vet.

En palestinsk kvinnorrättsaktivist sade till mig under Vänsterpartiets kongress: Amineh, visst är det farligt och hemskt med ockupation, men det är lika farligt med våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld.

Men det är knäpptyst när det gäller de frågorna. Ministern nämner att Hamas och Palestina ska ta ansvar, men hur kan de göra det när man inte ens räknar kvinnor som hela människor i de här länderna? Kvinnan är halv: hon kan äga hälften så mycket som en man och är värd hälften så mycket i vittnesrätt och arvsrätt. Hur kan man involvera dem i de här processerna?

Anf. 59 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag är väldigt glad att denna interpellationsdebatt har kommit till stånd. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter det här arbetet.

Vi var några som under det akuta skedet i Gaza lyfte fram den här frågan. Vi insåg att kvinnoperspektivet och resolutionerna 1325 och 1820 kom bort i debatten och diskussionen och som instrument för att lösa problem och skapa hållbar fred. Jag är alldeles övertygad om att en enkönad fred inte är någon fred. En fred får mycket högre kvalitet och uthållighet om den inkluderar både kvinnor och män. Därför är det viktigt att vi inte släpper taget om de här frågorna utan fortsätter med de diskussionerna.

Jag vill understryka att jag tycker att det är bra att regeringen backade och att vi nu snart har en ny uppdaterad handlingsplan för 1325 som också innehåller den nyare resolutionen 1820. Det är också väldigt bra att regeringen, som jag uppfattar det, stöder och inser vikten av paraplyorganisationen 1325:s arbete och Kvinna till Kvinna. Det är ett oerhört viktigt arbete som många kvinnor gör som tillhör olika organisationer och olika politiska partier. Än så länge är det så att det är kvinnor som huvudsakligen får bära det här arbetet. Vi måste arbeta för att få fler män och fler organisationer som leds av män och där män är i majoritet att inse vikten av att kvinnor är involverade inom alla samhällsområden.

Jag märker att detta tappas bort. Under kriget och konflikten mellan Ryssland och Georgien kom 1325 bort ur diskussionen. Man sade från utrikesminister Carl Bildts håll att man skulle vänta med det här till sedan. Men det här är ingenting som ska vänta.

Vi har sett detta när det gäller insatsen som är planerad med bland annat tre korvetter som ska patrullera utanför Somalias kust. I den skrivelsen från regeringen kom återigen inte resolution 1325 med. Den tappas lätt bort. Det handlar inte om att man bara ska göra insatser där kvinnor är involverade i resolutionerna när det är på marken. Det handlar också om båtar och luften. Fortfarande finns det brister när det gäller helhetssynen och hur man ska implementera det här arbetet.

Nu har vi framför allt Gaza framför oss. Jag vill återigen peka på det arbete som jag vet att många inom kvinnoorganisationerna är engagerade i för att ge plattformar för palestinska kvinnor och israeliska kvinnor att komma tillsammans och mötas. Det har varit seminarier och ett organiserat arbete. Man har varit i Cypern och Turkiet. Det är lättare att lyfta ut kvinnor och diskutera utanför de egna geografiska områdena.

Det här är ett arbete som måste fortgå och som vi måste ta del av. Det finns kvinnor. Ibland möts man av en argumentation om att det inte skulle finnas några kvinnor. Men de finns. Vill man se dem så finns de. Vi har ett ansvar. Även om vi inte utser andra länders delegationer kan vi mycket väl genom olika stödjande insatser ge kvinnorna ökat stöd, så att de också lättare kan tala om: Här finns vi som en resurs! Det går mycket

väl att stödja sådana processer. Vi har gjort det tidigare. Vi har gjort det när det har gällt konfliktfrågor som haft koppling till Afghanistan, där vi också hade de här diskussionerna: Det finns inga kvinnor, vi hittar inga instrument, varje land utser sin egen delegation. Men det finns möjligheter att gå fram. Jag tycker att vi har ansvar för att göra det.

Vi har också från Socialdemokraternas sida drivit att EU:s säkerhetsstrategi ska inkludera 1325 och 1820. Det har funnits en positiv inställning från regeringen. Det arbete som nu har påbörjats känner vi också blir ett stöd vid hantering av en konkret konflikt.

Anf. 60 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Att jag hänvisade till parterna handlar väldigt mycket om frågan om förhandlingsdelegationer. Det är parterna själva som utser dem.

Jag valde att berätta lite grann om vad Sverige gör genom att stötta till exempel nätverket Operation 1325 och Kvinna till Kvinna, som då blir andra aktörer, för att skapa en förutsättning för att det ska finnas utbildade kvinnor som är beredda att ta plats i förhandlingsdelegationerna.

I dag är det tyvärr så att jämställdhetsarbetet inte alls har kommit så långt som vi hade hoppats. Det är därför som det är så viktigt att göra det här grundligt. Det är därför vi jobbar väldigt mycket i utvecklingsländerna med att höja kapaciteten och förmågan men också med att driva på själva.

Det handlar om att kräva mer av oss själv och att titta på hur vi i utrikesförvaltningen kan ha bättre genderutbildning och jobba på ett annat sätt med rapportering och inte bara med implementeringen av 1325 eller 1820. Det gäller också hur vi jobbar över huvud taget med kvinnor i utvecklingssamarbete i fred- och säkerhetsarbete och hur vi då kan lägga grunden för ökat välbefinnande.

När man talar om att Carl Bildt inte nämner kvinnor en enda gång undrar jag hur många gånger som han har nämnt män. Jag tror att väldigt mycket av det arbete som en utrikesminister har att göra handlar just om att skydda kvinnor. Vi vet, och det har också båda riksdagsledamöterna tagit upp, att det är kvinnor som i dag drabbas värst av konflikter.

Det är kvinnor och barn som ibland till och med blir måltavlor. Det är kvinnor som efter konflikter lider av att förfärliga beteenden har fått cementeras. Amineh Kakabaveh tog till exempel upp detta med hedersrelaterat våld och våld i familjer. I ett postkonfliktland som till exempel Liberia, där freden är vunnen, ökar våldet mot kvinnor i hemmet, kanske som en följd av att det har varit krig och konflikt.

Allt det arbete som vi nu ägnar oss åt för fred och säkerhet, och som är Carl Bildts viktigaste ansvar, handlar väldigt mycket om att just jobba för kvinnor. Det är därför han inte specifikt nämner det. Vi ser att det handlar om att skydda de mest utsatta, kvinnorna och barnen, varthelst vårt engagemang nu för oss.

Jag kan också säga att det inte är sant att han inte träffar kvinnor. Jag vet hur han var väldigt uppfylld av detta när han kom hem från sin senaste resa till Gaza. Han är en av de få ministrar som har vågat sig dit. Han hade sett hur barnen lider något fruktansvärt och hade träffat kvinnor.

I Afghanistan satt han och talade med kvinnor själva om hur kvinnor skulle drabbas om det skulle bli mer av återkomst av talibaner som inte erkänner kvinnors egna grundläggande rättigheter i samhället.

Där har interpellanten en väldigt viktig poäng. Vi måste jobba grundläggande med kvinnors rättigheter för att sedan se att vi av detta lyckas kräva att man får förhandlingsteam som är mycket mer representativa för att vinna den varaktiga freden.

Här är det långt att gå. Jag blir förtvivlad när jag ser många av de fredssamtal som förs. Det är de som har betett sig värst som ska tvingas till förhandlingsborden. Det är många gånger män som sitter och förhandlar om barns och kvinnors framtid.

Här finns massor att göra. Därför är resolution 1325 så viktig. Det är också viktigt att få andra att börja arbeta med den och genomföra handlingsplaner. Det är bara Sverige och ett fåtal andra länder som har börjat med detta.

Jag är precis som Carina Hägg glad för att så småningom kunna presentera den nya handlingsplanen för 1325. Jag tittar framför allt på hur vi kan stärka de konkreta kvalitativa och kvantitativa nationella målen gällande svenskt deltagande.

Det är faktiskt så, fru talman, att det jag har märkt är vikten av att vi har med oss kvinnor i både de civila och de militära fredsfrämjande insatserna. Där har vi i Sverige tidigare varit otroligt dåliga. Vi har inte varit så bra på att rekrytera kvinnliga militärer och poliser i olika fredsbevarande insatser.

Vi vet att de också agerar som föredömen. De stärker på ett bra sätt beteenden som gynnar just kvinnors deltagande. Därför finns det en hel del kvar att göra.

Anf. 61 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Jag är oerhört glad över debatten här i dag. Jag hoppas den kommer att fortsätta. Man kan inte prata så mycket på fyra eller åtta minuter. Man kan lyfta upp några frågor och några aspekter.

Man lägger ansvaret på två parter som tidigare i år har varit i krig. Det är inte så svårt att se i tv-rutorna. Vilka som är med i fredsprocessen när ministrar från EU, USA och andra ministrar kommer till andra delar av världen? Jo, det är män. Det är män som skakar hand.

Där har vi också vår utrikesminister och Sveriges företrädare. Man glömmer bort det. Det är jätteviktigt att komma ihåg det. Var är kvinnorna när vi är vid sittande bord? Det behöver inte bara vara när man löser konflikter utan också när man kommer och träffar människor och frågar hur systemet fungerar.

Jag går tillbaka till det jag tidigare lyfte fram om olika delar i världen. Jag själv är från Mellanöstern. I de länderna föds man som kvinna tyvärr som halv människa. Det är lagligt. Du är aldrig som kvinna hel och fullständig eftersom du alltid har en överförmyndare över dig.

Hur skulle kvinnor kunna delta i en fredsprocess med en sådan attityd och sådana värderingar? Det handlar om politik och manliga arenor. Det är tyvärr så. Det är viktigt att ta på sig de feministiska glasögonen så fort man är ute ur landet så att man verkligen ser sin roll.

Det handlar om de aspekter som ministern lyfter fram. Sverige har en jätte viktig roll med tanke på att regeringen har en konkret handlingsplan för genomförande av resolutionerna.

Man kan tala om resolutionerna i sig och säga att det finns det och det. Men det spelar ingen roll att det finns svart på vitt om man inte genomför dem. Det är det viktigaste. Det viktigaste är inte att de finns utan hur man i det praktiska arbetet ser till att det verkligen löser sig.

Jag själv tror på det civila samhället. Kvinnor är hälften av befolkningen i varje land. I många delar av världen är de i majoritet, eftersom männen dör i krig. I Gaza, Palestina, Iran och Irak och också i Afghanistan är kvinnor i majoritet. Men i de länderna hörs och syns de inte. De osynliggörs av sina regeringar.

Det är därför som man ropar här: Tryck på! Tryck på när Carl Bildt, någon annan minister eller Fredrik Reinfeldt kommer! Tryck på när nu Sverige ska bli ordförande i EU! Tala om att det är viktigt med kvinnors röst i alla krigsdrabbade länder, och i det här fallet Gaza, Palestina och Israel. Det är det civila samhället som blir lidande.

Det går inte att tala om två parter eftersom de inte är jämbördiga. Palestina skyddar sig samtidigt som man förtrycker kvinnorna. Det handlar om Israel med sin makt och den struktur som också struntar totalt i kvinnorna. Det är väldigt ojämbördiga parter vi talar om.

Det är mycket olyckligt att man inte ser kvinnornas situation där, hur det är och i vilken utsträckning de själva är förtryckta.

Anf. 62 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det är som bistandsminister Gunilla Carlsson säger. Det är inte så många länder som aktivt har gått in i arbetet. Jag tror att det är sju eller möjligtvis åtta länder som så här långt har handlingsplan. Finlands brukar nämnas som det bästa exemplet, och något annat innehåller bara ett papper.

Vi kommer här i februari, som Gunilla Carlsson berättade, att få en ny handlingsplan, vilket jag välkomnar. Så långt som jag har kunnat läsa i den preliminära texten tycker jag att det ser mycket lovande ut. Jag hoppas att det kompletteras med mer konkreta mål hur man ska nå fram till det slutliga målet. Det handlar om både den militära och den civila sidan. Oftast glömmes man bort den civila sidan.

Jag har en fråga. Det skulle upprättas ett register över namn på kvinnor som står till förfogande för insatser. Man har talat om att Raoul Wallenberg-institutet skulle vara ansvarigt för listan, eller kanske listorna om det ska vara mer korrekt. Jag är inte klar över om det har blivit på det sättet.

Vi har också en möjlighet att under ordförandeskapet lyfta upp frågan. Det gäller inte minst med anledning av säkerhetsstrategin och över huvud taget vid till exempel toppmötet mellan EU och Indien.

Jag var i Indien med några kolleger. I samtal med sådana som var väl insatta i problemen ute i den konkreta situationen var man ändå inte medveten och kände inte till att de två resolutionerna fanns. När jag talade om resolutionerna 1325 och 1820 visste man inte vad det var. Indien är ett land som ofta antalsmässigt är väl representerat i många av de FN-missioner som också Sverige tar del av.

Det finns fortfarande väldigt lite kunskap runt om i vår värld om resolutionerna, även om grundproblematiken kan vara väl känd. Där har vi mycket att fortsätta att ta upp i våra dialoger. Jag förstår att Gunilla Carlsson som biståndsminister också känner ett stort ansvar för det.

Men hur går vi vidare när det gäller just Gaza? Vi måste ha in kvinnor från Gaza och från Israel mer aktivt i dialogen.

Anf. 63 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag ska först svara på Carina Häggs fråga om handlingsplanen och implementeringen. Det är viktigt att titta på vad vi gör lokalt, regionalt, nationellt och globalt. Det finns mycket kvar som vi kan göra i Sverige. Vi har bland annat pratat om listor och att upprätta möjligheter för att även här hemma synliggöra fler kvinnor som ska kunna delta på olika sätt i olika typer av insatser.

Jag har ett exempel, nämligen den lastbilskonvoj som Räddningsverket, eller numera Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, körde för att bistå i Sudan. Där hade man också att utbilda 25 lokala bussförare. Tack vare att det fanns svenska bilkårister kunde man utbilda också kvinnor. Detta skapade förutsättningar för att bryta tabun kring att kvinnor inte kan köra lastbil eftersom de då inte kan bli gravida. Detta är ett litet, litet exempel som visar hur vi kan jobba konkret genom att implementera. Men det förutsätter också att vi har förebilderna i form av att vi kan sända ut kvinnor i olika typer av både civila och militära insatser.

Där har det, vilket Carina Hägg nu också medger, brustit tidigare. Vi behöver tillsammans hjälpas åt. Det gäller inte bara kvinnor, utan kvinnor och män, i Sverige för att ta tåten i arbetet med att implementera och utveckla 1325 och nu också 1820.

Här har vi kommit en bra bit på väg. Det finns många engagerade människor i Sverige som jobbar med de frågorna. Men jag skulle också vilja framhålla att Försvarsmakten ligger jämförelsevis väldigt långt framme. Jag tror att vi har mycket att bidra med där, men det gäller också att se hur vi kan bli bättre.

Det Amineh Kakabaveh så väl framhåller är att kvinnor inte synliggörs. Jag tror att ett av de värsta hoten mot att synliggöra kvinnor är just konflikter. Man skapar sig ibland då också förevändningar; eftersom det är en konflikt håller man också tillbaka kvinnors rättigheter. Man säger att de får komma sedan. Jag tror att de måste komma samtidigt.

Det är därför det är så viktigt att synliggöra kvinnor. Det är också därför så mycket av arbetet för detta i regeringen konkret ligger på mig. Jag har utvecklingspengar för att jobba med att kvinnor ska få tillgång till politik och till makt. De ska kunna ha utbildning och hälsa, inte bara för att kunna föda barn på ett säkert sätt – eller avstå från att föda barn – utan också för att kvinnor ska kunna ha en egen ekonomisk kapacitet. De ska kunna kräva inte bara ekonomiskt inflytande utan också makt. Det är en fråga om demokrati och mänskliga rättigheter.

Det är där vi måste börja innan vi kräver att det ska finnas blandade förhandlingsdelegationer. Det är någonting som vi framhåller i dialogen med olika parter när vi träffas. Jag ska till exempel till Kairo på givarkonferensen för Palestina. Vi träffar företrädare för Israel och Palestina. Vi framhåller vikten av resolution 1325. Men den är inte alltid jättekänd

där ute. Det är detta som är vårt gemensamma uppdrag, just därför att det är bästa sättet att lägga grunden för varaktig fred och att inte återfalla i konflikt, som så tydligt gör att kvinnor och barn drabbas så hårt.

Prot. 2008/09:71
17 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 64 AMINEH KAKABAVEH (v):

Fru talman! Det är roligt och framför allt viktigt att prata om kvinnors möjligheter att påverka sitt eget liv, sitt eget land och fred och säkerhet.

Jag tycker inte att man ska nöja sig med att utbilda kvinnor och skicka kvinnor som kör lastbil. Men självfallet är det viktiga exempel. Jag ska ta ett exempel när det gäller Irak och biståndet. Jag brukar åka till Irak några gånger om året, till den kurdiska delen. Där finns massor med organisationer från västvärlden som stöder kvinnoorganisationer. Men kvinnornas deltagande i politiken och i den demokratiska processen är tyvärr väldigt liten. Varför? Talabani, Barzani och den irakiska regeringen säger till kvinnorna: Nu har ni makt! Ni jobbar faktiskt. Ni jobbar inom de här kvinnoorganisationerna. Det är bara kvinnor som jobbar med det, och det ska man nöja sig med.

Man måste se det hela i det perspektivet. Det är inte bara en enda sak, utan man måste ha ett helhetsperspektiv på bistånd när det gäller kvinnor och det civila samhället. Det är viktigt. Det är likadant i Afghanistan och säkerligen också i Palestina. Där har jag inte varit, men jag hör ju att det finns så många starka kvinnor i Iran, Irak, Palestina, Israel och även i Afghanistan. Men när de inte får vara sig själva och inte får någon arena att träda fram på som representanter för starka kvinnor blir de passiva och ska skyddas. Då blir det som ministern lyfter fram – Carl Bildt skyddar kvinnorna. Självfallet ska de som behöver skydd också skyddas, men kvinnor ska inte vara passivt agerande utan mer aktiva.

Anf. 65 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m):

Fru talman! Jag vill tacka Amineh Kakabaveh så mycket för interpellationen och för en bra diskussion. Det är ett utmärkt sätt att fira din ettårsdag i riksdagen!

Vi måste tillsammans framhålla de här frågorna och jobba med dem, och jag är tacksam för kritisk granskning av hur regeringen implementerar och genomför 1325 och även 1820. Det handlar om hur vi påverkar inte minst i EU för att vi ska kunna få bra avkastning på det arbete som måste göras för att vi ska kunna ha en bättre varaktighet när det gäller fred och säkerhet.

Då handlar det mycket om männens roll. Det handlar mycket om att man ska ha medvetenhet och kunskap om olika processer. Det är det vi försöker bygga upp nu; vi jobbar mycket på det.

Men vi ska inte heller underskatta att det handlar om makt. Det finns ett förtryck därute som handlar om att kvinnors rättigheter ständigt kränks. Det är därför vi inte bara kan jobba med detta utifrån hur förhandlingsdelegationer ser ut. Vi måste stödja alla de frön som finns för fred och försoning. Inte minst har det i den här debatten påtalats hur kvinnor i Israel och Palestina tillsammans vill göra gemensam sak för att hitta en varaktig fred och en tvåstatslösning där man kan leva tillsammans. Där finns också mycket kapacitet som ibland inte är synliggjord.

Hur kan vi uppmuntra detta? Jag tror att man måste jobba på bredden både som regering och med enskilda organisationer. Man måste också se på näringslivets möjligheter att skapa ekonomisk makt och inflytande för kvinnor.

På en mängd olika sätt måste vi se möjligheter att implementera jämställdhetsarbetet inte bara i utvecklingssamarbetet utan också i den svenska utrikespolitiken, naturligtvis. Det är det vi arbetar med, och det är det jag återkommer till hela tiden. Detta är faktiskt Carl Bildts viktigaste jobb som utrikesminister. Det blir mycket så att när man jobbar för fred så jobbar man också för att skydda kvinnor och barn. Det är därför vi nu tillsammans arbetar intensivt med den här typen av frågor. Men vi behöver också ha ytterligare diskussioner och debatter om de här frågorna, för jag vet att Sverige kan bli ännu bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:304 om Sveriges glasskatter

Anf. 66 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vad jag är beredd att göra för att en stiftelse ska få möjlighet att ta över Orrefors Kosta Boda AB:s glassamlingar, samt vad jag i övrigt tänker göra för glaskulturen i Glasriket.

Jag har tidigare betonat, i svaret på en riksdagsfråga som Carina Adolfsson Elgestam ställde till mig i december förra året, att glasbrukstraditionen är viktig för Sverige och inte minst för regionen och bruksorterna i Småland. Glasbrukstraditionen skapar ett starkt identitetsvärde för regionen, som också lockar många besökare varje år. Jag har i samma svar tydliggjort min ståndpunkt att det vore orimligt om staten ensam skulle bära ansvar för samtliga samlingar av kulturföremål med nationellt intresse.

Det är därför glädjande att de tre kommunerna Nybro, Emmaboda och Lessebo har bildat om än inte en stiftelse, som interpellanten menar, så en ekonomisk förening i syfte att ta över Orrefors och Kosta Bodas glassamlingar. Regionen har fortlöpande kontakter med Regeringskansliet angående glassamlingen.

Det är också viktigt att betona de betydande insatser på kulturområdet som redan görs från statens sida i regionen. Ett årligt bidrag om ca 18 miljoner kronor betalas ut av Statens kulturråd. Bidraget är riktat till de museer som finns i regionen. Smålands museum med sin betydande glassamling får bland annat ca 6 miljoner kronor. Museerna kan även söka årliga utvecklingsmedel.

Vidare vill interpellanten veta vilka satsningar i övrigt som kan vara aktuella när det gäller glaskulturen i Glasriket. Jag delar Carina Adolfsson Elgestams engagemang för den svenska glaskulturen samtidigt som jag har respekt för att den rådande nedgången i den globala och svenska ekonomin i olika grad påverkar alla sektorer i samhället. De samlade satsningarna i statsbudgeten för 2009 med reformer på 32 miljarder kronor är, med internationella mått mätt, mycket expansiv och skapar förutsättningar för investeringar nu och i framtiden. Regeringen har utöver de

Då Carina Adolfsson Elgestam, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Krister Örnfjäder i stället fick delta i överläggningen.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 67 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Tack för svaret! Tyvärr är Carina förhindrad att vara här. Eftersom vi har samma intresseområden både när det gäller näringsutskottet och när det gäller delar av Småland har jag erbjudit mig att ta emot svaret och delge en del synpunkter på det som jag kan utläsa av det svar som vi har fått.

I sin argumentering har Carina skrivit: I dag, när vårt samhälle alltmer kännetecknas av varsel och nedläggningar, gäller det att finna nya och attraktiva former för att utveckla olika delar av vårt land. Det är viktigt att hela Sverige ska både leva och överleva omdaningen som nu sker i samhället.

Besöksnäringen och upplevelseindustrin är två mycket sannolika framtidsbranscher där Sverige kan komma att framgångsrikt konkurrera med övriga länder. Då gäller det att redan nu bygga stabila och attraktiva koncept för dessa branscher.

Det så kallade Glasriket, som omfattar fyra kommuner i Kronobergs och Kalmar län, har länge varit ett mycket omtyckt turistmål, både för svenskar och för turister från andra länder. Antalet besökare varierar mellan en och en och en halv miljon varje år varav många återvänder regelbundet. I Glasriket finner man både glaset och dess kulturhistoria men också rika naturupplevelser. Glasriket är viktigt för glesbygden och dess invånare som kämpar för sin överlevnad.

Glaskoncernen Orrefors Kosta Boda AB är välkänd för sin design, och man gör det mesta i glas, från tung kristall till skira skapelser. Många företag använder det svenska glaset vid representation. Det svenska konstglaset är ett starkt varumärke. Orrefors Kosta Boda AB har ett eget museum som visar glas från olika tidsepoker och av olika glaskonstnärer.

Glasriket erbjuder även såväl matupplevelser som övernattningar, guidade visningar och möjlighet att prova på att själv blåsa glas.

Den nuvarande ägaren av Orrefors Kosta Boda AB har beslutat sig för att sälja de konstföremål som finns i glasbrukets museum. Detta har fått såväl kommunerna i Glasriket som regionförbunden i både Kalmar och Kronoberg att diskutera bildandet av en stiftelse för att kunna bevara glassamlingarna.

Det är angeläget att samlingarna även fortsättningsvis kommer att finnas just i Glasriket för att vara en aktiv och attraktiv del i satsningarna inom turist- och upplevelseindustrin. Det är en viktig ingrediens för turisterna att det på plats bland glasbruken finns en samling konstglas som visar på glasbrukens historiska utveckling och på vilka konstnärer som verkat och verkar där. Glasbruken har i sina arkiv bevarat glasföremål av några av våra mest förnäma formgivare inom glaskonsten.

Bildandet av en stiftelse för att behålla glaset i regionen är angeläget. Dock behöver en stiftelse visst stöd med nationell finansiering för att i inledningsskedet kunna ta vara på denna kulturskatt i den bygd där den

hör hemma. Det svenska konstglaset är en nationell angelägenhet, inte bara ett regionalt ansvar.

Hon har därför frågat kulturministern vilka åtgärder som kulturministern avser att vidta.

I svaret pekas det på att man redan får 18 miljoner till kulturverksamhet, men de är ju redan uppknutna till andra verksamheter. I slutet av svaret pekar ministern på att det avsätts 32 miljarder kronor i budgeten. På vilket sätt kan man se att Glasriket kan få del av dessa 32 miljarder?

Anf. 68 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Jag kommer från ett grannlän till Kronobergs län, nämligen Jönköpings län. Där har vi ambitioner och förutsättningar för att tillsammans med våra grannlän i Småland kunna utveckla turistindustrin. Det finns en allmän bedömning att det finns stora och goda förutsättningar för att utveckla den för invånarna i den här regionen och för Sverige som helhet, och vi kan kanske också bjuda på att utveckla den för våra europeiska grannländer. Jag tror att många i framtiden kommer att uppskatta att komma till Småland av olika skäl, bland annat för att titta på vår glaskultur och uppleva Glasrikets förutsättningar för att erbjuda shopping och kulturupplevelser.

Jag är väldigt bekymrad över den situation som den här näringen i dag befinner sig i. Jag är också bekymrad över att jag inte kan utläsa något konkret svar mer än att man välkomnar att de här tre kommunerna, Nybro, Emmaboda och Lessebo, själva har tagit tag i detta. Detta gör man bland annat genom att initiera en stiftelse. Det finns inget annat konkret i svaret.

Jag kan se att det är en trend över flera näringar. Som socialdemokratisk riksdagsledamot är det självklart för mig att vara ute och följa näringslivet i dag. Jag möter många företagare som är djupt bekymrade över att inte få hjälp att ordna likviditeten, lån, stöd och insatser som gör att de klarar omställningen i företagen från en dramatisk situation till en nivå där de kan överleva. De har förutsättningar, men de måste också få hjälp utifrån för att hantera den förändrade situationen. Vi vet att det är en efterfrågandekris och en nationell kris. Det är ett nationellt nödläge, säger finansministern. Det är påtagligt för många anställda och företagare.

I går när jag var i Vetlanda sade Greta Krieg, en s-kvinna, till oss s-ledamöter att det var en viktig fråga hon ville skicka med oss. Greta Krieg är känd i den här bygden som den som alltid talar för kulturen. Nu talade hon med varmt hjärta och stort engagemang för glaskulturen och hur viktigt det är att vi tänker på den och gör insatser för att rädda den här nationella glasskatten från att skingras. Det är viktigt att vi skapar förutsättningar för att glastraditionen ska kunna leva vidare i Sverige och i Glasriket.

Jag hoppas att jag ska kunna ringa tillbaka till Greta Krieg efter den här interpellationsdebatten och säga att regeringen har lyssnat. Vi har varit oroliga, men man har nu förstått att det här är en del av vårt nationella kulturarv som vi inte har råd, vare sig ekonomiskt eller kulturellt, att inte ta ansvar för. Jag tror att det finns goda förutsättningar för att de här kommunerna som är primärt berörda, länet och regionen som helhet kan

göra stödjande insatser framöver. Men nu befinner vi oss i ett nationellt nödläge. Jag vill upprepa att det är så pass illa enligt vår finansminister. Då krävs extraordinära insatser för att man ska kunna hitta lösningar som bär in i framtiden. Vi kan inte låta glaset gå i kras. Vi måste hitta lösningar, förutsättningar och vägar framåt tillsammans.

Även om svaret är skrivet i Stockholm långt ifrån Glasriket borde ändå Glasrikets betydelse vara känd ända upp till Kulturdepartementet och till kulturministern i Stockholm. Jag ser ingenting av detta i svaret. Det är lite allmänt hållet. Man talar om resurser, men det står ingenting konkret. Det här kan vara brådskande. På många företag möter jag en akut situation. Man säger att man kanske klarar detta någon enstaka månad. Sedan behöver man stöd. Då talar jag om livskraftiga företag. Så måste man nog se detta. Det kan vara väldigt bråttom, och då kan man inte vänta. Då krävs det svar i dag.

Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Som framgår av det som har sagts hittills är det här en gemensam fråga för såväl Kulturdepartementet som Näringsdepartementet. Det har även ställts interpellationer till näringsminister Maud Olofsson. Svaren vad gäller regional utveckling och vad de nationella samordnarna – i flera fall landshövdingen – kommer att göra kommer hon säkert att återkomma till. Men jag skulle ändå vilja fördjupa mig i det som är Kulturdepartementets engagemang, det vill säga den glassamling som finns på Orrefors Kosta Boda bruk och som värderas till drygt 30 miljoner. Skälet till att ägaren New Wave Group nu vill sälja är uppenbarligen likvida problem. Sedan kan man fråga sig om den här eventuella försäljningen skulle lösa problemen. Jag tror i och för sig inte det. Behoven är nog större än så.

Sedan kan man alltid fråga sig om det är så begåvat. Precis som Carina Hägg, Krister Örnfjäder och interpellanten har varit inne på är samlingen också betydelsefull för att locka turister till själva bruket. Då skulle väl inte ett införlivande med glassamlingen på något annat museum stödja verksamheten vid Kosta Boda.

Jag har också på de skriftliga frågor jag har fått från bland annat Carina Adolfsson Elgestam svarat att staten inte kan ta ansvar för alla samlingar. Det går inte. Det finns inga möjligheter. Det tror jag att till och med Socialdemokraterna inser.

Vi kan tala lite grann om de samlingar som finns i dag på det statliga området. Nordiska museet har i dag den största samlingen av svenskt konstglas. Även Nationalmuseum har stora samlingar av svensk konstglas. Många av samlingarna är förvisso magasinerade men möjliga att ställa ut på andra håll i landet. På Smålands museum – också kallat Sveriges glasmuseum i Växjö – finns en samling som består av 30 000 föremål. Det är mycket. Det är en rik och viktig samling. Röhsska museet i Göteborg har också en stor glassamling. Dessutom finns privata samlingar, bland annat Hellnerska samlingen i Stockholm som förvaltas av Stockholms universitet. Kulturarvet är väl tillgodosett.

Frågan är vad som händer med den samling vi talar om, om det skulle bli så att ägaren New Wave Group inte vill behålla den. Det finns doku-

ment som inte är värda så mycket på marknaden men som har ett kulturhistoriskt värde som Designarkivet i Pukeberg kan ta vara på.

Många har fört fram en oro för att samlingen ska skingras. Det finns ett utförselbud, dock inte för hela samlingen eftersom alla föremål inte är lika värdefulla. Risken för att den skulle skingras i den delen och försvinna ur landet betraktar jag ändå som minimal.

Sedan finns det ytterligare en komplikation, och den lär vi knappast lösa i dag. Samlingen består av föremål av allt som har producerats vid glasbruken sedan starten. Vad gör man framdeles? En samling växer med tiden, antingen genom att nya föremål införlivas eller genom inköp för att komplettera samlingen. Det är ytterligare en fråga.

Anf. 70 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Det som jag har fått berättat för mig om den här samlingen är att den är unik även i jämförelse med andra samlingar. Den förklaring som jag har fått – jag har haft förmånen att titta på samlingen, med en amatörs ögon – är att på plats finns ett exemplar av i princip samtliga föremål som har tillverkats. Inte nog med det; tillsammans med dem finns ritningarna till föremålen. Just kombinationen av att de är kompletta är tydligen något som inget annat glasbruk i Sverige kan redovisa.

Ministern nämnde att det här även har att göra med andra områden. Det är riktigt. Samordnarna som regeringen har utsett har själva lagt fram ett fyrapunktsprogram, där det här är den första punkten i ett upplägg för att göra det möjligt att värna den svenska glasindustrin på lång sikt. Själva syftet med att ta fram just glassamlingen är inte försäljningen. Man ser en möjlighet att synliggöra samlingen på ett helt annat sätt än i dag. I dag plockar man ut en del åt gången av samlingen för de besökare som kommer dit, det vill säga de en till en och en halv miljon människorna som kommer varje år. Det skulle i sin tur vara en del av attraktionskraften för att göra Glasriket även i framtiden till förhoppningsvis en ännu bättre turistmagnet. Det skulle gynna två syften, nämligen att göra regionen starkare och glasbruken ännu mer ekonomiskt starka.

Alla vi som har möjlighet att åka till området vet att ett besök oftast inte innebär bara ett besök utan också ett inköpstillfälle. Det gynnar den direkta produktionen.

Jag vill att vi ska gå från en defensiv till en offensiv linje. Dagens ägare har – enligt uppgift, man får gå på andrahandsuppgifter – gjort stora satsningar. Som i så många andra branscher finns alltid en gräns för vad de egna ekonomiska möjligheterna kan orka med. Då försöker man hitta andra lösningar. Det finns många exempel, till exempel bilbranschen, där regeringen redan har engagerat sig. Här försöker man göra något motsvarande i en annan del av landet som är minst lika angeläget som i de andra områden där regeringen har gjort någon form av insats, eller vill göra någon form av insats.

Jag utläser av det svar som ministern ger att man pratar om att det finns ett utrymme på 32 miljarder för reformer. Då vill jag gärna se om det finns ett utrymme för den här verksamheten inom ramen för de 32 miljarderna så att det går att vara aktiv och hitta lösningar.

Ministern har också sagt: ”Regeringen har utöver de satsningar som omfattas av statsbudgeten för 2009 tillfört ytterligare resurser för att på

olika sätt möta nedgången i ekonomin.” På vilket sätt kan just glasindustrin komma i fråga för de pengarna?

Prot. 2008/09:71
17 februari

Anf. 71 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Så här långt i debatten känner jag inte att vi har fått svar på frågorna. Inte heller har jag fått svar på frågan om den dialog som kulturministern hänvisar till som fortgår mellan de aktuella kommunerna och regeringen. Vad är det i de dialogerna som kulturministern är beredd att omsätta i konkret handling? Det skulle vara ett viktigt besked som kan komma ut ur den här interpellationsdebatten.

Likaså skulle det vara intressant att få veta om ministern ser en möjlighet att konkret stödja ekonomiska insatser till den ekonomiska förening som kommunerna har aviserat att de ska sätta i sjön. Här kommer att krävas insatser.

Jag vill understryka att det nu är ett mycket speciellt läge. Det är bråttom. Därför krävs det att man agerar och lyssnar på varselsamordnarna i regionerna. Nu har regeringen tillsatt dem. Även om det inte här är fråga om enbart kulturministern agerar regeringen som en helhet. Ska man inte lyssna på dem? Varför har dessa personer tillsatts? Varför har man efterfrågat förslag från dem om de inte kommer att tas till vara? Dessa frågor vävs samman. Det gäller näringspolitik, arbetslöshetsproblem och den finansiella krisen när det är svårt att få de bankkontakter som kan finnas i andra situationer. Det handlar om näringslivsutveckling, turistindustrin och inte minst den primära frågan här i dag, kulturfrågan.

Så sent som i söndags var jag själv på Nordiska museet och hade möjlighet att titta på de samlingar som finns där. Jag har självfallet också varit på Smålands museum ett flertal gånger och inte minst tagit del av glasutställningarna. Jag ser att dessa samlingar kompletterar varandra. Man kan inte säga att de här två glassamlingarna ersätter det som finns i Glasriket, utan de kompletterar varandra. Konkreta svar, kulturministern!

Anf. 72 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Det är på sätt och vis lite olyckligt att Maud Olofsson inte är här. Frågorna berör ju oss båda, som jag sade i mitt förra inlägg, och det blir följdfrågor.

Vi har varit inne på det regionala uppdrag som de regionala samordnarna har haft, och de har också kommit in med ett antal förslag till Näringsdepartementet. En del av förslagen har gått vidare till andra departement. Det här är någonting som man naturligtvis arbetar med.

När det gäller det som fanns som en punkt här, lånegarantin, har de tre kommunerna – som har gått in tillsammans och också engagerat sina landshövdingar – fått besked via Näringsdepartementet att det inte kommer att bli aktuellt i det här fallet.

Då är vi inne på det som Krister Örnfjäder tog upp, det vill säga den nationella kris som landet befinner sig i och de 32 miljarder som har satsats. För att man ska kunna få någon reell utväxling på det här är man naturligtvis tvungen att koncentrera sina insatser. De kommer bland annat att gå till forskning och utveckling, stöd till företag inom exempelvis fordonsindustrin med likvida problem, men inte i det här fallet till just inköp av ett kulturarv. Det får i så fall bli föremål för någonting annat.

Svar på
interpellationer

Som jag var inne på tidigare bidrar man från kultursektorn, via till exempel Kulturrådet. Det har också gått ut accessmedel, och gör det till och med i år – en satsning som den här regeringen förlängde under 2008 och 2009. Flera av verksamheterna, såväl Smålands museum som Konstmuseet och Designarkivet i Pukeberg, har fått accessmedel för att ta vara på bland annat de dokument som finns från verksamheter i Glasriket.

Vi kan önska väldigt mycket. Naturligtvis kommer krisen förr eller senare att klinga av, och vi kommer förhoppningsvis att få se en normalisering. Därmed återvänder turisterna, för en stor del av svårigheterna för glasbruken och för New Wave Group är att många av de utländska turisterna har uteblivit. De stod för åtskilliga av hotellnätterna, resandet och inköpen på glasbruken, så det är givetvis ett otroligt avbräck.

De regionala samordnarna återkommer också med eventuella förslag som kan röra oss på Kulturdepartementet. Men det här är ett arbete som pågår mellan departementen. Även om det inte blir någon lånegaranti, vilket var ett av förslagen, innebär inte det att dialogen, som Carina Hägg var inne på, har upphört mellan Kulturdepartementet och de tre kommunerna. Den fortsätter, även om det inte kommer att bli den lösning som man hade hoppats på där nere.

Anf. 73 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag fick en idé om hur vi skulle kunna utveckla de här diskussionerna. Det är att man på samma sätt som man låter fler från riksdagens sida vara med kanske skulle tillåta ett par av ministrarna att vara med i samma diskussion, så att man klarade av flera på en gång. Nu löser vi det på ett annat sätt, och jag ska prata med Maud Olofsson om just den här frågan på fredag. Vi får alltså ta det vid två olika tillfällen i stället.

Jag tycker att vi kan vara överens om ett par saker i alla fall. En av dem är att vi är i en kris och att vi borde gå ur den krisen starkare än vi gick in i den. Om vi ska göra det tycker jag att man ska använda exempelvis de förslag och idéer som samordnarna i Kalmar län har tagit fram. En av de idéerna är just satsningen på ett museum för att göra glasindustrin och Glasriket attraktivare.

Vi är naturligtvis som smålänningar glada för varje krona vi kan få som någon annan ger oss utan att vi ska behöva tjäna ihop den själva. Där finns det också ett rimlighetsresonemang. Vi är inte så vana i Småland att få så mycket statliga pengar. Det är faktiskt vanligare att de pengarna, inte minst till kulturändamål, går i mycket större utsträckning till andra delar av landet. Jag missunnar inte andra delar de pengarna – jag vill bara att vi skulle kunna få lite till.

Det här är ett bra projekt, och det har alla förutsättningar att bli en lyckad satsning. Jag tycker att det borde vara i regeringens intresse att ta ytterligare ett steg på den här vägen och se om det inte finns några kronor till bland de 32 miljarderna till den här satsningen. Jag tror att det skulle vara väl investerade pengar.

Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Även jag kommer naturligtvis att med stort intresse ta del av den diskussion som Krister Örnfjäder uppenbarligen ska ha med näringsministern på fredag när det gäller bland annat strukturbidrag. Det

kan väl hända att någonting kan ske också vad gäller Glasriket. Det kan jag inte uttala mig om.

Där vi har varit inblandade handlar det just om möjligheterna att ta över själva glassamlingen, vilket vi i dag inte har några möjligheter att göra. En orsak är naturligtvis att det redan finns stora glassamlingar vid våra museer. Det finns också möjlighet att söka utvecklingsbidrag. Det är någonting som beslutas under våren 2009 för bland annat Glasmuseet i Växjö. Den dialogen är heller inte färdig än.

Sedan finns det pengar att söka från någonting som kallas det regionala strukturfondsprogrammet. Det är Krister Örnfjäder säkert bekant med. Det handlar om 600 miljoner från EU under 2007–2013 för Småland och öarna. Vilka som ska få det är någonting som man har en gemensam diskussion om och som beslutas av Nutek.

Jag önskar att jag hade möjlighet att ha synpunkter på hur man kommer att prioritera, för det vet jag ingenting om. Men jag är säker på att de förslag som har kommit in från den regionala samordnaren tas med i den diskussionen.

Vi kan vara eniga om att den här glassamlingen absolut är värdefull och att den är mest värdefull om den blir kvar så nära produktionen som möjligt, inte att den införlivas med museet i Växjö – man vill ju se den nära. Det är en komplikation att det kommer ny produktion, utgår jag från, vid de här tre glasbruken även framdeles, så i någon mening kommer man att bygga upp en ny samling. Jag tror att det är väldigt kortsiktigt av ägaren att vilja sälja samlingen, och jag tror inte heller att det är lösningen på företagets problem.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:311 om en nära militär flygplats för försvaret av huvudstaden

Anf. 75 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat mig:

1. Vilka åtgärder avser försvarsministern att vidta utifrån det förändrade säkerhetsläget, som enligt Försvarsberedningen uppstått sedan Ryssland gått till angrepp mot Georgien, ett av de grannländer som tidigare var en del av Sovjetunionen?
2. Vilka åtgärder avser försvarsministern att vidta för att garantera säkerheten i vårt lands huvudstad Stockholm, med befolkningen i regionen och landets ledning, om den enda militära flygplatsen i dess närhet läggs ned?
3. Vilka åtgärder avser försvarsministern att vidta för att Uppsala garnison inte ska läggas ned?

Regeringen avser att i mitten av mars lämna en proposition till riksdagen om inriktningen av försvaret för 2010–2014. I propositionen kommer regeringen att redovisa en säkerhetspolitisk och försvarspolitisk inriktning. Med utgångspunkt i detta kommer förslag till utformning av

försvaret att redovisas. Ledord vid utformningen av det förändrade försvaret är användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet.

Georgienkriget utspelade sig i augusti 2008. Med anledning av kriget genomfördes en uppdatering och fördjupning av den säkerhetspolitiska analysen, som Försvarsberedningen lämnat i juni 2008. Analysen genomfördes av Regeringskansliet – Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet – med underlag från bland annat Försvarsmaktens militära underrättelse- och säkerhetstjänst, Must, och Försvarets radioanstalt. Det faktum att ett krig kan utspela sig på bara en vecka understryker behovet av ett tillgängligt och flexibelt försvar.

Riksdag och regering ställer krav på att Försvarsmakten ska ha en viss operativ militär förmåga. Vidare anges vilka förband som ska ingå i insatsorganisationen samt deras beredskap. Det är sedan Försvarsmakten som bestämmer om den närmare utformningen av insatsorganisationen. Myndigheten ansvarar för att de ålagda uppgifterna kan genomföras. Försvarsmakten ska sålunda kunna försvara Sverige mot väpnat angrepp var det än kommer ifrån. Hela Sverige ska kunna försvaras. Försvarsmakten ska också hävda Sveriges territoriella integritet. Det innebär att Försvarsmakten kontinuerligt ska ha beredskap för att lösa övervakningsuppgifter och ingripa mot kränkningar.

Riksdagen beslutar om huvuddelen av Försvarsmaktens grundorganisation. Övriga organisationsenheter beslutar regeringen om. Organisationsenheterna anges i bilaga till förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Myndigheten beslutar själv om övriga delar av grundorganisationen. I Uppsala finns organisationsenheterna Luftstridsskolan, som beslutas av riksdagen, och Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum, som beslutas av regeringen. Försvarsmakten har inte redovisat något förslag till regeringen att Luftstridsskolan eller Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum ska läggas ned.

Försvarsmaktens ledning ansvarar inför regeringen för att de krav och den verksamhet statsmakterna har beslutat genomförs. Med detta, fru talman, har jag besvarat Mikael Oscarssons tre frågor.

Anf. 76 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag vill tacka försvarsministern för hans svar. Dock har försvarsministerns svar gett mig nya frågor.

Men först vill jag säga att det här inte är någon regionalpolitisk debatt eller fråga. De 550 jobben i Uppsala är värdefulla, men Uppsala ligger faktiskt bäst till enligt de senaste siffrorna från Arbetsmarknadsverket när det gäller arbetslöshet.

Jag har begärt den här debatten därför att jag anser att detta rör rikets säkerhet. Vad frågan gäller är om vi ska behålla en militär flygbas med omedelbar luftförsvarsförmåga över Mälardalen.

Vad vi egentligen pratar om är att vi har ett flygförsvar som i dag består av insatsförband på två platser, Blekinge i söder och Norrbotten i norr. Sedan har vi Såtenäs där man har utbildning när det gäller JAS.

Fru talman! Lite av kärnfrågan, vad jag vill föra fram med den här diskussionen, är att det är en väldigt skillnad med att ha Uppsala kvar. Vi vet alla här hur Sveriges karta ser ut. Vi har då möjlighet till nära luftförsvar i norr, i söder och i Västra Götaland. Men försvaret över landets

huvudstad, där flest människor bor, där vi har ledningen för landet, är vi nu på väg att överge. Det tycker inte jag är rimligt.

Nu till svaret. Tillgängligt och flexibelt, säger försvarsministern. Det instämmer jag i. Men gäller inte det luftförsvaret? Hur blir luftförsvaret av Stockholm och Mälardalen mer tillgängligt och flexibelt om den enda befintliga militära flygbasen i området läggs ned? Den frågan vill jag gärna ha svar på.

Kriget i Georgien var försvarsministern inne på i sitt svar. Ja, det tycker jag är en väldigt viktig påminnelse om att historien inte har tagit slut. Jag tror inte att det finns någon här i kammaren som trodde det. Men det är i alla fall en påminnelse om att historien inte har tagit slut.

Det var också i samband med kriget, vill jag påminna försvarsministern om, som allianspartiledarna i en debattartikel i Svenska Dagbladet sade: Därför kan vi konstatera att förändringar i grundorganisationen inte kommer att behöva genomföras.

I svaret är försvarsministern på något vis inne på att det skulle vara försvarets ensak om man vill lägga ned den militära flygbasen i Uppsala. Det tycker jag är mycket märkligt. Försvarsministern kan inte mena allvar med att han friskriver sig från sitt ansvar som ansvarig minister.

Jag har fått ta del av internutredningar från Försvarsmakten – det är jag säker på att försvarsministern också har gjort. Det finns inga realistiska alternativ till Uppsala.

Och det här är inte fråga om några smärre organisatoriska förändringar. Det handlar, fru talman, om att vi lägger ned uppemot 70 procent av vår verksamhet i Uppsala. 70 procent av personalen kommer att flyttas. Man lägger ned flygplatsen. Sedan lägger man ned övrig verksamhet, flyttar över den till Enköping. Då är det 70 procent av personalen.

Det blir på något vis ett fullbordat faktum som vi ställs inför 2011. Det finns ju då naturligtvis inget alternativ till att lägga ned Uppsala.

Under de sista sekunderna som jag nu har på mig skulle jag vilja skicka med en fråga: Hur mycket kommer det att kosta att göra alla de nya investeringar som krävs för att flytta över verksamheten till Enköping?

Anf. 77 MATS BERGLIND (s):

Fru talman! Jag får börja med att tacka Mikael Oscarsson för en bra ställd interpellation – den kom, så att säga, i rättan tid. Jag vill också rikta ett tack till försvarsministern som har besvarat interpellationen.

När det kommer upp sådana här diskussioner skapas det – det vet vi av erfarenhet – en väldig oro hos de direkt berörda som är anställda men också hos andra som inser att en förändring eller nedläggning av en garnison av Uppsalas storlek får ganska ordentliga konsekvenser, både för allmänheten och för kommunen och för kringverksamheten.

Det är naturligt att det skapar en väldig oro.

Jag hoppas att försvarsministern förstår att det nog är många som hade önskat att svaren på interpellationen hade varit mycket mer konkreta och handfasta. Det är inte så långt till den 17 mars, när propositionen kommer. Men jag tror att det är många som skulle vilja ventilera de här frågorna lite grann innan dess.

Jag tänker inte gå in på flygsäkerhet – det har ju Mikael Oscarsson gått igenom. Men ministern skriver att Försvarsmakten inte har redovisat

något förslag om att det ska läggas ned. Nej, det är i och för sig sant, enligt det jag har kunnat läsa mig till. Men samtidigt har garnisonschefen fått i utredningsuppdrag att titta på vad det skulle innebära och vilka kostnader det skulle föra med sig.

Då känns det som att vi inte pratar om samma sak. Varför får man ett sådant utredningsuppdrag om det nu sägs att det inte föreligger något förslag?

Försvarsmakten har inte redovisat att det ska läggas ned. Men ska verksamheten flytta? Det här blir ju lite grann av en tolkning. Jag skulle gärna vilja ha ett litet förtydligande. Ministern skriver att själva Luftstridsskolan och Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum inte ska läggas ned. Om verksamheten flyttar läggs den ju inte ned, men den försvinner från Uppsala. Då kommer naturligtvis också alla dessa arbetstillfällen som berörs in.

Jag skulle vilja att det skulle vara lite mer tydligt vad det handlar om.

Det finns en annan fråga som jag tycker är ganska väsentlig. Jag förstår att försvarsministern inte tänker säga vare sig bu eller bä. Men *om* garnisonen – det är en arbetshypotes – läggs ned, blir det då en fråga för riksdagen? Jag tror att det är fler än vi som deltar i den här debatten som är intresserade av hur Försvarsmaktens organisation kommer att se ut i framtiden.

Sedan undrar jag naturligtvis: Vad ser försvarsministern för ekonomiska vinningar med att flytta delar av eller hela verksamheten från Uppsala garnison?

Anf. 78 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Mikael Oscarsson har som sagt skrivit en mycket bra interpellation. Det gäller väl att inleda det här anförandet med att säga att jag verkligen är lokalpatriot i det här sammanhanget. Jag har ju mitt hemvist i Enköping, Sveriges närmaste stad. Men i det här sammanhanget vill inte jag att Enköping ånyo ska bli vinnare i en försvarsproposition och en försvarsförändring.

Jag vill, precis som Mikael sade, att det ska handla om Sveriges bästa i det här sammanhanget. Det är oerhört viktigt att poängtera.

Därför har jag fem konkreta frågor som jag skulle vilja ställa till försvarsministern och som handlar om Uppsala garnisons framtid.

Den första handlar om den försvarsproposition som vi ska ta ställning till och som kommer i mars. Uppfattade jag det rätt när försvarsministern sade att den ska vara en inriktning av försvaret och inte i detalj gå in på hur, var och när angående vad man ska göra med de olika garnisonerna eller grenarna? Det handlar alltså inte om att förändra Uppsala garnison, utan det skulle vara en inriktning av hela försvaret.

Den andra är: Om man nu flyttar verksamheten eller lägger ned den och bygger upp den på andra ställen, vilket man har gjort flera gånger när det gäller flyget, tycker jag som ansvarsfull skattebetalare och riksdagsledamot att vi måste titta på pengarna. Det är ett huvudlöst slöseri att hålla på och bygga nya lokaler och nya anläggningar. Därför undrar jag: Vad kostar en flytt av Uppsala till Enköping?

Den tredje frågan gäller den artikel som våra partiledare skrev i Dagens Nyheter i september där de tydligt slog fast att grundorganisationen i försvaret ska ligga fast under den här mandatperioden. Stämmer det?

Då kommer jag in på min fjärde fråga. Vad jag har förstått, och precis som Mats Berglind sade här, förväntar sig Uppsala garnison att få direktiv från försvarsledningen om hur Uppsala garnison ska kunna förbereda en nedläggning. Man skulle alltså, om jag har förstått det hela rätt, kunna fasa ut Uppsala garnison köksvägen, om man säger så, innan vi har fattat något beslut här i riksdagen. Om jag förstår det hela rätt måste vi, om det ska hända något med Uppsala garnison, endera fatta beslut i regeringen eller här i riksdagen. Har jag uppfattat det rätt?

Den femte frågan handlar om detta: Om det nu är så att vi måste fatta beslut här i riksdagen eller i regeringen betyder det att det kommer att ta en längre tid än när vi ska besluta om inriktningspropositionen. Då förstår jag att då kan försvarsministern och alla andra som är inblandade i detta ha god tid på sig att inse betydelsen av att man får bevara flyget i Uppsala för att försvara huvudstaden, riksdag, regering och kungamakten. Det är oerhört viktigt.

Anf. 79 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Jag vill också tacka min kollega Mikael Oscarsson för att han har ställt den här principiellt mycket viktiga interpellationen till försvarsministern, och jag också tackar för svaret. Jag hoppas att vi kan ha en kreativ och konstruktiv diskussion här i kammaren i kväll.

Jag vill inte börja med att ställa ytterligare frågor, för jag inser att försvarsministern har fått ett antal redan att besvara från de tre tidigare talarna. Jag vill snarare ge en glimt av den omvärldsanalys som är relevant i sammanhanget, där vi kan konstatera att en av Sveriges geografiska förutsättningar är vår närhet till en stormakt med över 140 miljoner invånare, nämligen Ryssland.

Det räcker inte att enbart se Ryssland ur säkerhetspolitiska aspekter. Landet är mycket diversifierat. Vi ser hur medborgerliga fri- och rättigheter kränks dagligen. Det fria ordet är satt på undantag. Journalister förföljs och mördas. Oppositionspolitiker kastas i fängelse utan rättegång, och människorättsorganisationer kastas ut ur landet.

Utvecklingen i Ryssland ställdes, fru talman, enligt min mening på sin spets i augusti när Ryssland trängde in i Georgien efter en konflikt om utbrytarrepubliken Sydossetien. Svallvågorna gick höga genom Sverige. Den ökade hotbilden i Sveriges närområde, inte minst i Östersjöområdet, gjorde att alliansregeringen tvingades att tänka igenom de nedläggningar av förband som tidigare diskuterades.

Och så har det kommit knall efter knall, för att använda försvarstermer. Det har bullrat ordentligt i Försvarssverige. Jag menar att Sverige nu måste åstadkomma en förnyad Rysslandspolitik som bygger på ett aktivare stöd till demokratiska rörelser i Ryssland och i de länder i Rysslands närhet som utvecklas i demokratisk riktning. Samtidigt måste vi ta intryck av aggressionshandlingarna och den aggressiva politik som Putin och Medvedev driver konsekvent och vara tydliga med att konsekvenserna av en rysk militär upptrappning är en gällande verklighet för oss som lever i Sverige här och nu.

I det här läget som har uppkommit vore det, enligt min mening, oerhört oklokt att inte upprätthålla flygkapaciteten vid F 16 i Uppsala som ligger i Sveriges mest tätbefolkade region. Mina kolleger har redan påtalat detta med statsmakterna, de folkvalda och den folktätaste regionen.

Ett ryskt angrepp mot oss eller mot ett annat EU-land känns osannolikt inom överskådlig tid. Men vi måste vänja oss vid tanken på att detta inte är hugget i sten utan kan komma att förändras.

Rysslands aggressivitet och agerande i Georgien lämnar enligt min mening inget utrymme för önsketänkande. Därför är det viktigt att säkerställa ett flygförsvår i Mälardalen med start- och landningskapacitet, att svenska flygförband övar i olika delar av Sverige och att flygvapnets flygförband som i dag är i Blekinge och i Norrbotten också regelbundet baseras på flygplatser i Mälardalsregionen, företrädesvis vid F 16 i Uppsala.

Fru talman! I morgon bitti kl. 8.30 ska jag göra ett besök vid F 16 tillsammans med våra landstingsråd och kommunalråd. Det ska bli oerhört intressant att ta del av den omvärldsanalys som man där har att delge en intresserad allmänhet, varav jag är en representant i denna kammare.

Fru talman! Sammantaget menar jag att vi bör göra en adekvat omvärldsanalys och reflektera över klokheten och det rimliga i att lägga ned något som bevisligen fungerar väl. Jag tar igen orden i min mun: *If something ain't broken, don't fix it!* Om någonting fungerar, ändra då inte omständigheterna!

Anf. 80 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt med de ledord som försvarsministern tydligt åberopar för den framtida utformningen av försvaret, nämligen tillgänglighet och flexibilitet. Det andra som jag tycker är viktigt i försvarsministerns svar är betydelsen av att ha en tydlig beslutsordning så att man vet vad riksdagen fattar beslut om, vad regeringen fattar beslut om och vad myndigheten, i det här fallet närmast Försvarmakten, kan fatta beslut om.

När jag har sagt detta vill jag ta upp just den fråga som Försvarmakten har tagit upp angående flygplatsområden. Jag talar inte mot bakgrund av några förmodanden om den framtida utvecklingen i Ryssland. Jag talar om de erfarenheter man fick av händelser som den elfte september och tsunamikatastrofen, om betydelsen av att kunna ta hem svenska soldater från olika håll i världen på ett bra sätt och en tillgänglighet till bra sjukvård väldigt snabbt och om att kunna ta emot vipbesök till Stockholm med en avskärmad flygplats.

Alla de erfarenheterna visar vilken betydelse det hade att ha Uppsala garnisons flygplats tillgänglig för försvaret.

Därför är det med stor förvåning jag upplever att Försvarmakten nu tycks föreslå att man inte längre behöver den flygplatsen. Jag vet att överbefälhavaren har sagt att man i den mån det behövs en incidensberedskap eller motsvarande ska kunna hänvisas till exempel till Västerås flygplats. Jag vet att han samtidigt har sagt att det tar ungefär en till två veckor innan man i så fall har den tillgänglig för ändamålet.

Min fråga utifrån det här med tillgänglighet och flexibilitet är: Kan det verkligen vara rimligt att inte ha en för Försvaret tillgänglig flygplats i huvudstadens närhet? Ska man vara hänvisad till till exempel Västerås, Örebro eller Visby flygplats? Det tycker jag är en viktig fråga.

Det andra jag vill ta upp är just det försvarsministern skriver om att Försvarmakten inte har redovisat något förslag till regeringen att Luftstridsskolan eller Försvarmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum

ska läggas ned. Nej, det har de inte gjort, men de föreslår att dessa enheter ska flyttas.

Jag har genom åren upplevt hur försvaret kommer med omflyttningsförslag som innebär väldigt stora kostnader, där man teoretiskt kan säga att det skulle ge en besparing om man skalar bort alla kostnader som till exempel Fortifikationsverket eller byggnationen. Men i själva verket är den typen av förslag till omflyttningar av verksamhet mycket orationella och mycket oekonomiska, och jag hoppas att regeringen, när man granskar Försvarmaktens förslag i det hänseendet, gör en kvalitetssäkring av om detta håller.

Anf. 81 Förvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Nej, Cecilia – alliansregeringen har inte alls haft några förslag om förbandsnedläggningar över huvud taget. Däremot lade den tidigare regeringen ned 60 förband under sina år vid makten.

Det är heller inte så som det står i interpellationen, att det bedrivs en besparingspolitik, utan hela planeringen ligger kvar med oförändrade anslag. Däremot vill Socialdemokraterna skära 5 miljarder på försvaret de kommande åren.

Det är också så, Cecilia, att det du efterlyser i form av en adekvat omvärldsanalys är gjort icke bara två gånger utan tre gånger – först av två sjupartieniga försvarsberedningar, där ditt eget parti ingår. Därefter har vi gjort en uppdatering och fördjupning av den säkerhetspolitiska analysen inom Regeringskansliet, i UD och Förvarsdepartementet, efter Georgienkonflikten och innan planeringsanvisningar lades till Försvarmakten.

Det här är inte en fråga som kommer att förekomma i inriktningspropositionen. Där kommer över huvud taget inte grundorganisationen att beröras, och det känner ni alliansledamöter till från era riksdagsgrupper, från samordningen i Statsrådsberedningen med fyra allianspartier, från regeringsbeslut om planeringsanvisningar, från budgeten, från era partiledare. Det är icke en politisk fråga vi nu talar om, utan det är på det sättet att Försvarmakten som myndighet har ansvar för delar inom grundorganisationen.

Det är vidare inte heller så att något parti har mer pengar än något annat parti, och det är definitivt så att varje krona som tas från operativ nytta sänker Sveriges försvarsförmåga.

Det här är inte en fråga som riksdagen kommer att behandla. Detta kommer inte att ingå i inriktningspropositionen. Det är inte en fråga som regeringen har att behandla; det ligger inte på regeringens bord.

Det här ni nu talar om är en delmängd inom Uppsala garnison. Skulle Uppsala garnison komma att påverkas av något förändringsförslag eller nedläggningsförslag är det en fråga som kommer att underställas riksdagen för beslut. Däremot ligger flygplatsdelen, rullbanan, med kringområde på Försvarmaktens eget ansvar.

Utgångspunkten i deras resonemang är följande: Det flygs i mycket liten utsträckning från Uppsala. I fjol var det 838 militära flygrörelser i Uppsala. Det är 2 ½ per dag. Det är drygt en start och drygt en landning per dag. Det finns en Saab 340 stationerad där. Försvarmaktens bedömning är att 40 miljoner kronor är mycket för det.

När det gäller försvaret av Stockholm pekar Försvarmakten på att flygplatserna i Linköping, Skavsta, Visby och Västerås kan användas för detta, vidare i ett utsatt läge Arlanda och kanske till och med Bromma. Gripensystemet är gjort så att det ska vara just flexibelt och tillgängligt. Man kan till och med starta från vägsträckningar, även om man så klart kan behöva tillföra möjligheter för underhåll, service och liknande.

En utveckling som har skett genomgående i Sverige är civilmilitär samverkan på flygplatser, alltså där den militära och civila verksamheten samsas. Så är det i Ronneby. Så är det i Luleå. Så är det i Visby.

Jag har nu sett, bland annat i UNT men också på annat håll, att det civila flyget, som nu är dubbelt så stort som det militära flyget om vi ser till antalet flygrörelser i Uppsala, är intresserat av att vara med och hitta en annan lösning för flygplatsen i Uppsala. Det tycker jag är intressant, och jag hoppas att det är någonting som man kommer att titta vidare på också från Försvarmakten.

Jag vill avsluta med att understryka att det här är ett beslut som ligger inom Försvarmakten. Det förs inte upp till regeringen. Det förs heller inte in till riksdagen. Det kommer icke att ingå några grundorganisationsförändringar i inriktningspropositionen som läggs fram i riksdagen i mitten av mars. Där gäller partiledarnas beslut som alla alliansledamöter känner väl: Det blir icke några grundorganisationsförändringar eller förbandsnedläggningar denna mandatperiod.

Anf. 82 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Försvarsministern säger att det inte blir några förändringar i grundorganisationen. Han säger också att det inte är någon politisk fråga.

Men är inte detta en lek med ord, försvarsministern? Redan i går var chefen för Luftstridsskolan i Uppsala hos Försvarmakten och fick där lägga fram förslag på hur man snabbt skulle lägga ned flygplatsen och också att man skulle överföra stridsledningen, utbildningsenheten, stridsledningsbataljonen och halva utvecklingsenheten.

Då, försvarsministern, är ju 70 procent borta. Kvar blir lite av staben och Försvårshälsan. När vi kommer fram till 2011 är beslutet redan taget. Det finns inget alternativ.

Det är alltså bra med det besked vi får här nu, att om det är den typ av förändringar som jag nu kan påvisa så måste det här upp i riksdagen och regeringen. Då kan vi inte låta det ske utan att ha en rejäl debatt.

I första omgången ställde jag frågan om vad det jag nyss räknade upp kommer att kosta. Vad kommer det att kosta att uppföra Enköping? Redan nu är det fullt på garnisonen. Man hyr lokaler på stan. Enligt de uppgifter jag har är det fråga om investeringar i miljardklassen.

Det vore bra om försvarsministern kunde kommentera detta.

När det gäller berghangaren tycker jag också att det är viktigt att påpeka att det är där vi kan få ned 40 av våra JAS-kärror. Det är ett fortifikationssskydd som vi kan behöva i framtiden. Ingen av oss vet hur framtiden ser ut. Hur ser det ut om 15 år, 20 år, 25 år? Hur är det med efterfrågan på råvaror? Hur är det med Ryssland? Det är dumt att tänka sig att det utan det här skulle räcka med tre missiler och vårt luftförsvar är borta innan det ens har börjat.

När det gäller det här med att lägga ned flygplatsen kostade det, enligt uppgifter som jag har tagit del av, förra året 50,8 miljoner att driva den militära flygplatsen i Uppsala. Som försvarsministern mycket riktigt var inne på finns det planer på en civil aktör som skulle vilja gå in där, och i så fall ska man ju dela på den kostnaden så att det blir halva summan.

Nu vill jag ställa en fråga: Hur är det möjligt att man inte ser att det blir en orimlig besparing? Förra året satsade vi 39 miljarder på försvaret. Nu har vi en sådan här summa och så fränsäger vi oss möjligheten att ha en militär bas, den enda flygplats vi har tillgänglig nära vår huvudstad och därmed möjligheten till ett uthålligt luftförsvaret.

Det här är för mig en hjärtefråga som jag nu vill framföra. Försvaret är som jag ser det en försäkring. Som villaägare är vi skyldiga att ha hemförsäkring fast vi hoppas att det aldrig brinner. Det är vi inte som land, men vi måste ha ett försvar som fungerar.

Väldigt många här i kammaren och ute i landet var mycket frågande inför att vi avmilitariserade Gotland. Men nu kommer nästa fråga. Ska vi fränsäga oss möjligheten för framtiden, för kommande generationer? Det är vad som händer. Har man en gång lagt ned flygplatsen i Uppsala vet vi alla att den aldrig går att ersätta. Vi kan aldrig köpa upp marken och få möjlighet att bygga upp den igen. Det är oåterkalleligt. Det är därför detta är så viktigt. Det är därför vi måste ha en debatt. Det är därför vi måste ha ett underlag för vad det här kommer att kosta.

Anf. 83 MATS BERGLIND (s):

Fru talman! Jag tycker faktiskt att man kan göra en liten honnör, om man får uttrycka sig så i en försvarspolitisk debatt, för försvarsministern som var väldigt tydlig med att om frågan skulle komma upp om en nedläggning av Uppsala garnison är det en fråga för regering och riksdag i slutändan. Det var ett klagörande som jag tycker var väldigt bra. Det tackar jag för.

Sedan är det ju, som jag sade, en del annat som jag känner har skapat en hel del oro för dem som är indirekt berörda och direkt berörda av det som kommer att hända här. Jag känner mig lite orolig över att försvarsministern backar undan och säger att det här inte är någon fråga för regeringen. Det här är ingenting som ska beslutas, utan här får Försvarsmakten göra som man vill.

Då blir jag inte lika nöjd med svaret. Jag tycker att det här är så pass viktiga frågor att de borde komma upp åtminstone i en politisk diskussion om hur det här ska hanteras och vilka förutsättningar som gäller. Och som flera av oss har varit inne på: Vad är kostnaderna om man gör sådana här förändringar?

Precis som Solveig Zander är jag Enköpingsbo, så att flytta över verksamhet dit skulle kanske vara i vårt intresse. Men i den här frågan tror jag att vi kan vara överens om att det är så fullt ändå på garnisonen. Vi måste ta försvarspolitisk hänsyn och se till hur rikets säkerhet ska skötas. Inte minst ska det vara en ekonomi som är försvarbar om det tas några andra beslut.

Jag räknar med att vi kommer att behöva diskutera den här frågan flera gånger och få ett förtydligande. Trots att försvarsministern säger att

detta inte finns med i inriktningspropositionen tror jag att den här debatten kommer att leva vidare med olika förslag som dyker upp från Försvarmaktens sida.

Anf. 84 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Det har varit en intressant debatt, och det har varit mycket intressant att lyssna på försvarsministern. Jag tycker att vi får tvetydiga svar på de frågor vi har ställt. Att flytta delar av flyget till Västerås eller Skavsta – inte blir det samma sak som det är i Uppsala. Det är ju helt klart. De flygfälten har inte alls samma funktion som de i Uppsala har. Det kan vi lugnt vara överens om.

Det skedde en omorganisation av försvaret i början av 2000-talet, 2004 tror jag att det var. Det väckte oerhört upprörda känslor i vårt land. Det börjar lägga sig nu. Varför då oroa igen med att ha en diskussion om att vissa verksamheter kan läggas ned utan att vi i riksdagen eller i regeringen får vara med och ta den debatten och fatta de besluten?

Om det nu är så att försvarsledningen själv får bestämma över vissa saker som har att göra med att flyget ska förändras i Uppsala måste jag ju ställa frågan: Vad kan försvarsministern göra åt den saken så att vi får vara med och tycka till om det? Det har ju oerhört stor betydelse för oss.

Jag har besökt flyget i Uppsala vid ett par tillfällen. Varje gång jag har varit där har jag blivit mer och mer övertygad om att det fyller en oerhört viktig funktion för Sverige. När det gör det måste vi i vår riksdag också få vara med och tycka till om det ska förändras. Vad kan försvarsministern göra för att möjliggöra detta?

Anf. 85 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Vi står inför ett oåterkalleligt beslut. Konsekvenserna av en nedläggning av F 16 är irreversibla. Att frånhända sig ansvaret för att kunna starta och landa den kapaciteten är inte som att en dag när så skulle vara påkallat på nytt rulla ut en färdig gräsmatta. Det här kräver ett ordentligt underhåll och en god satsning hela tiden.

Ärna flygplats i Uppsala har ingen fast basering av stridsflygplan i fredstid. Möjligheten att landa och klargöra där har emellertid mycket stor betydelse för den svenska beredskapen, så som det har berättats för oss fram tills i dag. Det är den enda militära flygbasen i omedelbar anslutning till den folkrikaste regionen i landet. Berghangarerna, som min kollega Mikael Oscarsson har lyft fram, representerar också ett skydd för våra luftstridskrafter som den svenska staten knappast någonsin kommer att ha råd att bygga upp på nytt.

Historien visar, fru talman, att man så långt som möjligt bör undvika att flytta militära verksamheter. Det kostar mer än det smakar. Gjorda investeringar kastas bort och nya blir nödvändiga på annan ort. Utan egentliga besparingar tappar man dessutom värdefull kompetens. I fallet Uppsala är dessa konsekvenser alldeles uppenbara.

Det känns också, fru talman, rätt märkligt – märkligt, säger jag, inte oansvarigt – att höra försvarsministern berätta att hela denna underhållskapacitet, hela detta ansvar överläts till en civil aktör, Uppsala Air, som ännu inte ens är i full verksamhet. Man förbereder ett civilt flyg i Uppsala. Det är riktigt, och jag är den första att tillskynda detta och har varit det sedan första minuten bolaget startades. Men det är en helt annan sak

Anf. 86 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Det är lite gåtfullt att Försvarsmakten utifrån ledorden tillgänglighet och flexibilitet har kommit med det här förslaget. Det är väl tveklöst så att försvaret självt borde ha upplevt att såväl tillgänglighet som flexibilitet har varit viktiga under de gångna åren i samband med att man för viktiga uppdrag har behövt utnyttja flygplatsen vid tidigare F 16.

Jag har den största respekt för att försvaret måste se till varje möjlighet att spara pengar. Här är det klart att man har försökt räkna fram att skulle man genomföra detta skulle det vara möjligt att spara 50 miljoner kronor. Det kan i olika sammanhang vara en icke föraktfull summa. Men innan man går vidare med den här typen av beslut, oavsett var de ligger, tycker jag att man bör kvalitetssäkra den kalkyl som är gjord.

Det är väldigt enkelt att få fram en sådan besparing på myndigheten Försvarsmakten om man samtidigt skyfflar över en stor del av kostnaden till någon annan myndighet. Ur statens synpunkt bör man se hur kassaflödet för de tänkta förändringarna ser ut. Oavsett om ärendet ska till riksdagen eller inte – det mesta ska uppenbarligen inte till riksdagen – har ju regeringen ett ansvar för att se till att det blir ett rationellt och riktigt beslutsfattande i det här ärendet.

Beträffande Luftstridsskolan är det uppenbart för oss alla att avsikten är att den ska flyttas till Enköping och att avsikten i övrigt är att den verksamhet som finns vid Uppsala garnison också ska försvinna. Det som är kvar är egentligen då Försvarshälsan, och jag tror inte att man kan motivera att Uppsala garnison finns kvar bara för den verksamheten.

Anf. 87 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag repeterar: Detta är inte ett beslut som riksdagen fattar. Detta är inte en sak som kommer att ingå i inriktningspropositionen. Det är entydigt från fyra allianspartier att grundorganisationen inte kommer att förändras under denna mandatperiod.

Uppsala garnison är en verksamhet som skulle omfattas av ett riksdagsbeslut. Det kan inte fattas av myndigheten själv. Däremot är själva flygplatsverksamheten, de 70 procent av ytan som det refererades till här tidigare, något som myndigheten, Försvarsmakten, själv ansvarar för.

Jag tror att vi gör allra bäst i att överlåta militära bedömningar till Försvarsmakten och inte politisera dem. Det är alldeles entydigt så att det inte är grundorganisationen som försvarar Sverige, utan det är försvarsförmågan, de tillgängliga, användbara, effektiva, övade och erfarna förbanden, och det är det som vi prioriterar resurserna till.

Flygplatsen är alltså Försvarsmaktens beslut. Försvarsmakten är en självständig myndighet. Man har en viss organisatorisk frihet, det vill säga riksdagen beslutar om grunderna för grundorganisationen, och regeringen styr upp en del av organisationen, men Försvarsmakten har inom ramen för de besluten att själv utforma verksamheten så effektivt som möjligt. Det är de och inte jag som svarar för att räkna på sina förslag och sin egen budget för att använda varje krona de har på effektivast möjliga sätt.

*Svar på
interpellationer*

Jag tror att Cecilia möjligen gjorde en felsägning när hon började prata om nedläggning av F 16. Jag tror att man kan konstatera följande: Detta lades ned av den tidigare regeringen och Socialdemokraterna, och man kan ha synpunkter i dag på om det var rätt eller om det var fel. Mycket talar för att det inte var rätt, men beslutet är likväl fattat, det är verkställt, och man har gjort investeringar på andra håll. Där lider vi möjligen av att vi kommer ett antal år i efterhand med delar av den här debatten, Cecilia.

Det är inte alls på det sättet som Mikael Oscarsson säger, att tre mis-siler gör att vi inte har något svenskt flygvapen. Det är inte heller på det sättet som han beskriver i sin interpellation, att flygvapnet är starkt för-svagat. Sverige har ett dubbelt så stort flygvapen som våra grannländer har. Det är inte heller på det sättet som han hävdar, att detta är spiken i kistan för att försvara luftrummet kring huvudstaden. Jag har redogjort för de bedömningar Försvarsmaktens högkvarter gör kring användning av andra flygplatser som ligger mycket nära Stockholm och som kan vara tillgängliga för att värna luftrummet här.

Solveig använde formuleringen ”om Försvarsmakten får bestämma”. Ja, det får de, inom ramen för de beslut som riksdagen och regeringen har fattat. Alternativet är att vi lyfter upp alla frågor till riksdagen. Svaret på frågan är väl egentligen detta: Som ledamot av Sveriges riksdag är man oförhindrad att lyfta upp i princip vilka politiska beslut som helst hit. Sedan är det en helt annan fråga om det är lämpligt att göra, därför att då hamnar på Solveig att göra hela avvägningen, om Försvarsmakten inte längre anses kapabel att göra det, mellan det ena och andra, mellan den ena orten och den andra orten och mellan att öka där och minska där. Då ställs den ena verksamheten mot den andra.

Jag tror att vi har en ganska god balans där riksdagen reglerar en betydande del av grundorganisationen och där regeringen fyller på men där sedan Försvarsmakten har ett visst utrymme att inom denna ram fatta beslut om hur man använder pengarna på effektivast möjliga sätt.

Jag vänder mig återigen till Cecilia på slutet. Att överlåta till en civil aktör sade hon var ett problem. Jag räknade upp hur det runt om i Sverige ser ut på precis det sättet, till exempel i Ronneby, i Luleå och i Visby. I Halmstad tror jag också att det är på det viset. Det finns en samverkan mellan det civila och det militära flyget för att få en kostnadseffektivare verksamhet.

Anf. 88 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att det har varit en viktig debatt, och jag hoppas att den får fortsätta. Det här är viktiga frågor för Sveriges säkerhet.

Grundfrågan är: Ska Sverige bli det enda landet i västvärlden som inte har en militär flygbas i nära anslutning till huvudstaden och landets ledning? Jag tycker att det är orimligt, och jag tycker inte att jag har blivit klokare av de svar jag har fått här.

Inte heller har jag blivit klokare beträffande vad det kommer att kosta att flytta över stridsledningsskolan, utbildningsenheten. Jag har fått upp-gifter om miljardkostnader men får inga svar.

Om vi skulle bygga upp berghangaren i dag skulle det kosta ett par miljarder eller så. Det är självklart att det är jätteviktigt att ha ett fortifi-

kationsskydd för 40 JAS-plan. Om vi lägger ned detta är det för alltid borta.

Vad gäller att använda andra flygplatser har det gjorts en internutredning. Det är ju så att det inte finns några flygplatser i Mälardalen som med kort varsel kan svara upp mot de möjligheter som finns i dag med landningshjälpmedel, flygtrafikledning, uppställningsplatser, hangarer, förråd, vapen och bränsle. Det är också vad Försvarsmakten har sagt: Man måste ha en militär flygbas inom en tiomilsradie.

Försvarsministern var förut inne på att vi skulle ha ett snabbare försvar och kunna mobilisera bättre. Jag ser inte på något vis hur det här beslutet, om det skulle bli så här, skulle hjälpa till så att vi får en bättre beredskap och snabbare möjlighet att försvara huvudstaden.

För Sveriges folk, inte minst för alla oss som bor i Mälardalen, är det en trygghetsfråga. Jag tycker att försvarsministern och regeringen måste sätta ned foten. Det går inte att lämna över den här frågan och säga att den inte är så stor. Den är jättestor, och det är en fråga som kräver riksdagsbeslut, anser jag.

Anf. 89 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Vi lämnar inte över frågan. Den ligger på Försvarsmakten, och den har gjort det hela tiden. Det är inte så att det sker ett beslut av regeringen att vi lämnar detta till dem. Detta ligger inom deras kompetens och beslutskapacitet. Det Mikael Oscarsson vill göra är att när han inte gillar inriktningen vill han lyfta frågan från Försvarsmakten. Det är så det är på riktigt.

Grundfrågan är inte alls det Mikael Oscarsson säger. Grundfrågan är följande: Hur ska vi kunna försvara Stockholm och vårt land? Hur ska vi kunna ha ett effektivt och bra luftförsvar? Hur ska vi kunna värna luft- rummet? Till grund för detta ligger militära bedömningar, inte i första hand politiska eller ens regionala.

Det är Högkvarteret som har gett oss detta underlag som jag har redovisat med anledning av andra flygplatser. Om det är som Mikael Oscarsson säger, att man inom försvaret vill ha en flygplats just inom tio mil och just i Uppsala, ja, då har de den möjligheten.

Jag har dock uppfattat att hans problem är precis det motsatta: att Försvarsmakten har rätt att döma av frågan och att inte vi omedelbart lyfter alla frågor till riksdagen. Jag tror dock att om man gjorde så skulle man i slutändan få en ineffektiv beslutsstruktur där man kopplar loss en myndighet från dess verksamhetsansvar. Icke på något annat område agerar riksdagen på det viset.

Slutligen, fru talman: Vad är det vi talar om här? Hur många starter och landningar är det som är aktuella i Uppsala? Vi talar om 838 militära rörelser. En rörelse innebär alltså antingen en start eller en landning, alltså låt säga 400 starter och 400 landningar – lite drygt en om dagen. Jag kan säga att det delvis går på tvärs med den argumentation som Mikael Oscarsson gör.

Däremot är man på väg emot 1 600 civila rörelser. Det pekar på att det finns ett ökande intresse för att ha flygplats i Uppsala från den civila sidan. Jag har också tagit del av vad som sägs i medier, nämligen att det finns intresse av att ta över. Skulle det vara så att Försvarsmakten beslu-

tar sig för att lämna och det då skulle vara så att det öppnar sig en möjlighet att samverka med det civila tycker jag att det är en god sak, för Uppsala inte minst.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2008/09: MJ4 till miljö- och jordbruksutskottet
2008/09: C10 och C11 till civilutskottet

14 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Civilutskottets betänkande 2008/09: CU16

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
2008/09: 116 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken
2008/09: 118 Straffet för mord m.m.

Motioner
med anledning av prop. 2008/09: 108 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina insats utanför Somalias kust
2008/09: U12 av Urban Ahlin m.fl. (s, v, mp)

med anledning av prop. 2008/09: 113 Ökade möjligheter till skatteanstånd
2008/09: Sk15 av Marie Engström m.fl. (v)

med anledning av framst. 2008/09: RRS13 Riksrevisionens styrelses framställning angående statens styrning av kvalitet i privat äldreomsorg
2008/09: So13 av Ylva Johansson m.fl. (s, mp, v)

med anledning av redog. 2008/09: RRS16 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stöd till start av näringsverksamhet
2008/09: A9 av Berit Högman m.fl. (s)

med anledning av redog. 2008/09: RRS18 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Utanförskap och sysselsättningspolitik
2008/09: A10 av Berit Högman m.fl. (s)

Socialutskottets betänkande
2008/09:SoU9 Vårdval i primärvården

Justitieutskottets betänkanden
2008/09:JuU18 Ytterligare åtgärder mot ordningsstörningar vid idrottsarrangemang
2008/09:JuU4 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

16 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 13 februari

2008/09:342 Skuldsättning på grund av sms-lån
av *Eva Sonidsson* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 februari.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 februari

2008/09:625 Minskning av arbetsgivaravgifterna för småföretag
av *Hans Backman* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)
2008/09:626 Polisens internutredningar
av *Marianne Berg* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 16 februari

2008/09:627 Deltidsbrandman
av *Lars Mejern Larsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
2008/09:628 A-kassereglernas effekter för räddningspersonal i beredskap
av *Tina Acketoft* (fp)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Prot. 2008/09:71
17 februari

2008/09:629 Timanställda och sjukpenning
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

den 17 februari

2008/09:630 Åldersbedömning av ensamkommande flyktingbarn
av *Dan Kihlström* (kd)
till statsrådet *Tobias Billström* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 februari.

18 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 13 februari

2008/09:578 Bortprioriterad aidsbekämpning
av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 februari.

19 § Kammaren åtskildes kl. 20.29.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 16.03 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden.....	1
3 § Meddelande om frågestund.....	1
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
5 § Svar på interpellationerna 2008/09:313 och 321 om åtgärder mot rasism inom polisväsendet	2
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	2
Anf. 2 MEHMET KAPLAN (mp).....	3
Anf. 3 LUCIANO ASTUDILLO (s)	3
Anf. 4 MAHMOOD FAHMI (m).....	4
Anf. 5 THOMAS BODSTRÖM (s).....	5
Anf. 6 HENRIK VON SYDOW (m).....	6
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	7
Anf. 8 MEHMET KAPLAN (mp).....	8
Anf. 9 LUCIANO ASTUDILLO (s)	9
Anf. 10 THOMAS BODSTRÖM (s).....	9
Anf. 11 HENRIK VON SYDOW (m).....	10
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	10
Anf. 13 MEHMET KAPLAN (mp).....	12
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	12
6 § Svar på interpellation 2008/09:287 om regeringens syfte med arbetsmarknadspolitiken	13
Anf. 15 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	13
Anf. 16 PATRIK BJÖRCK (s).....	14
Anf. 17 FINN BENGTTSSON (m)	15
Anf. 18 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	16
Anf. 19 PATRIK BJÖRCK (s).....	17
Anf. 20 FINN BENGTTSSON (m)	18
Anf. 21 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	18
Anf. 22 PATRIK BJÖRCK (s).....	19
Anf. 23 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	20
7 § Svar på interpellation 2008/09:309 om azofärgämnen i fler varor och produkter.....	20
Anf. 24 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	20
Anf. 25 GUNVOR G ERICSON (mp)	21
Anf. 26 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	22
Anf. 27 GUNVOR G ERICSON (mp)	23
Anf. 28 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	24
Anf. 29 GUNVOR G ERICSON (mp)	24
Anf. 30 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	25
8 § Svar på interpellation 2008/09:316 om exportbidrag för animaliska produkter	25
Anf. 31 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c)	25
Anf. 32 JACOB JOHNSON (v)	27

Anf. 33 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	28
Anf. 34 JACOB JOHNSON (v).....	29
Anf. 35 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	30
Anf. 36 JACOB JOHNSON (v).....	31
Anf. 37 Jordbruksminister ESKIL ERLANDSSON (c).....	31
9 § Svar på interpellation 2008/09:297 om barnfattigdom.....	32
Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	32
Anf. 39 MARINA PETTERSSON (s).....	33
Anf. 40 JASENKO OMANOVIC (s).....	34
Anf. 41 FREDRIK LUNDH (s).....	34
Anf. 42 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	35
Anf. 43 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	36
Anf. 44 FINN BENGTSSON (m).....	37
(forts.).....	38
Ajournering.....	38
Återupptagna förhandlingar.....	38
9 § (forts.) Svar på interpellation 2008/09:297 om barnfattigdom.....	39
Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	39
Anf. 46 MARINA PETTERSSON (s).....	40
Anf. 47 JASENKO OMANOVIC (s).....	40
Anf. 48 FREDRIK LUNDH (s).....	41
Anf. 49 GÖTE WAHLSTRÖM (s).....	41
Anf. 50 MAGDALENA STREIJFFERT (s).....	42
Anf. 51 FINN BENGTSSON (m).....	43
Anf. 52 MONICA GREEN (s).....	43
Anf. 53 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	44
Anf. 54 MARINA PETTERSSON (s).....	45
Anf. 55 MONICA GREEN (s).....	46
Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	46
10 § Svar på interpellation 2008/09:312 om kvinnors deltagande i fredsprocesser.....	47
Anf. 57 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	47
Anf. 58 AMINEH KAKABAVEH (v).....	49
Anf. 59 CARINA HÄGG (s).....	50
Anf. 60 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	51
Anf. 61 AMINEH KAKABAVEH (v).....	52
Anf. 62 CARINA HÄGG (s).....	53
Anf. 63 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	54
Anf. 64 AMINEH KAKABAVEH (v).....	55
Anf. 65 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (m).....	55
11 § Svar på interpellation 2008/09:304 om Sveriges glasskatter.....	56
Anf. 66 Kulturminister LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	56
Anf. 67 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	57
Anf. 68 CARINA HÄGG (s).....	58

Anf. 69 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m)	59
Anf. 70 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	60
Anf. 71 CARINA HÄGG (s)	61
Anf. 72 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m)	61
Anf. 73 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	62
Anf. 74 Kulturminister LENA ADELSONH LILJEROTH (m)	62
12 § Svar på interpellation 2008/09:311 om en nära militär flygplats för försvaret av huvudstaden	63
Anf. 75 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	63
Anf. 76 MIKAEL OSCARSSON (kd)	64
Anf. 77 MATS BERGLIND (s)	65
Anf. 78 SOLVEIG ZANDER (c)	66
Anf. 79 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	67
Anf. 80 LENNART HEDQUIST (m)	68
Anf. 81 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	69
Anf. 82 MIKAEL OSCARSSON (kd)	70
Anf. 83 MATS BERGLIND (s)	71
Anf. 84 SOLVEIG ZANDER (c)	72
Anf. 85 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	72
Anf. 86 LENNART HEDQUIST (m)	73
Anf. 87 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	73
Anf. 88 MIKAEL OSCARSSON (kd)	74
Anf. 89 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m)	75
13 § Hänvisning av ärenden till utskott	76
14 § Förnyad bordläggning	76
15 § Bordläggning	76
16 § Anmälan om interpellation	77
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	77
18 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	78
19 § Kammaren åtskildes kl. 20.29	78

Prot. 2008/09:71
17 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2009